GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Olof Östergren
9/235.

Med Sordin

Skissen och Novelletter

af

Rust Roest

ELKAN S

(SVENSKT ORIGINAL.)

Gotlands Allehandas Tryckeri.

Distribuent: Fr. Skoglund, Stockholm.

Pris: 2 kr.

A. 0.90.

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
UMEÅ

Östergren

4258

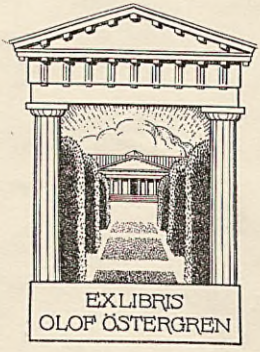

Eskil

MED SORDIN.

SKISSER OCH NOVELLETTER

AF

RUST ROEST,
FÖRF. TILL »DUR OCH MOLL».

[Sophie Elkan]

VISBY,
GOTLANDS ALLEHANDAS TRYCKERI,
1891.

INNEHÅLL.

Fyrti minuter . . . . . sid. 1
Oumbärlig! . . . . . » 13
Det föll en stjärna . . . . . » 39
Hennes kosack . . . . . » 49
Börja på nytt . . . . . » 65
Mormors kusin . . . . . » 97
Hilma kommer . . . . . » 117
Ett eftermäle . . . . . » 135
Helenas lynne . . . . . » 153
Quasi una fantasia . . . . . » 175

FYRTI MINUTER.

Lokomotivet lät höra en lång, utdragen hvissling.

— Nå ändtligen! ljöd det från ena hörnet af kupén, där Ida Löwe satt och såg ut genom fönstret. Hon reste sig upp och sträckte litet på sig.

— Det har varit en lång dag — fjorton timmar — sedan klockan sju i morse!

— Det är också en ansenlig sträcka mellan Triest och Wien, och den här sista timmen tycker jag har gått märkvärdigt fort, sade hennes man, i det han plockade ner plaidremmen och nattsäckarne ur nätet. Så såg han på sin klocka.

— Nej, men det är ju inte Wien, vi skola inte vara framme förr än nio och tretti och hon är inte nio än. Det måtte vara *Baden*, ja visst, vi ha fyrti minuter kvar.

— Hvad säger du, fyrti minuter? En halftimme och tio minuter — jag som trodde vi voro framme; jag är så förfärligt trött!

— Se, så mycket folk det är på stationen. Nu lära vi inte få vara ensamma längre! Hvad var det jag sa'?

Dörren till kupén rycktes upp, och ett fruntimmer kom in. Ingen fin dam; en anspråkslös, nästan tarflig dräkt, med en kort handske på och den andra i handen, en röd, stor arbetshand. Hon såg sig förvirrad omkring, man märkte, att hon var ovan att resa. Så slog hon sig ner midt emot fru Löwe.

— Kanske jag stör herrskapet? sade hon på någon sydtysk dialekt, jag skulle egentligen resa i tredje klass, men det finns ju ingen tredje klass på det här tåget — och så visade konduktören mig in hit.

— Här är godt om plats, sade fru Löwe, i det hon flyttade undan plaidremmen, som var placerad bredvid den nykomna och som denna synbarligen ej vågade rubba.

— Oh Gott bewahr, jag sitter bra, hur som hälst! Gnädige Frau vet väl inte, när vi äro framme i Wien?

— Om fyrti minuter.

— Är det så långt? frågade hon med trött ton.

— Det är väl inte långt.

— Jag trodde, det bara var en halftimme med snälltåg.

— Nå, tio minuter mer eller mindre har ju ingenting att betyda, invände fru Löwe litet otålig. Hon var trött och började tycka, att det nya ressällskapet var väl konversabelt.

— Jo, tio minuter är mycket för den, som är orolig och har ondt om tid, svarade fruntimret, i det

hon vaggade med hufvudet, och lät höra ett sakta stönande, nästan en kvidan.

Hon var synbarligen för nervös och upprörd, för att ej nolens volens meddela sig med den första bästa. När fru Löwe märkte det, gjorde det henne ondt, och hon började resignera. Hon vände sig om mot den främmande och betraktade henne uppmärksammare. Det var inte något vackert eller intressant ansikte, ej heller såg hon synnerligen ung ut, troligen var hon några och tretti år; men de grofva dragen upplystes af ett par mörka, ångestfulla, nästan feberglödande ögon. Det var en röd kant kring dem, som tydde på nattvak och tårar. Hon såg ut som en handtverkare- eller småborgarefru eller något dylikt. Det tycktes vara henne omöjligt att sitta stilla många minuter, än tog hon fram ur fickan en sliten portmonnä och såg igenom dess innehåll, lade kopparslantarne i ett fack och silfverpängarne — de voro ej många — i ett annat, än gick hon fram till fönstret och sökte med blicken genomtränga mörkret, än öppnade hon locket på den lilla korg, hon medförde, hennes enda bagage, och vecklade omsorgsfullt tidningspapper om några små flaskor, som lågo där.

— Är die Gnädige från Berlin? frågade hon.

— Nej, jag är från Sverige.

— Ack ja, Sverige, det känner jag mycket väl till, det är därifrån vi få de svenska tändstickorna.

— Ja, svarade fru Löwe småleende åt sitt lands berömmelse.

— Och die gnädige Frau skall till Wien, det är

då den vackraste stad på jorden! Känner die Gnädige till Penzing?

— Nej, jag kommer till Wien för första gången.

— Det är en af förstäderna, dit skall jag, jag har mitt lilla barn inackorderadt där, och i går afton, just vid den här tiden, fick jag bref från fosterföräldrarne, att min lille gosse var illa sjuk, något åt strupen — de trodde att han skulle dö! De skrefvo att jag för all del skulle komma genast, med första morgontåget. Men det kunde jag omöjligt, det var klart det!

— När ert barn behöfde er, fick det väl gå framför allt annat, sade fru Löwe med litet skärpa i rösten.

— Ja visst, men se, jag är kokerska i hotell Grünen Baum i Baden, och jag kan naturligtvis inte vara borta på dagen, det är så mycket att göra nu midt i säsongen, alla rummen äro upptagna af fina herrskap, som *måste* ha sitt, och inte kunde jag i hast få någon att sätta i mitt ställe. Så fick jag vänta tills i afton. Men Herre Gud, en sådan natt och dag det varit. Inte en blund har jag fått i mina ögon på hela natten, utan legat och vändt och vridit på mig och tänkt: kanske min lille Ludwig dör just nu. Det var en riktig välgärning, när det blef dager. Men dagen har varit ännu värre! Jag har naturligtvis inte kunnat ha tankarne med mig som vanligt, och den ena anmärkningen efter den andra har skickats ner till köket, soppan var för salt, grönsakerna inte tillräckligt kokta och en af herrarne klagade till och med på hönsfrikassén, som jag annars alltid brukar få beröm för. Herrn *hade* rätt, jag hade glömt saffran, tänk

gnädige Frau, glömt saffran på hönsfrikassé, då kan man tänka hur det står till inom en! Du käre Gud, när hjärtat stelnar af ångest för ens enda barn — och ett sådant barn som min lille Ludwig! Doktorn, som ser till honom, säger att han är ett riktigt litet under för att bara vara aderton månader! Han går och talar som en stor människa och känner igen mig, fast han ser mig så sällan! Och jag har skaffat honom kläder som ett riktigt herrebarn, spetsar på linnena och en liten sammetsblus, nå ja, det är hans bästa, om hvardagarne har han en yllekolt, en rödrutig och grå, som tål fläckar, man kan ju inte låta dem gå med söndagsstassen om hvardagarne, då räcker det minsann inte länge. Ach Du lieber Gott, om jag nu skulle mista honom! Och hon vaggade fram och åter.

— Det är nog inte så farligt, ni skall få se att er lille gosse lefver, sade fru Löwe.

— Ja, hur som hälst, om lille Ludwig lefver eller är död, så *måste* jag vara tillbaka i mitt kök klockan helf sex i morgon bitttda. Det var på det uttryckliga vilkoret, jag fick resa. Herrskapen skola ha färskt bröd till frukosten, vi baka klockan sex; degen lofvade die Sophie att göra i ordning. Tåget går half fem, så det blir inte mycket tid att vara därborta; jag är nog inte framme förr än vid elfvatiden, det är ett drygt stycke att gå.

— Finns det ingen spårvagn ditut?

— Jo, nästan fram, men det kostar alltid femton kreutzer, och de behöfvas bättre till medicin, om han

lefver, och är han död, så kostar det också, allting kostar för den fattige — och jag vill inte att han skall komma i jorden som ett fattiglik. O, hvad man har för bekymmer i världen, brast hon ut efter ett ögonblicks tystnad.

— Åja, ingen går fri, sade fru Löwe, med tankarne långt borta.

— Ja, men det värsta är, att man inte kan lita på någon!

— Äro inte fosterföräldrarne snälla mot barnet?

— Jo, det får man väl hoppas, men nu tänkte jag på unsere Sophie, underköksan. Hon lofvade påminna mig, att jag skulle lemna ut mjölet, innan jag reste, och så glömde hon det, naturligtvis, så nu är inte degen knådad, tills jag kommer. Herre Gud, hur skola vi nu få baket färdigt i tid! A, ett sådant elände! Om bara den dumma varelsen tänkte på att låna mjöl i något af de andra hotellen, men det kan man väl inte begära, när man inte själf är med och ordnar och ställer. Jag borde aldrig ha' rest, jag visste ju, att det skulle gå på tok därhemma, så fort jag vände ryggen till... Hur långt är det kvar?

— Precis en kvart.

— Gnädige Frau tror väl inte, att tåget är försenadt?

— Nej, det är det inte.

— En hel kvart till, går det inte ovanligt långsamt, tänk, om jag skulle komma för sent!

— Det gör ni nog inte. Så länge det är lif, är det hopp!

— Tror ni det värkligen, sade den främmande utan att tänka på, att det vänliga tonfallet var mer tröstande än själfva orden. Gnädige Frau har kanske själf en liten gosse, så hon vet hur det käns!

— Fru Löwe svarade icke. Hon såg ut genom fönstret, under det hennes reskamrat öppnade locket på korgen, tog ur proppen på en af medikamentsflaskorna och luktade på innehållet.

— Jag tyckte det var säkrare att köpa litet medicin i Baden. Allting är så fasligt dyrt i Wien, fru värdinnan har ett litet barn, som har sådana där attacker som min Ludwig, och hon sa', att det här skulle vara bra! Om jag hade fått fara ut med ett senare tåg i morgon, hade jag haft tid att köpa litet fisk till middagen, vi ha inte haft någon skaplig fisk på matsedeln den här veckan, och der Herr Geheimrath tycker så mycket om fisk, men vår uppköpare förstår all inte att passa på. Nu kunde jag ha gjort det själf, men i afton är det för sent och i morgon bittida för tidigt. Får jag fråga hur mycket klockan är?

— Nio och tjugo!

— Gudskelof, det går ju fast det går långsamt. Jag undrar om min lille gosse skall känna igen mig, när jag kommer så här midt i natten. Fyra och en half timme kan jag vara där, det har jag räknat ut. Jag lägger mig naturligtvis inte, jag skulle i alla fall inte få någon ro, och så är det alltid något att se öfver och laga på barnets kläder, en sådan där foster-

mor hinner ju inte, hon har fem egna, och så frågar hon naturligtvis inte så mycket efter, om allt är som det skall vara, som en mor gör. Nu, när hon väntar mig, är nog allt bra, men sist då jag var inne i Wien för hotellets räkning och kvistade ut till Penzing, utan att ha skrifvit, så hade hennes Heinrich min Ludwigs rödrutiga klädning på! Det är inte rätt handladt mot en stackare, som sliter och sträfvar för att ha *sitt* barn helt och rent. Nej, *lita* kan man inte på någon! Jag undrar just, om die Sophie skiftar isen på köttet, annars äro vi då rent olyckliga, allt förfar ju i den här värmen! Månne det är nyttigt för strupåkommor att det är så varmt, för då vill jag visst inte klaga! Vet die Gnädige det?

— Nej.

— När gossen fyller tio år, blir det mycket lättare, för då får han hjälp af en kassa, där fadern satt in pängar åt honom!

— Hvar finns han?

Hon låtsade ej höra frågan. — Ja, bara han får lefva, när man sträfvat öfver det värsta och har så mycket glädje af honom! Herre Gud, vi äro visst framme!

— Nej, det är Meidling, om fem minuter!

— Hade han dött, när han var helt liten, då hade det icke varit en sådan sorg, han var så eländig, när han föddes. Jag hade slitit så förfärligt ondt, innan jag fick platsen i hotellet, och så var det midt i inläggningstiden, han kom till. Vi hade lyckligtvis fått undan ärterna och höllo på med gurkorna, då jag

blef sjuk. Ja, det var ett elände, pickelsen fick jag lämna ur händerna, den blef också fördärfvad. Jag visste inte, hvad jag skulle ta mig till med barnet, tills doktorn rekommenderade det här folket i Penzing. Kläderna hade jag sytt på fristunderna, knypplade spetsar på alla linnena, ett och ett halft dussin!

— Gott im Himmel, nu ser jag lyktorna i Wien! Äro vi redan framme! Då vet jag om en timme, hur det är. Det är nästan bättre att ingenting veta! Under det jag suttit här och talat, har jag tyckt att allt var som det skulle, men nu kommer ångesten igen! Nej, låt mig, gnädige Frau!

— Tack, det behöfs inte, uppehåll er för all del inte!

— Jo visst, se här är väskan och plaiden, och paraplyn hör väl också dit. Der gnädige Herr tog nattsäcken.

— Nej, ni får inte, skynda, se här till en fiaker, så kommer ni fortare!

— Tack, tusen tack! Mycket nöje i Wien! Nej, inte skall die Gnädige . . .!

Fru Löwe räckte henne korgen med medikamentflaskorna.

— Lycka till att få behålla ert lilla barn, sade hon sakta.

— Ack ja, so Gott will! Küss die Hand, gnädige Frau!

Och hon försvann i människovimlet på perrongen.

— — — — — — — — — — —

— Nå, ser du, nu äro vi framme, de fyrti minu-

terna gingo ju fort nog, sade Löwe, som sofvit öfver dem. Nej, hvad ni pratade och gick på! Hvem var det?

— Det vet jag inte, jo — en tjänande syster!

— En nunna, hvad säger du?

— Nej, en moder.

Säkerligen uppväckte de orden ett vemodigt minne, ty han klappade henne ömt på axeln, då han hjälpte ner henne ur kupén, och hennes ögon stodo fulla af tårar.

OUMBÄRLIG!

Emil Lindners »Kulturhistoriska Studier» hade väckt ett berättigadt uppseende, då de under hans Upsalatid först offentliggjordes i tidskrifter och revyer.

Den bok, han utgaf samma år han slagit sig ner i Stockholm, var också en succés. Recensenterna framhöllo, att den var i högsta grad intressant, formen originell fast litet ojämn; ovedersägligen ett vackert löfte, som säkerligen skulle infrias, hälst författaren var i den lyckliga ekonomiska ställning, att han odeladt kunde egna sig åt sin skriftställarevärksamhet och sina studier. Man hoppades, att Sverige fått sin »Edmond de Goncourt.»

— — — — — — — — — — —

Det offentliga och enskilda beröm, Lindner fick emottaga, värkade högst uppmuntrande på honom. Han led af en betänklig brist på självförtroende, och skulle säkerligen känt sig nedslagen och modlös, om han blifvit allt för omildt behandlad. Det var väl

också dennna framgång, som gaf honom erforderligt kurage att fria till den vackra Edith Skog, och han hade svårt att tro på sin lycka, då hon gaf honom ja. Efter en kort förlofning gifte de sig.

— — — — — — — — — — — —

En afton i slutet af Februari — de hade då varit gifta några månader — satt Lindner vid sitt stora skrifbord och arbetade rastlöst. Han höll på att lägga sista handen vid en uppsats, egentligen ett utdrag ur ett större värk, han lofvat offentliggöra i en väns tidskrift. I soffan bredvid honom satt Edith uppkrupen.

— Är det något särskildt viktigt, du har för dig, Edith, frågade han efter en lång tystnad.

Hon lade genast ner boken.

— Visst inte, jag läser en otäck roman, som till på köpet är illa skrifven.

— Nå kom då hit, så är du snäll. Vill du skrifva af de här arken åt mig? Eller tycker du att det är för tråkigt?

— Nej, det är bara roligt, om jag kan hjälpa dig, Emil!

Hon kände sig riktigt glad, det smickrade henne att få del i hans arbete, om också blott som renskrifverska — och så tog hon papperen och började skrifva.

Han hade redan återtagit sitt arbete, och snart hördes endast ljudet af de raspande pennorna, hans höll dubbelt så hastigt tempo som hennes, fast han författade och hon kopierade, men i gengäld var hans ark betäckt med hieroglyfer, under det hennes vackra, rediga piktur med jämnhöga bokstäfver, tog sig ut som

en kaligrafisk profskrift. Sedan de en god timmes tid suttit midt emot hvarandra, sade han utan att lyfta upp hufvudet:

— Edith, såg du hvar jag lade den där boken, jag hade hem i förmiddags, jag ser inte till den.

— Här! Säg Emil, hvad skulle du egentligen ta dig till, om du inte hade mig, som höll reda på allt?

— Nej, du är en farlig en, som redan hunnit göra dig oumbärlig.

Han drog ner hennes hufvud till sitt och kysste henne ömt, men brådskande, som om han ej hade tid att stjäla ens en kort sekund från sitt arbete.

— Vänta ett ögonblick! Efter du ändå har tittat upp, så titta hit och se, om du är nöjd. Hon höll pappersarken framför honom.

— Alldeles utmärkt, som allt hvad du gör, men nu får du inte tala mer.

Åter skrefvo de en lång stund. Plötsligen kastade han pennan ifrån sig och sade: nu är jag färdig, hur mycket har du kvar?

— En half sida.

Han läste halfhögt igenom några lösryckta meningar, nickade till sin hustru, gnuggade händerna af förtjusning, och sade gång på gång: så här skall det vara — som två kamrater. Nog skall du få arbete alltid, hvem skulle trott, att en sådan liten fjäsad baldam kunde duga till något nyttigt!

— Å, jag duger allt till litet mer än att skrifva rent, det tror jag åtminstone! *Hon* hade självkänsla, om han inte hade det.

Så reste hon sig och gick fram till bokskåpet, där han stod, och räckte honom sin renskrift och hans manuskript.

— Får jag säga något, Emil, göra en anmärkning?

Hon sade det i en ton, som om hon varit en fullvuxen skolflicka, som talade med en lärare, för hvilken hon smått koketterar, men för hvars öfverlägsenhet hon ändå känner en viss respekt.

— Ja visst får du, jag är tacksam om du gör det.

— Och du blir inte ond?

— Sådana dumheter!

— Ser du, skulle du inte i den här satsen skrifva *irrläror* i stället för *kätterier*, det passar bättre tycker jag?

Hon pekade på en mening långt nere på fjärde sidan.

— Han kysste handen, som höll papperet, och svarade med ett strålande leende, en förälskad mans leende.

— Jo visst, visst har du rätt, ändra det till *irrläror*, så är du snäll. Det är bra vänligt, att du intresserar dig för mitt arbete! Tänk om du ville läsa korrektur på det här, så slapp jag, och så kunde du se, om du finner något annat att rätta i formen. Ett friskt öga upptäcker bättre skröpligheterna, än en trött forskare, som försöker se djupare än till ytan, och därför kanske behandlar formen väl nonchalant. Men det är kanske grymt af mig att slå mig på att bli slafdrifvare under själfva smekmånaden. Det är väl inte värdt!

— Jo, det är det visst! Jag vill gärna läsa korrektur, säg mig bara, hur jag skall göra!

— Ingenting annat än att ha ögonen öppna och finna fel.

— Det lofvar jag, att jag kan åtaga mig.

Och det kunde hon, märkvärdigt väl. Hon blef inom kort en utmärkt korrekturläserska. Men inte endast det! Från den obetydliga, anspråkslöst framställda förmodan, att det vore bättre att utbyta ett ord med ett annat, började hon under renskrifningen och korrektur-läsningen kriticera hela meningar, hela paragrafer. Och på ett annat sätt än första gången:

— Hör du Emil, det här tycker jag låter fasligt tungt, den här meningen är ju förfärligt matt, den här biten är så dödande tråkig. Han gaf henne ofta rätt, det gällde i början endast formen, och hon hade goda skolkunskaper, ett medfödt fint språksinne och en ovanligt skarp blick för fel! Och han filade och ändrade på oviktiga bagateller, tills hon förklarade sig belåten. Den »Essay», som utkom under hennes »öfverseende», som Emil skämtande kallade det, var också jämnare, mer vårdad till formen än hans förra arbeten varit. När recensenterna påpekade detta, kände Edith sig mycket förtjust och belåten, och Emil stärktes än mer i sin benägenhet att begagna sig af den goda hjälp han hade så lätt att tillgå, och som lämnades honom så beredvilligt. Han beklagade de af sina gifta vänner, hvilkas hustrur ej hade förmåga eller lust att hjälpa dem, som Edith hade. »Fråga min hustru», brukade han säga, när någon vädjade till hans omdöme, hon

har säkrare blick än jag. Själf underställde Emil henne allt, hvad han skref, och djärf af framgången, började hon att *jämte* formen också kriticera innehållet. Ibland ansåg han hennes anmärkningar befogade och rättade sig efter dem. Hon var nämligen en af dessa kvinnor, som blixtsnabbt komma till en konklusion, utan att göra sig mödan att arbeta sig igenom alla eller ens några led af premisserna. Hon var i detta afseende en typisk representant för den s. k. »specielt kvinliga intelligensen». Detta, jämte hennes självförtroende och hans undfallenhet, gjorde, att hon yttrade sig med en säkerhet, som ovilkorligen skulle göra intryck på en natur sådan som Lindners. Det vore orättvist att säga, att hon ej gjorde sig besvär att sätta sig in i hans arbete! Hon läste en mängd böcker och skrifter, såväl svenska som utländska, hvilka behandlade kulturhistoriska ämnen, och hon hade ett mycket godt minne, med hvilket hon brukade »briljera» för honom. Som sagdt, snart skref han inte en rad utan att begära hennes omdöme.

När det gälde de rent vetenskapliga sidorna af hans värk eller hans personliga åsikter, lyckades hon ej invärka på honom, endast göra honom nervös och orolig. Hvad som isynnerhet nedstämde honom var, när hon sade:

— Hör du Emil, det här var förfärligt tråkigt, det kan bestämdt ingen människa stå ut med att läsa, ty det var en anmärkning, han omöjligen kunde gendrifva. Han lade efter en dylik kritik mer än en gång helt saktmodigt ner de klandrade uppsatserna

i skrifbordslådan, af brist på lust att fullfölja dem. Han blygdes öfver sin svaghet, men han hörde nu en gång till de beklagansvärda, nervösa naturer, som behöfva uppmuntran och som nedslås af skarp kritik. Och Edith kriticerade skarpt, ej af elakhet, utan därför att hon ansåg, att de fel och brister hon påpekade voro af stor vikt, och dessutom kände en viss självbelåtenhet öfver att hon kunnat upptäcka dem. Det gaf henne liksom ett öfvertag, en viss öfverlägsenhet gent emot Emil, och Edith Lindner var mycket härsklysten. Hennes man borde varit tillräcklig psykolog för att inse, att hon i likhet med de flesta fruntimmer mer fästade sig vid det underordnade än det stora hela, och att det dessutom låg en viss oförmåga i hennes natur att lika snabbt och klart se förtjänsterna som felen, en viss docerande torrhet, som gjorde, att det föll sig naturligare för henne att tadla än att berömma. Men Emil Lindner var olyckligtvis ingen psykolog, utan en nervös och förälskad skriftställare, och till hustru åt en man, sådan som han, passade Edith Skog sämre än den obetydligaste, okunnigaste, älskande kvinna, som icke velat eller kunnat göra minsta anspråk på att följa sin man i hans högre intressen. Om hon varit riktigt finkänslig och anspråkslös, hade hon icke med en sådan påstridighet vidhållit sitt klander, då hon såg, hur det nedstämde och oroade honom, men hon resonerade tvärtom som så, att då han bad att få höra hennes mening, ville han naturligtvis höra den, och det var hennes skyldighet att säga den rent ut, hon kunde ej hjälpa, om den ej alltid var uppmuntrande.

Han började skrifva mindre och med större svårighet och recensenterna anmärkte vid hans senast utkomna arbete, att det var mer konventionelt och i det hela taget underlägset hans föregående. Då han visade Edith recensionerna, svarade hon blott:

— Ja, men kära Emil, inte tyckte du själf att den boken var bra; du kan omöjligt ha så litet självkritik, jag sade ju från början, att den var tråkig och att ämnet inte var intressant, men du är alltid så envis.

— Ämnet måtte ju inte vara så ointressant, efter Christian Falk behandlar ett mycket snarlikt i sin nya bok.

— När kommer den ut? Det skall bli roligt att få läsa den, jag är så förtjust i allt hvad Falk skrifver. Han har en förmåga att göra allt så lefvande och åskådligt.

Snart därpå kom boken ut. »Duktigt gjord», var Lindners omdöme och han förargade sig, att den ej vann så mycket erkännande, som den förtjänade. Lindner var alltid mycket snar att finna något att beundra i sina kollegers arbeten, han var alls inte småaktig eller afundssjuk, hvilket utgjorde en af orsakerna, hvarför han var så omtyckt bland kamraterna. Men Falks bok hade ganska betänkliga brister just i framställningen, och Lindner undrade hvad Edith skulle säga. »Hvad tycker du om: *Svenska hem på sextonhundratalet?* frågade han.

Hon svarade: charmant, öfverdådigt, ja, *han* kan skrifva.

Retad af tonen, hvarmed dessa ord yttrades, sade Lindner:

— Och du har alls ingenting att anmärka — det var märkvärdigt, alls ingenting!

— Nej, det är ju så öfverlägset, sade hon i samma ton.

Han ryckte till.

— Du är mer öfverseende mot andra än mot mig, sade han bittert.

— Det är kanske därför, att jag inte frågar så mycket efter Falk som efter dig. För resten tycker jag att boken är ett litet konstvärk, och man bör väl inte, som kritiken gjort, hänga upp sig på några oväsentliga detaljer.

Han suckade.

— Om du alltid tänkte så, vore det kanske bättre och lyckligare för mig!

— Hvad menar du, Emil? Visa mig bara inte, hvad du skrifver, så är den saken hjälpt. Det är sannerligen intet nöje för mig, sedan du blifvit så snarstucken!

Lindner gjorde ett försök, och lät i en tidskrift införa en uppsats, hvilken han förut ej visat Edith. Den stod omnämnd i alla tidningar och han var mycket nyfiken att se, hvad Edith skulle säga. Hon sade, till hans stora förvåning, ingenting alls — och han väntade förgäfves, att hon skulle bedja honom få läsa hvad han skrifvit. Det gjorde hon inte, och när han slutligen lade häftet framför henne och halft generad sade:

— Hör du Edith, du kan gärna titta litet på det här, gjorde hon det, sedan han ett par gånger påmint henne, men lämnade det så tillbaka utan att yttra ett ord, hvarken till beröm eller klander. Det var obehagligare än den värsta kritik och Lindner använde aldrig mera den metoden. Han kom således med sin nästa uppsats och frågade, om hon ville höra den — om hon hade tid!

— Jo, tid har jag nog, men jag tror inte jag vill, det är så obehagligt, det vore mycket bättre, att du alls inte frågade mig, du tycker ändå inte om, ifall jag säger min uppriktiga mening, och om jag inte finner det du skrifver så ofantligt gudomligt, får jag inte tycka om, hvad någon annan skrifver, och det är värkligen för otrefligt. För resten går det ju utan mig.

— Tyckte du om min uppsats i Tidskriften?

— Nej, det kan jag inte säga, men det gör ju ingenting, bara *du* var nöjd.

Ju mer hon nekade, desto ifrigare blef han.

Slutligen sade hon: nå, efter du är så envis, så läs upp det. Jag ville egentligen inte befatta mig med det, men jag inser själf, att det är nödvändigt, att jag är med, för att det inte skall bli allt för dödande tråkigt.

— — — — — — — — — — —

Det med Falks bok var ingen enastående företeelse. Hon hade på senare tiden tagit sig för att oafsedt större och mindre förtjänst alltid beundra andra skriftställare mer än honom. Orsaken härtill låg väl till stor del däri, att hon såg, hur hans arbeten kommo

till, liksom blickade in i tankevärkstaden, iakttog mekanismen och därför ej kunde anse det han skref som en ingifvelse, då däremot de andras föreföll så färdigt, så helgjutet, därför att hon blott såg det färdigt. När kamraterna talade om hennes mans öfverlägsenhet, hörde hon på och motsade ej, men det förvånade henne, hon tyckte inte så; hon såg honom ju i hans nedstämda, nervösa, slappa ögonblick, och han hade många sådana nu för tiden. Sin mening härvidlag dolde hon bättre för andra än för honom själf. Så till exempel när han blef anmodad att skicka bidrag och porträtt till en kalender, i hvilken endast Sveriges mest framstående författare voro representerade. Med ett slags barnslig glädje visade han henne namnen och sade: det är ändå roligt att vara med bland de här storgubbarne!

— Jag hör, att du tycker det, jag begriper inte att du vill! sade hon torrt. Han skickade hvarken porträtt eller uppsats.

För rent praktiska bestyr hade han aldrig haft håg och sinne. Dem hade hon också genast öfvertagit. Han var kanske inte fullt så opraktisk som hon påstod. I början hade hon tagit saken skämtsamt, pysslat om honom som en liten tafatt skolgosse, tills hon värkligen inte hyste det ringaste tvifvel om, att han omöjligt kunde reda sig utan henne. Detta var en öfvertygelse, som hon alls icke sökte dölja. När det var sjukligt i staden, brukade hon säga: bara inte jag blir sjuk, för då vet jag sannerligen inte, hur det skall gå med Emil, han kan inte undvara mig, inte

en minut, nu är jag både hans amanuens, hans faktotum, som skall påminna honom om allt, som han glömmer, och hans »homme d'affaires». På senare tiden hade hon nämligen tagit sig för att omtala sin stora duglighet, hon var formligen rädd, att den icke skulle bemärkas och uppskattas. Hon började göra sig viktig, i synnerhet sedan hon skötte Emils affärer. Det hade också gått så omärkligt, så småningom som alla hennes öfvertag. Han hade helt enkelt, då han en gång ej ville lämna sitt arbete, bedt henne gå för sig till banken och sätta in pängar, så blef det till en vana, att hon skulle göra det, och nu placerade hon och omsatte, efter en knapp rådgörning, som han vanligtvis besvarade med »gör som du vill»! Och det gjorde hon; »om hon kunde bespara honom sådana rent materiella bestyr, så ville hon det gärna, hon hade alltid haft sinne för det praktiska, som alls inte låg för Emil.» Hon styrde också med barnens skolgång och annat, som rörde deras uppfostran. »Det passade Emil då rakt inte till, han var så obeslutsam och inkonsekvent», brukade hon säga. I sällskapslifvet hade han aldrig hvarken kunnat eller velat spela någon roll, därtill var han mycket för blyg. Nu gömde han sig formligen bakom sin briljanta, världsvana hustru. Med undantag af en helt liten krets af Lindners intima vänner, ansågs han inom deras umgängeskrets för »ovanligt tråkig», det var nog intressant att se en berömd man hos sig, men litet mindre döddansare kunde han allt vara — utan att därför bli ansedd för uppsluppen. Edith däremot beundrades ofant-

ligt och, undantagandes just af den lilla kretsen, ansågs hon för ovanligt intelligent och duktig, en idealhustru, som helt och hållet lefde för sin man, gick upp i honom, hans intressen och arbeten, märkvärdigt nog för en så ung och vacker kvinna, som kunde skörda triumfer på helt andra fält. Men dessa lågo ej för hennes särskilda ärelystnad, beklagligt nog för hennes man.

Lindner skref numera helt obetydligt och utgaf ännu mindre. Det harmade Edith och hon började pika honom för brist på energi och arbetslust och — hvad som sårade honom bittrast — brist på idéer. Ty han kände med förtviflan, att hon hade rätt. Han gräfde ner sig i arkivernas luntor, rörde om i deras dam, hämtade upp en mängd fakta, men när det gällde att blåsa lif i allt detta döda stoff, så kunde han det inte, han skref och brände, skref och gömde undan i skrifbordslådan — till sist skref han inte alls. Han blef småningom förtviflad, nedstämd, nästan hypokondrisk och slutligen kroppsligt sjuk. Läkaren ordinerade förströelse, en vinter i södern, fullständigt afhållande från allt själsarbete — det hela var öfveransträngning. Patienten smålog bittert — öfveransträngning, nej, *det* var inte sjukan, den var att han inte kunde arbeta. Slutligen lät han öfvertala sig till resan.

Naturligtvis skulle Edith vara honom följaktlig, barnen lämnades i guvernantens vård, »pappa framför allt», och så började förberedelserna. Edith var outtröttlig, hon styrde om kreditiv, gick till skräddaren och beställde mannens kläder, köpte koffertar och

kappsäckar, skref till alla möjliga och omöjliga personer, som varit vid rivieran, bråkade så mycket som möjligt, »för att Emil inte skulle behöfva tänka på något». Hon köpte biljetter och poletterade sakerna, samt lät beundra sig af vänner och bekanta, som följde ner dem till stationen. »Det är ingen konst att resa med en sådan hustru», sade mer än en man vid hemgåendet till sin äkta hälft, och undrade, hur Lindner skulle tagit sig fram utan henne.

Lindner hade emellertid önskat, att hans hustru varit litet mindre energisk och tagit lite mindre initiativ. Hemma, där alla kände dem, gick det väl an, men härute bland främmande förargade det honom att anses som en nolla. Liksom han ej var så opraktisk, som hon gjorde honom till, var han inte heller så sjuk, att hon behöfde ha kassan om hand, beställa, ordna och betala. Det var till henne portierer och kypare vände sig: »herrn är sjuk och får inte besväras». Lindner var för likgiltig, för slapp att protestera. Dessutom visste han, att hur han ställde det, skulle hon aldrig bli nöjd, men det förödmjukade honom, då han i ett servilt uppassareöga tyckte sig läsa: herrn är allt en stackare! Det tyckte han själf att han var, en stackare, som lät leda sig af sin hustru i stort och smått, i andliga och praktiska förhållanden, i valet af titeln på en bok och i valet af ett västtyg. Han hoppades ej på framtiden, tänkte endast med en slags dof, fatalistisk förtviflan, att det ej godt kunde bli ömkligare än det var.

Så kommo de ner till Nizza och hyrde sig en

liten villa med vacker trädgård. Det bodde många svenskar i Nizza det året, men Lindner undvek dem alla. Hans hustru gjorde flera bekantskaper och blef som vanligt beundrad för sina storslagna egenskaper, för det sätt, hvarpå hon ställde och styrde med allt, men först och främst för det beundransvärda tålamod, hon visade sin kinkige, tråkige man.

Till ingen enda af landsmännen slöt sig Lindner. Däremot hade de knappt varit två veckor i Nizza, innan han framlämnade det rekommendationsbref, han medförde till en fransk kollega, som bebodde en villa i deras grannskap.

— Jag känner er genom edra arbeten, var det första den berömde historikern yttrade. Ett par af Lindners monografier hade i öfversättning utkommit i Frankrike.

— Jag håller på med Mazarin, och ni? fortsatte mr de Bex.

Lindner svarade undvikande: Jag funderar på att göra en kulturhistorisk skildring af drottning Christinas tid. Jag har alltid önskat skrifva den efter nya källor, den är inte gjord; men för tillfället är jag förbjuden att arbeta.

De började ett intressant meningsutbyte i mr de Bex' trädgård, där orangerna stodo i blom, fortsatte det under en promenad nedför den kalkdammiga chausséen, genom stadens soldränkta boulevarder, fram under »promenade des Anglais'» palmer, nere vid hafvet.

— Jaså, ni är öfveransträngd och skall hvila er, sade fransmannen, nåja, skrif inte, men kom in till

mig endera dagen, så skall jag visa er några papper, som skola intressera er; något, som ni kan använda till er drottning Christina.

Lindner tackade hjärtligt för anbudet och den angenäma promenaden. Men han hade en känsla, som om han stal sig till mr de Bex' intresse, han skulle väl aldrig skrifva sin drottning Christina — numera. Hur som hälst, det var en intressant bekantskap, det låg något uppmuntrande och upplifvande i mr de Bex, väsen och sätt.

— — — — — — — — — — —

Ett par dagar senare blef Edith illamående.

— Det går nog snart öfver, du förkylde dig väl på utflykten i går, sade Lindner.

Edith var emellertid orolig och greps af sitt vanliga bekymmer: Bara jag inte blir sjuk, hur skall det då gå!

På eftermiddagen skickade de efter läkaren. Han kom, men tog ej illamåendet så »en bagatelle», som Emil väntat. Madame skulle genast lägga sig, han skulle komma igen följande morgon. Febern tilltog och det dröjde ej länge förrän doktorn gaf den namn: tyfus. Tyvärr, en mycket elakartad form, sade han och skakade betänkligt på hufvudet. — — — Edith var för det mesta sanslös, men under sina få rediga ögonblick såg hon på Emil med ett ängsligt, förvånadt uttryck i sina stora, feberglänsande ögon. Han var ständigt bredvid henne och hjälpte barmhärtighetssystern på ett alldeles icke tafatt sätt, det var som om

hans egen sjuklighet och nervositet försvunnit, sedan han ej längre fick tänka på sig själf. Hon fantiserade oupphörligt, de sista dagarne om renskrifning och korrektur. Glöm för all del inte att stryka ut det där kapitlet, bad hon gång på gång.

Tillståndet förvärrades, blef hopplöst — — —

— — — — — — — — — — —

Lindner var fullkomligt bedöfvad, när slaget träffade honom. Det kändes nästan som ett fysiskt slag öfver hjässan; han försökte tänka, det var omöjligt, tänka, att hon var död, hon, som varit så full af lefnadsmod och planer, som känt sig vara så oumbärlig för honom, för dem alla. — Han försökte föreställa sig, hur hans lif skulle bli utan henne. Och så kunde han ej tänka vidare. Han tog sig åt hufvudet och lade handen öfver ögonen.

När han såg upp, stod läkaren, som skött Edith, framför honom.

— Jag har kommit igen för att utfärda dödsattesten, sade han. Vill monsieur vara god och uppge madames födelseort, år och dag?

Lindner såg på honom med en hjälplös blick. Skulle han? Inte kom han ihåg det! Jo, visst, det var väl inte något svårt årtal för honom! Ett ögonblick flögo hans tankar, han visste ej hvarför, till Karl den Djärfve af Burgund; han försökte komma ihåg *hans* födelseår. Det föreföll honom, som om det var på den uppgiften doktorn satt och väntade med pennan i hand. Doktorn! Å, nu visste han! Det gällde

att samla sig, han måste, ingen kunde hjälpa honom — han måste!

— UPSAL, SUÈDE, 1:er Julliet 1856, sade han hastigt.

Så började doktorn tala med honom om begrafningen. Var det något särskildt monsieur ville arrangera? Den måste äga rum snarast möjligt — smittosam sjukdom.

Lindner nickade.

Han skulle gå och söka ut grafplats genast. Det var väl bäst att gå genast, så att det blef gjordt, efter det var så brådtom. Han tog sin hatt och följde ut med doktorn. Det var, som tyckte han allt var bättre än att sitta ensam i det kvafva rummet och veta att däri-nne låg hon — död, under det barmhärtighetssystern satt vid sängen och läste sina böner med halfhög röst.

Doktorn följde honom till begrafningsentreprenören, därifrån gick han till kyrkogården, en sydländsk trädgård, omgifven af mörka, höga cypresser. Han handlade som under ett hypnotiskt inflytande, halft omedvetet, det var, som om det var någon annan och ej han, som talade, men han gjorde, hvad som skulle göras, bestämde hvad som skulle bestämmas, med den ständiga underströmmen, som dref honom: det *måste* göras, det *måste* göras, det är alldeles nödvändigt — och *jag* får göra det — det finns ingen annan!

Och allt gick så fort, måste gå så fort, att Lindner ej hade tid att besinna sig, innan Edith redan var nedbäddad i den protestantiska kyrkogården och han ensam återvände till villan.

Han satte sig på verandan, som vette åt trädgården och försökte sansa sig, göra upp planer; han skulle väl resa hem nu, han kunde inte stanna här nere ensam, när han ändå inte var i stånd att arbeta. Kunde han bara arbeta, skulle han någonsin kunna det? Hvem brydde sig nu om honom? Som en blytyngd lade sig för första gången sorgen öfver hans hjärta, sorgen öfver att vara ensam.

Postbäraren knackade på dörren. Han medförde en biljett från monsieur de Bex, som sade sig först nu fått reda på den stora förlust hans svenska kollega lidit. Själf ansåg han det ej vara risken värdt att besöka honom, men han hade ett förslag att göra. Ville ej Lindner komma till honom för några veckor, åtminstone några dagar, tills han kunde tänka på hemresan. Han hade ett rum till sina vänners disposition, och han ansåg Lindner som en vän, de hade gemensamma bekanta, gemensamma intressen och kände sympati för hvarandra. Dessutom, han skulle känna sig lycklig, om han kunde bevisa Lindner en tjänst.

Lindner kände sig djupt tacksam och rörd, skref ett par ord till svar och flyttade redan samma dag till professorn. Denne lät honom vara i fullständigt lugn, störde honom ej, när han drog sig undan till sitt rum eller till trädgården, erbjöd sig ej att följa honom på hans långa vandringar, sade endast: »monsieur Lindner, ni vet att ni är välkommen, när ni gör mig glädjen titta in i mitt arbetsrum!» Det dröjde ej häller många dagar, innan Lindner knackade på dess dörr och erbjöd sig som amanuens. Han kunde ej vara

sysslolös längre, han dugde väl åtminstone att göra anteckningar och utdrag, om han ej var mäktig annat arbete. Monsieur de Bex lät honom hållas och märkte med glädje, hur intresserad hans gäst blef. De Mazarinska papperen innehöllo mycket, som Lindner kunde bearbeta och använda för sitt värk. Snart började han göra utdrag och anteckningar för egen räkning och blef så ifrig, att hans värd protesterade. Lindner var ju förbjuden att arbeta, inte gick det an. Jo visst, han kände sig mindre nedstämd, när han fick pennan i hand, han behöfde inte *hvila* utan *förströelse*, och hvilken förströelse fanns väl större än arbetet — ett arbete som intresserade. Och så sutto dessa båda, den gamle fransmannen med de svarta, klara ögonen och den blonde svensken, med den svårmodiga, drömmande, litet osäkra blicken under glasögonen, timtals bredvid hvarandra i det ljusa, stora rummet med sina bokhyllor och manuskriptlådor kring väggarne, sin prägel af hemtrefnad, under det genom de stora öppna fönsterna den blandade ljumma doft af rosor, heliotrop och orange, som är så egendomlig för rivieran, trängde in med fläkten från hafvet. Lindner arbetade snart lika mycket som professorn, de jämförde sin uppfattning, sina källor, utbytte åsikter. Det var ej fråga om kritik, endast om förstående och uppmuntran.

Professorn påstod, att *han* icke brydde sig det minsta om kritik, »den hvarken förstämmer eller uppmuntrar mig, men allt sådant är ju individuelt», tilltade han. Javisst, sade Lindner.

— Förresten skall man aldrig fråga någon till

råds och aldrig följa de råd man får, man skrifver efter sin egen öfvertygelse och för eget samvete, inte för andras, voilá tout!

Voilá tout! Det var också en filosofi, så god som någon annan. Lindner tänkte därpå, när han senare på aftonen begaf sig ut till kyrkogården. Han tänkte på henne med en blandad känsla af tacksamhet för hvad hon velat vara för honom, för hvad hon försökt vara, och vemodig bitterhet öfver hur grymt hon misslyckats, hur ofta hon värkat hämmande och nedslagit hans mod. Han blygdes öfver att här på hennes graf, jämte denna känsla af beklagande öfver att hon dött så ung, öfver att lifvet var fullt af missräkningar och misstag, af sorg och död, äfven erfara en annan känsla, en känsla af befrielse, han ville ej erkänna det, ens för sig själf, men det *var* så.

— — — — — — — — — — — —

I den Lindnerska umgängeskretsen hade underrättelsen om Ediths död väckt häpnad och deltagande och utgjorde ämne för samtal och kommentarier. Man upptäckte, som vanligt vid dylika tillfällen, »att världen var bra besynnerlig, hon, unga människan, som var så oumbärlig, skulle gå bort och han, som ej kunde reda sig utan henne, skulle öfverlefva henne!» ...

Somliga tyckte, att det allra lyckligaste vore, om också Lindner finge dö, under det andra bara funderade på, hur han skulle taga sig hem ensam!

Och det dröjde länge med hemkomsten. Edith hade varit död i fulla fyra månader, innan han kom. Vännerna, som väntade honom nere vid stationen,

funno honom mycket förändrad. Han hade blifvit solbränd och såg frisk ut, skaffade själf reda på sitt bagage, var ej alls distrait, utan ställde med allt som en vanlig människa.

Då ett par af hans bekanta följande morgon kommo upp till honom, satt han vid skrifbordet och ordnade sina afskrifter. När de uttryckte sin förvåning öfver att han kunnat arbeta så mycket — efter — — sedan — —, svarade han:

— Jag har aldrig i hela mitt lif arbetat som de sista två månaderna, och han tillade liksom urskuldande: det är en ofantlig förströelse — efter — ett sådant slag.

Det var allt han nämde om sin förlust, undantagandes att han, när en af vännerna proponerade att en bekant student kunde hjälpa honom med korrektur, svarade litet nervöst och hastigt:

— Nej, jag skall ingen ha, jag skall hjälpa mig själf; det får väl gå för mig som för andra.

Ediths väninnor kände sig sårade å den aflidnas vägnar öfver att Lindner ej var så tillintetgjord som de väntat. Det låg liksom något sårande för »kåran-dan», däri. »Naturligtvis, sådana voro männen, det var tacken för hennes storartade uppoffring, för allt hvad hon gjort för honom, han hade minsann inte svårt att finna sig. Om han hade dött, hur skulle inte hon ha 'sörjt', och hvad hade *han* varit för henne mot hvad hon varit för honom!»

För öfrigt var Lindner alls icke bortkommen. Han talade med rektorn om sonen, visade sig följa med,

hvad som försiggick i skolan lika bra som de andra fäderna, och han fäste själf läkarens uppmärksamhet på, att lilla Elise såg klen ut, kanske salta bad skulle göra henne godt?

Kort sagdt, han var sig icke lik sedan hustruns död, och det märkvärdigaste af allt var, att han i sällskapslifvet var långt mindre bortkommen, än han förut varit, glömde stundtals sin blyghet, gaf icke längre intryck af att vara förläst och distrait.

Två år efter Ediths död utkom: *Drottning Christina, en kulturhistorisk studie*.

»Ett epokgörande värk, skref Christian Falk i sin recension öfver boken, ett värk, som, ensamt för sig, vore tillräckligt att inskrifva Emil Lindners namn bland Sveriges främste forskare på det historiska området. Vi måste beundra skriftställarens energi vid samlandet af det vidlyftiga, delvis nya material, han lyckats förskaffa sig, den stora urskilnad han visat vid dess sofrande och användande, formens originalitet och stilens klarhet och enkelhet. Med glädje höra vi, att Lindner sysslar med arkivforskningar för ett nytt värk, hvilkets betydelse, efter hvad vi sport, säkerligen ej kommer att bli ringare än det vi härofvan anmält.»

Det var icke ett enstaka omdöme, alla fackmän voro eniga om att berömma och erkänna.

En af dem skref: Emil Lindner har infriat de stora löften han gifvit!

— — — — — — — — — — — —

Fru Hult, en af Ediths intimaste väninnor, råkade

Emil strax sedan boken var utkommen och lyckönskade honom till den stora framgång den rönt.

— Nu skulle stackars Edith ha lefvat, sade hon. Jag har inte haft henne ur mina tankar de här sista dagarne! Tänker ni inte också på henne jämt och ständigt?

Han svarade med ett par lämpliga fraser, men inom sig tänkte han:

Hade Edith lefvat, hade troligen den boken aldrig kommit ut!

DET FÖLL EN STJÄRNA.

Aftonen var så härlig med sin mörkblå, molnfria himmel och sina strålande stjärnor, som tindrade liksom sutto de lösa på fästet, att de båda ovilkorligen hade upphört att tala. Deras sällskap gick framför dem på den smala strandvägen och konverserade ifrigt. Fru Stråles röst ljöd öfver de andras; hon talade om de vackra dagar, som ändtligen följt på den rägniga sommaren.

— En sådan vacker afton ha vi icke haft, sedan vi i början af Juni flyttade hit ut till västkusten. Hur var det nere i södern, doktor Nerman?

— Härligt, inte en droppe rägn på flere veckor. I slutet af Juni hade jag det gudomligaste månsken på Canale Grande, och var ute och vaggade i gondol natt efter natt. Hvad ett sådant här nordiskt haf ändå är kallt och hårdt och olikt lagunerna och Adriaterhafvet. Jag var en förmiddag på Lido...

Ljudet dog bort, då de samtalande veko om den framskjutande klippväggen.

Lennart Hoffman stannade.

— Vill ni inte sätta er här ett ögonblick, fröken Signe?

— Jo, gärna, men hvar? Jag ser inte någon bänk.

— Här, alldeles under hällen, ge mig er hand, så där.

Hon satte sig och gjorde plats åt honom bredvid sig.

— Ni fryser väl inte? frågade han.

— Nej, vi sitta ju i lä under klippan; det är precis som en dekoration ur »Den bergtagna», fast det är betydligt mörkare. Och för resten är jag vinterklädd — hvad säger ni om den här? Och hon svepte den långa boan flera hvarf kring halsen och drog kappan tätare omkring sig.

De voro åter alldeles tysta, där de sutto bredvid hvarandra och blickade ut öfver hafvet.

— Hvad tänker ni på, fröken Signe?

— Jag väntar att få se en stjärna falla. Jag skulle önska något.

— Har ni inte allt, ni kan önska? — Det trodde jag åtminstone.

— Å, Herre Gud, hvem har väl det! Till och med *ni* har bestämdt något att önska, om ni tänker efter.

Ville hon ge honom ett tillfälle? Han trodde det en sekund, men så märkte han, hur frånvarande hennes blick var, hur den alltjämt sväfvade bort mot horisonten.

— Ska' vi inte tala om för hvarandra, hvad vi

önska, fröken Signe, så att vi hinna formulera våra önskningar, innan stjärnan faller. Om man inte passar på, är det kanske för sent.

— Det behöfver jag inte göra; jag tänker inte på något annat natt och dag, och kanske det inte slår in, om man talar om det, och mitt *måste* slå in, fast det låter så otroligt...

Hon sträckte ut båda armarne, som om hon velat famna någon.

— Jag vet inte, hvad jag skall svara på den saken; jag har aldrig önskat något så intensivt, så varmt, som det jag önskar nu, sade han med låg röst. Hittills har min goda vilja hjälpt mig fram till det jag eftersträfvat, men i den här saken måste jag lita på blida stjärnor.

— Ja, det är samma förhållande med mig, fast jag tror på viljan, å ni vet inte, *hur* jag kan vilja!

Hennes ögon blixtrade till under den röda sjömanshufvan, hon knöt sin lilla barnhand hårdt och det kom ett energiskt drag kring läpparne. Han, med sina skarpa ögon, såg henne tydligt i den matta belysningen; själf satt han i skuggan, tillbakalutad mot klippan med båda armarne under nacken.

— Nå?

— Ja, ni har nog anat, hvad det är; det har jag märkt, när vi talats vid den här tiden. Det är — det är så besynnerligt att börja — det låter så dumt —

— Å nej — vi kanske... Han lutade sig ifrigt fram.

— Nå ja — ni vet ju, att jag sjunger.

Det kom så oväntadt, så hastigt, var så helt annat än det han tänkte på, att han ryckte till. Hon missförstod hans rörelse.

— Nej, sitt stilla, jag vill inte höra några artigheter, det kan ni väl förstå, då började jag väl inte på det här viset; jag vet dessutom, att ni tycker om min röst, sådant käns i luften. Nej, det är något mycket viktigare. Vet ni, hvarför jag så ofta bedt er komma in och höra mig sjunga? Jo, därför att jag tror på ert omdöme; ni är en riktig musikmänniska, inte en musiker af yrket, gudskelof, det skulle inte duga, bara göra mig rädd, utan ni känner för musik ungefär detsamma, som fromma människor känna för religion, och så har ni hört så mycket, de bästa, de förnämsta. Tänker ni på något annat, herr Hoffman, eller hör ni på hvad jag säger?

— Jag hör på.

— Nå, därför har jag sjungit för er som för ingen annan; jag har aldrig tänkt: där sitter en person, som kritiserar, som bedömer, hur jag tar den eller den tonen — jag har bara känt: han *förstår* mig, därför kan jag ge hvad jag har att ge. Har det inte varit som ett osynligt band mellan oss, som ingen märkt eller anat utom vi själfva?

— Signe!

Hon hörde ej hans utrop, lade ej märke till tonfallet i hans röst, hon tänkte blott på hvad hon ville säga.

— Ja, ibland glömde jag totalt bort, att ni var inne i rummet! Det var precis, som om jag var ensam,

som om jag bara sjöng för mig själf, och därför kan ni bedöma det bättre än någon, bättre än min lärare — säg mig uppriktigt: tror ni det kan bli något af mig?

Hon vände sig plötsligen om med en djup suck, som om en tung sten lyfts från hennes hjärta, och såg på honom. Med en häftig, nervös rörelse snodde hon boan kring handen och armen. Han fick behärska sig för att ej taga denna lilla rastlösa hand och föra den till sina läppar, lägga den mjuka armen kring sin hals.

— Hvad menar ni?

— Tror ni jag skall kunna bli konstnärinna, en värklig, en stor, inte en dilettant, ett oting, en sällskapstalang, utan en konstnär? Jag vill arbeta, jag har energi, jag tycker jag skulle vara i stånd att bryta ner klippväggen här, om den stode i vägen. Hvad säger ni?

— Ni har många förutsättningar, en sällsynt härlig röst, ni är ung, begåfvad —

— Ja, inte sant! Och jag har ingen annan tanke i världen, ingen annan önskan. Om en stjärna skulle falla, under det vi sitta här och vänta, skulle min önskan komma lika blixtsnabbt: få fara ut i vinter, stanna ute fyra, fem år, arbeta mycket, natt och dag, och så — debutera som Julia och göra lycka.

— Bli applåderad, inropad, blomsterhöljd, menar ni?

— Ja, det också. Men framför allt själf vara nöjd, åtminstone inte missnöjd. Och få erkännande af någon, jag satte värde på — till exempel min lärare

och er. Ni skulle sitta på parkett under min debut, blek och med slutna ögon som ni sitter, när ni riktigt är gripen, och dagen efter skulle ni komma upp till mig och säga: »en sådan Julia har jag aldrig hört», eller också behöfde ni ingenting säga, bara se på mig, som ni gör ibland, när ni tycker om det jag sjungit — då förstår jag er fullkomligt...

Det ryckte smärtsamt kring hans läppar, under det hon talade. Han måste säga något för att få visshet; det kunde ju hända, att han missförstått henne som hon missförstått honom. Det kom långsamt, med en röst, han försökte göra lugn:

— Och ni tänkte inte att önska er något annat, till exempel någon som älskade er öfver allt annat i världen — för hvilken ni skulle vara allt — som ni älskade tillbaka, ett hem, där ni skulle sjunga edra sköna sånger — som ni skulle lyckliggöra —

— Nej visst inte, det ligger inte för mig, det är något jag aldrig tänkt på, som aldrig faller mig in; jag har i hela mitt lif aldrig haft det minsta lilla tycke, och jag är aderton år.

— Men om ni märkte, att någon älskade er...

— Det tror jag inte jag skulle märka, om han inte sade det rent ut, och en sådan egenkär narr skulle väl ingen vara, att han inte genast förstod, att jag inte tänkte på honom, bara på det andra. Det är inte svårt att komma underfund med, det visar jag så tydligt. Man kan inte tjäna två herrar. Kapellmästaren sade ju härom dagen, att en sångerska aldrig borde gifta sig, och ni höll ju med; jag tycker för re-

sten inte om någon, så det är något, jag inte behöfver tänka på, och nog skall akta mig för att önska. Däremot — å, å, där borta, ser ni!

Hon hade rest sig upp i ifvern. Såg ni, såg ni?

— Det var en stjärna, som föll.

— Ja, och jag hann — i detsamma, innan den slocknade. Önskade ni?

— Nej.

— Å, hvarför inte, det hade bestämdt slagit in; ni skulle bara passat på.

— Nej, fröken Signe, det hade ändå inte slagit in.

— Var det så omöjligt? Tala om!

— Det var ingenting, som intresserar er. Men är det inte något annat dumt skrock, man har om en fallande stjärna — jag har bestämdt hört...

— Jo, men det är så sorgligt, att det behöfver man inte tänka på. Man säger, att när en stjärna faller, så dör någon.

— Ja, nu kommer jag i håg. För en faller stjärnan för att sia om glans och ära — och för en annan — dör något. Det är logiskt som lifvet själft. Men känner ni inte, att det börjar bli kallt; det friskar upp, vi få storm till natten. Ni måste vara rädd om er sköna röst, fröken Julia. Det är en viktig betingelse för att stjärnan skall bli sannspådd. Kom, låt oss gå!

— Ja, ni har rätt, här är kallt, jag kunde förkyla mig. Ni är alltid så förståndig, herr Hoffman!

— Nej, tyvärr, det är jag inte, men det är ju alltid något, jag kan önska, när jag härnäst ser *en stjärna falla.*

HENNES KOSACK.

Flora Häger följde doktorn ur sjukrummet.

— Hur tycker doktorn att det är?

— Det är det samma, bästa fru Häger, det rent kroppsliga tillståndet är ej sämre, er far kan lefva i många år.

— Kan han aldrig bli bättre?

— Det är tyvärr inte troligt.

— Och han kan lefva många år som nu, utan intresse annat än för mat och dryck, till hälften förlamad och ur stånd att få fram annat än oartikulerade ljud. Det är förfärligt.

— Ja det är ett hårdt öde.

En lång paus.

— Hur skola vi ställa det för honom? Jag har svårt att vara längre hemifrån. Jag längtar mycket efter min man och min lille gosse. Vi ha alltjämt väntat på någon förändring till det bättre — eller sämre. Det senare ordet kom fram efter något dröjsmål.

— Nej, det står som sagdt på samma punkt. Naturligtvis vore det bäst, om fru Häger kunde taga lagmannen med sig.

— Går det an?

— Ja visst. När tänker ni resa?

— Jag skall skrifva till min man i dag. Om han kan komma ifrån, hämtar han oss nog. Det är ju ingen lång resa, litet öfver sju timmar. Han hade kommit till Stockholm för länge sedan, om jag inte bedt honom låta bli. Jag är orolig att lämna lille Einar uteslutande i jungfrurnas vård, men det blir väl svårt att reda sig ensam med pappa under resan.

— Det är omöjligt.

— Det får ingenting här i världen vara, käre doktor, fast mycket kan vara svårt.

— Ja, men ni ska' inte bry er om att försöka, ni är öfveransträngd redan nu. Adjö, jag kommer igen i morgon.

Doktorn stängde dörren. Hon var ensam. Från rummet näst intill hördes fadrens lallande »babababa», det enda ljud han kunde framstamma, de enda ljud hon hört från hans läppar dessa långa veckor. Rummet, i hvilket hon befann sig, var stort och trefligt och mycket ljust med sina hvita gardiner utan skymmande draperier. Det hade varit hennes mors arbetsrum och allt var i samma skick som under hennes lifstid. Soffa och stolar samt några andra klumpiga mahognymöbler, voro uppradade kring väggarna, så litet modernt som möjligt. Vid ena fönstret stod ett gammalmodigt sybord med underrede i form af en lyra och

en rand af trämosaik längs den ovala skifvan. På kortväggen öfver en liten spinkig fruntimmerssekretär med hvälfd klaff, hängde två porträtt i olja af föräldrarne som unga, modren i hvit bruddrägt med håret slätkammadt öfver öronen, fadren ståtlig och vacker med den något stela och förnäma hållningen och den stränga blicken i de mörkblå ögonen. Sådan hade han sett ut länge, sådan mindes hon honom från sin barndom; han hade varit en man af gamla skolan, och Tora och hennes syskon hade blifvit strängt uppfostrade. Modren var ett mönster af petig ordning och barnen växte upp i hälsosam fruktan och bäfvan. Under föräldrarnes porträtt voro grupperade några daguerrotypier, hvilkas bilder man hade svårt att fånga, om man ej tog ner dem från väggen och vände dem på ett särskildt sätt mot ljuset, då i synnerhet guldbroscher och örhängen befunnos mycket naturligt återgifna, drag och uttryck deremot mera sväfvande. Den största af daguerrotypierna föreställde Tora och Marie-Louise hand i hand och bror Erik, en knubbig pilt i svart sammetskolt, uppkrupen på ett bord. Marie-Louise var gift i Paris, Erik sjökapten. Således endast hon, som kunde ta hand om fadren. Nederst hängde den stora fotografien af henne själf, hennes man och barn, som hon tagit till modrens sextioåriga födelsedag. Hon ordnade litet på murgrönsrankan, som slingrade sig kring alla porträtterna och hvars blåhvita, ostindiska kruka var placerad på en svart träkonsol högt uppe vid fönstret. Hon hade egentligen gått till sekretären för att taga

fram ett pappersark, men hade stannat framför »bildergalleriet» och fördjupat sig i tankar på hur förändradt barndomshemmet blifvit, och i längtan efter sitt eget älskade hem. Hon tog bläck och penna och flyttade öfver till det stora runda bordet, från hvilkets ena hörn hon försiktigt vek upp täcket. Hon tänkte skrifva där, ty hon hade tillräckligt af sina barndomskänslor kvar, för att det ens skulle falla henne in att slå sig ner vid »mammas skrifbord». Hon tog pennan och doppade den i det lilla resbläckhornet.

Det ringde på tamburklockan. Gamla Stina kom ut från lagmannens sängkammare.

— Det är aktuarien, det hör jag på ringningen, sade hon, i det hon gick genom rummet.

Tora lade ner pennan. Ja, det var farbror, hon fick uppskjuta skrifningen tills han gått.

Det dröjde länge med afpälsningen därute i tamburen.

Tora steg upp och gick emot farbror Magnus.

— God dag, lilla du, hur är det med far?

— Likadant, farbror, doktorn säger, att det kan fortfara på det här viset i många, många år.

Farbrodren var vacker som fadren, men med ett mera välvilligt uttryck i ansiktet och ett godmodigt sarkastiskt drag kring munnen. Han var ungkarl och hade under många år varit anställd vid statistiska byrån, en plats, från hvilken han nyligen tagit afsked. Han hade alldeles gått upp i sina siffror och tabeller. Ej så till förståendes, att de gjort honom till en torr räknekarl. Tvärtom, de ingrepo på ett särskildt sätt i

hans lif. Han byggde allt på statistisk grundval och var, som han själf uttryckte sig, en »statistisk filosof». Det var något personligt, originellt i denna filosofi, som kom till syne vid många tillfällen.

— Jaså, stackars Janne! sade aktuarien, i det han satte sig bredvid Tora i den röda soffan. Jag kan inte i dag säga dig, hur många dylika fall gå till förbättring och hur många sluta annorlunda, men jag skall skaffa mig uppgifter.

— Vet farbror, det tycker jag gör precis detsamma. Hvad hjälper det mig, om trettio procent bli återställda och pappa inte blir det.

— Det är alltid bra att ha sannolikhetsberäkningar. För öfrigt kan det inte vara så mycket som trettio procent, jag skall ta reda på det i morgon dag.

— Jag tänker alltid på en liten historia, jag läst eller hört, när farbror tröstar sig och andra med sannolikhetsberäkningar och siffror. Under Krimkriget telegraferade en rysk befälhafvare hem, att i en skärmytsling allt gått lyckligt och väl, endast en kosack hade stupat. Detta anfördes till tröst för en hustru, hvars man varit med i drabbningen: »Tänk dig, Sonja, endast en har stupat, en enda kosack!» »Hvad frågar jag efter det, om det är *min* kosack», svarade hon.

— Äkta fruntimmersresonnement! Att det skall vara så svårt för kvinfolk att se något i stort. Hela historien krymper för dem ihop till slagord och anekdoter; det vore väl bättre, om de öfvade sitt minne på något ordentligt.

— Siffror till exempel!

— Ja, hvarför inte! Om fruntimmer kunde litet mer aritmetik, vore det allt bättre ordnadt i deras hufvuden, och studerade de statistik, vore de bestämdt mycket mindre hysteriska. Ja, du är nu inte bland de bråkigaste, du är värkligen rådig och tilltagsen, men du är inte logisk!

— Tycker värkligen farbror, att lifvet är så ofantligt logiskt och att siffror förklara allt, så snart de inrangeras i tabeller?

— Det vill jag inte absolut påstå, men det är i alla fall det enda solida, man har att hålla sig till. Och så förstå ni er alls inte på att generalisera — ni se allt så personligt.

— Tyst, jag tyckte pappa rörde på sig därinne.

— Ja, det gör han. Adjö, då går jag. Jag kommer snart igen.

— Vill farbror inte gå in och hälsa på honom?

— Nej, det är inte värdt, jag har så svårt att se honom, och jag tror inte, han känner igen mig.

— Babababa, — ljöd det inne från sängkammaren.

Tora kysste farbrodren hastigt på pannan och gick in till fadern.

— — — — — — — — — — —

Några dagar därefter var Tora nere vid stationen för att ta emot sin man. Hon gick fram och åter på plattformen, otåligt väntande. Tåget hade bestämdt försenat sig. Skulle det aldrig komma?

— Precis tre och tio, svarade farbror Magnus, i det han såg på sitt stora kronometerur. — Det fattas fem minuter. Längtar du så?

— Ja, jag har längtat mycket, mycket. Det är i dag fyra veckor, som jag varit här.

— Och du har hållit ut i fyra veckor och är alldeles utom dig öfver att behöfva vänta i fem minuter. Det där är också ett äkta kvinligt drag.

Tora svarade ej. Där borta vid tunnelns mynning såg hon röken från lokomotivet, tåget närmade sig, marken gungade — där, där i näst sista kupéfönstret stod Hugo! Han vinkade till henne. I ett nu var hon framme vid kupédörren, han hade sprungit ner och tagit henne i famn.

— Det har varit en lång tid, min älskling.

— Har du saknat mig?

— Det var en fråga. Jag har till och med upptäckt, att jag alls inte passar att vara gräsenkling. Men kom in i kupén, Tora, så skall du få se. Jag har tagit med mig något åt dig. Kom och ta emot!

— Inte nu. Vi få vänta med det, tills vi kommit hem. Pappa kan inte undvara mig så länge. Kom nu!

— Nej, det kan inte hjälpas. Du måste ta hand om presenten. Gå in, så är du snäll! Nå?

— Einar, Einar, min lille gosse! Hugo, du är en ängel, som tänkte på en sådan öfverraskning!

Barnet hade ställt sig upp på soffan och sträckte armarne mot modren:

— Mamma, jag har farit med ånghästen och han piper så lustigt. Han kan inte gnägga alls, är det inte en dum häst?

— Han har vuxit, Hugo, och hvad han ser präktig ut! Farbror Magnus, kom hit och se på min lille

gosse. Är han inte ovanligt stor för att vara tre år? Har du haft mycket besvär med honom, Hugo? Hur föll det dig in? Han har väl tillräckligt på sig? Får jag se, min älskling? Å, hvad jag längtat efter er. Hvad det är härligt att ha mitt lilla pyre igen! Ack, Hugo, det var rysligt snällt! Nej, se inte ironisk ut, farbror Magnus, jag är inte hysterisk, jag är bara så innerligt glad! Nej, jag vill bära honom, det orkar jag visst. Jag kan ju lyfta pappa!

De satte sig i den väntande vagnen, som rullade ner åt Drottninggatan. Tora hade barnet i knäet och höll sin mans hand i sin. Hennes ögon strålade. Men allt som vagnen närmade sig hemmet, lade sig liksom en skugga öfver hennes glädje.

— Hugo, jag får förbereda dig på, att pappa är mycket förändrad, nästan oigenkänlig; han kan inte hålla hufvudet stilla och kan inte tala.

— Stackars lilla Tora, du har haft en svår tid.

— Ja, det har inte varit lätt, men jag hade dig och barnet att tänka på.

— Så, nu äro vi framme! Tora, låt gossen gå! Inte skall du bära den stora pojken uppför trapporna. Jaså, om han nödvändigt *skall* bäras, eftersom han är i Stockholm, så skall jag göra det. Nå, bägge armarne om pappas hals! Så lunka vi så småningom

Tora gick efter mannen. När han stannade vid första afsatsen, lutade hon sig fram och kysste barnets små, knubbiga händer, som lågo kring fadrens hals.

— Det är allt *din kosack*, Tora, — inföll farbror Magnus, i det han skämtsamt skakade på hufvudet.

— Ja, farbror.

— Hvad är det för ryska historier, I ha'n sinsemellan?

— Det är Toras favoritanekdot, som hon sätter upp mot mina siffror. Hennes teori består i att det inte beror på huru *många*, utan *hvilka* och framför allt, att det inte skall vara vissa siffror.

— Nej farbror, skämta inte, det är så ängsligt.

— Så, nu äro vi ändtligen uppe. Pu, sådana trappor!

— — — — — — — — — — —

Hugo hade varit inne hos sin svärfar och kom helt upprörd ut. Han gick fram till bordet, slog i ett glas vatten och drack. Det var intet angenämt perspektiv att föra denne slagrörde gamle man med sig hem och dagligen se detta nickande hufvud, höra dessa lallande ljud, men det var nödvändigt att taga honom med. Tora skulle aldrig få någon ro i sitt hem, om hon visste, att fadren var lämnad åt legda händer, och Hugo kunde ej undvara henne längre.

Farbror Magnus hade slagit sig ned vid bordet och byggde korthus åt lille Einar, som med hakan hvilande på de korta armarne, som knappt räckte upp till bordskanten, var ytterst intresserad och höll andan, så han var helt röd i ansiktet.

— Det är inte en uppmuntrande syn den därinne, Hugo!

— Nej, det är gräsligt. Och hvad det är underligt här i världen, att man skall anse det för så oändligt viktigt och som en helig plikt att söka uppehålla

det rent animaliska lifvet. När en menniskas själ är borta, vore det väl bättre att låta henne få dö, än att pina henne att lefva, om det där skall kallas lif.

— Ja, du kan på sätt och vis ha rätt. Men man får i alla fall inte ta lifvet af folk. Statistiken visar att af hundra ...

— Ja, det är godt och väl. Farbror skall inte vara rädd, jag tänker inte ta lifvet af svärfar! Men det är hårdt, att Tora skall slita ut sig på något så hopplöst.

— Pappa får inte blåsa på huset, då ramlar det!

— Förlåt mig, min lille gosse, jag gjorde det inte med vilja. Men jag tycker de ramla också utan att jag blåser. Hur är det farbror?

— Jo, af åtta falla tio, nej, jag menar af tio falla åtta.

Tora kom in. Gräla ni? Jag hörde er därinifrån.

— Visst inte. Vi bygga korthus och hålla andan för att de inte skola ramla.

— Ja, men ni få fortsätta i morgon. Den här parfveln måste i säng.

— Ge pappa och farbror en kyss, Einar, så skall mamma gå in och lägga dig?

— Hvem är det, som säger så? Gossen lyssnade. Dörren till lagmannens rum stod öppen, och man hörde hans lallande.

— Det är stackars morfar.

— Einar vill kyssa morfar godnatt.

Hon lyfte barnet upp till lagmannens porträtt.

— Godnatt lille morfar! Du skall få en riktig kyss på munnen.

Tora svepte sin schal om barnet och gick ut.

Följande morgon var Tora som vanligt inne hos fadren för att göra honom i ordning för dagen. Hon höll på att mata honom, som hon nyss matat sin lille gosse, då hon hörde barnets jollrande röst inifrån hvardagsrummet, till hvilket hon stängt dörren. Hon ville ej att Einar skulle vistas inne i sjukrummet. Nu hörde hon Hugos steg och röst därinne, han visade gossen folket på gatorna, de fina soldaterna, den stygga polisen, som inte tycker om olydiga gossar, och spårvagnen, som just gick förbi. Tora hade svårt att ej ställa ned tékoppen, hon höll i handen, och gå ut till man och barn, men det fick ej komma i fråga. Först skulle pappa ha sitt och dessutom, hon visste ju att hon hade dem på andra sidan dörren och att hon kunde komma till dem, så snart hon slutat härinne. Men hon kunde ej hålla sina tankar samlade, hon distraherades af ljuden från hvardagsrummet. Nu bar Hugo den lille fram till porträtten och visade honom dem. Hon hörde barnet säga: »det är pappa och mamma och lille Einar.» Nu var det tyst ett ögonblick, under hvilket man tydligen hörde lagmannens otåliga bababa ja, ja, hon fick tänka på hvad hon hade för händer, hon hade glömt att föra koppen till fadrens läppar. Så ljöd det därinifrån:

— Det är bara morfar, stackars morfar!

Nu hissade Hugo gossen, det förstod hon af hans jublande utrop. Han måtte väl vara försiktig, hon

tyckte aldrig om det där hissandet. En sådan ung far tänker bara på att härda, inte på hur bräcklig en sådan liten varelse är. Om han bara ville låta bli det! Hon kunde knappt sitta stilla vid sängen, under det hon tröstade sig med att Hugo många, många gånger under det hon varit hemifrån hissat gossen och att allt gått väl, det var ju bara för att hon visste om det nu, som hon var så orolig. Så där ja! Gudskelof. Nu lekte de häst därinne, och hon hörde hur Hugo sade till gossen att de skulle vara mycket tysta, ifall morfar ville sofva. Hon smålog. Efter en stund tycktes de tröttna, ty det blef åter tyst, så hörde hon Hugo säga alldeles vid dörren och i tydlig afsikt att det skulle komma fram till sin adress:

— Tycker du inte Einar, att mamma snart kunde vara färdig och komma ut till oss. Och så ett sakta framhviskadt: »knacka på dörren», Einar!

Strax därefter hördes de små barnfingrarne trumma på dörren till sjukrummet.

— — — — — — — — — — —

Tvänne dagar senare stod Tora i tamburen och väntade på doktorn.

— Hur är det fatt? Lagmannen har väl inte haft något nytt anfall?

— Nej, pappa är sig lik, men jag vet inte, hur det är med vår lille gosse, han har inte sofvit i natt, han säger att det gör ondt i tungan. Jag är rädd att han är sjuk.

— Å, det har väl ingenting att betyda!

Men när doktorn kommit in i rummet, där gossen

låg, och undersökt honom, såg han fundersam ut. Tora följde hvarje hans rörelse med den mest spända uppmärksamhet. Hon hade blifvit likblek och stödde sig med handen på ryggkarmen af en stol.

— För all del, fru Häger, ni som brukar vara så lugn och sansad, för all del!

Hon hade gripit om hans handlofve så hårdt, att det smärtade honom, en skälfning gick genom hennes kropp — — —

Föräldrarne sutto ständigt vid barnets säng. Fadren var utom sig af förtviflan och förebrådde sig, att han tagit gossen med.

— Tora, tror du, att han blifvit smittad på resan, att han förkylt sig, att jag hade för litet på honom?

— Vi ska' inte tala, Hugo, hviskade Tora. Jag kan inte.

Ibland kom Stina in och bad att frun skulle komma till lagmannen, han var så van att frun hjälpte honom och tillät ingen annan att röra vid sig. Med tunga, trötta steg gick hon in till fadren och hjälpte honom till rätta. Hon tänkte hela tiden, under det han med ovanlig god aptit förtärde den ena skeden soppa efter den andra, hur omöjligt det var att få lilla Einar att svälja några droppar af den feberstillande mixturen. Under det hon sysslade härinne, voro alla hennes tankar i det andra sjukrummet. Doktorn hade för en stund sedan sagt: »Så länge det är lif, är det hopp, men det var ju inte sant: Här var lif, men intet hopp, och där . . .»

Hon strök med handen öfver pannan. Om hon bara

kunde gråta, men det låg som en tung sten kring hennes hjerta — som ett isband...

När hon gick genom hvardagsrummet, märkte hon att farbror Magnus satt i soffan Hon räckte honom tyst handen och ville fortsätta:

— Hur är det, Tora?

— Med pappa, det är detsamma.

— Nej, med barnet?

— Det är visst mycket farligt.

— Nej, för all del, Tora. Jag har mycket godt hopp.

— Har doktorn sagt något?

— Nej, han var gången, när jag kom, men jag tittade i går i tabellerna. År 1887 tillfrisknade 8,465 af 9,698 insjuknade skarlakansfeberpatienter. Jag trodde det skulle ställa sig sämre. Sätt dig ett ögonblick och hvila, du ser så medtagen ut.

— Nej, jag kan inte farbror, jag har ingen ro. Låt mig gå!

— — — — — — — — — — —

En vecka senare anträdde de återresan till hemmet. Fadren följde med, men barnet hade de måst lämna.

BÖRJA PÅ NYTT.

Hon hade följt honom ut i tamburen och stod bredvid honom, då han tog på sig ytterrocken.

— Här har du tändstickor, Harry, sade hon.

— Tack min älskling, men jag bryr mig inte om att tända, förr än jag kommer ner i trappan; det är inte riktigt bra, att det luktar cigarr i en dams våning.

— När jag inte frågar efter det! Tror du inte jag har fått vänja mig vid cigarrök? Gerhard rökte jämt.

Hon strök en sticka och höll den upp framför honom.

— Fresterska! sade han, i det han såg på henne med en öm blick, fattade handen och höll den i sin tills stickan brunnit mycket långt ner; så släckte han den genom att kyssa hennes hand.

Hon rodnade.

— Nu brände du dig, sade hon. Var inte barnslig utan tänd!

Han gjorde det, drog ett par bloss för att få eld i cigarren, i det han vände sig bort för att röken inte skulle genera henne.

— Hvad skall du taga dig till i eftermiddag? frågade han och tillade, utan att vänta på svar:

— Vet du jag bryr mig inte om den där sexan, utan kommer och hämtar dig, sedan jag slutat min recension. Så spatsera vi ner åt hamnen. Vi blefvo ju narrade på månskenet i går!

— Nej Harry, jag vill ovilkorligen att du skall gå i afton, jag vill inte på något sätt draga dig ifrån ditt kamratlif, jag vet hvad herrar säga om fruntimmer, som försöka det. Det vore en vacker början, innan vi ens äro gifta. Hvad jag skall göra? Se igenom räkningar och bränna upp allt möjligt. Det är tid att ordna mina affärer, när det lyser i morgon för tredje gången.

— Ja, ändtligen! Det har varit förfärligt långa veckor och det här skall hetas vara en kort förlofning!

— Nå, Harry, hade du gift dig med en ung flicka, hade du fått vänta ännu mycket längre! Jag har min utstyrsel färdig, och två månader anses inte i allmänhet för en ovanligt lång förlofningstid.

— Jaså, hvad vet du om det? Och det var sant, när får jag komma i morgon? Det är söndag i morgon.

— Kom klockan half två!

— Inte förr?

— Nå, ett då!

Hon nickade till honom och vände sig om för att gå in. Han stod med handen på dörrlåset.

— Skall jag gå utan en afskedskyss? frågade han.

— Å nej. Hon räckte honom kinden. Han drog henne till sig och tryckte henne mot sitt bröst i en passionerad omfamning.

— Nej släpp mig Harry, du får inte kyssa mig så. Hör du, jag blir ond!

Hon drog sig undan hans famntag.

— Hvarför gör du så? Hvarför får jag inte kyssa dig?

— Jag tycker inte om sådana där kyssar, sade hon kallt, och jag är för resten alls inte van att bli smekt! Gå nu Harry, du har inte mer än ett par timmar på dig! Adjö, roa dig bra i afton.

Hon nästan sköt honom ut genom dörren och gick in i sitt hvardagsrum, ett af rummen i den lilla våning, hon bebodde i fadrens hus, alldeles öfver föräldrarnes.

De hade suttit här nyss, deras stolar stodo ännu midt emot hvarandra.

Hon flyttade undan hans och satte sig på sin förra plats. Hon stödde armbågen mot bordet, lutade hufvudet mot handen och började grubbla. En lätt rysning for igenom hennes kropp. Hon steg upp och stängde dörren till tamburen. Så satte hon sig ner igen i sin förra ställning. Hvad hon blifvit nervös på senare tiden, förfärligt nervös, men det blef väl bättre, bara de här veckorna voro öfver. Stackars Harry, det var synd om honom, att han gått och för-

älskat sig just i henne! En ung man som han borde gift sig med en ung flicka, en för hvilken hela lifvet log och inte med en enka, äldre än han, om också blott några år, en kvinna, som, säga hvad man ville, hade lefvat sitt lif och för hvilken det ej var värdt att börja ett nytt. Och det hade hon sagt honom, inte en, men flera gånger, försäkrat, att hon aldrig tänkt gifta om sig, hittat på tusen möjliga och omöjliga skäl, och ändå, ändå!

Hon gick i tankarne igenom allt, som händt, sedan hon första gången råkat honom. Hon stod i redaktör Lenströms förmak, samtalande med värdinnan, och hade halft frånvarande hört denna säga: vi vänta främmande till middagen i dag, en kusin till min man, en ung docent Hult, han skall skrifva literaturanmälningarna i tidningen.

Marie Palmer brukade intressera sig för tidningen. Det hade varit hennes mans tidning, han hade grundlagt den och varit dess redaktör i många år, med Lenström anställd som redaktionssekreterare.

— Jaså, hade hon svarat helt likgiltigt, i detsamma dörren gick upp och den främmande inträdde.

— Får jag presentera min släkting, docent Hult. Han tänker slå sig ned här i Stockholm. En idealist, fru Palmer, mycket ung och grön, men en hygglig gosse, som inte skrifver oäfvet alls och som kan vara skarp nog, när han får pennan i hand, sade Lenström.

— Tackar för orlofssedeln, inföll den sålunda presenterade.

Fru Palmer räckte honom handen.

— Välkommen, sade hon.

Ja, han såg onekligen mycket ung ut med sina blå ögon, sitt blonda, lockiga hår, den hvita hyn, nästan lika hvit som en flickas, och den vackra munnen, som knappt skuggades af en rödblond mustasch.

Han berättade henne sedan, att den första känsla, han haft, då han såg henne i den djupa sorgdräkten var:

— Stackars liten, hvad hon ser sjuk och melankolisk ut!

Hon hade svarat, att det där intrycket af att vara mycket sjuk gjorde hon på alla, som sågo henne för första gången. Hon visste inte själf, att hon sett så sjuk ut, fast hon nog märkte, hur mycket friskare hon nu var. Hon hade blifvit alldeles frisk på det sista året!

Hennes tanke hade varit:

— Det är ju ett riktigt barn!

Men hans resonnement var icke barnsligt, det märkte hon snart. Hans uppträdande var icke tvärsäkert och öfverlägset, men han försvarade sina åsikter, till och med mot den häftige redaktören, med en sakkännedom och en skicklighet, som Marie Palmer aldrig väntat af den till utseendet blyge mannen. Samtalet, det gällde en af dagens brännande frågor, började intressera henne. Det förvånade henne, att det kunde göra det. Sedan Gerhards död hade hon blifvit så apatisk, så liknöjd, så trött. Men denna eftermiddag blef hon inryckt i

diskussionen, deltog i den. Hennes vänner voro helt häpna; hon brukade vanligtvis sitta så tyst, man visste knappt, om hon hörde på; och äfven under Palmers lifstid hade de sällan hört henne yttra sina åsikter, hon hade bara beundrat honom och strålat af glädje och förtjusning, när han hållit några af sina paradoxala föredrag. Då hade hon tegat, därför att hennes man ej tyckte om, »att fruntimmer blandade sig i saker, de ej förstodo», och enligt hans mening var det inte mycket de förstodo. Och sedan hade hon tegat, därför att det inte fanns något, som intresserade henne att få sagdt. Men docenten drog henne in i samtalet och vädjade till henne. Han var förvånad öfver, hur väl hon hade reda på sig, och undrade hur det kom sig, att »en sådan kvinna» sade sin mening på ett sätt, som vore hon ovan vid att man hörde på henne, brydde sig om, hvad hon tyckte.

På aftonen följde docenten henne till hennes port och fortsatte ett samtal, börjadt i tamburen hos Lenströms. Så mycket kvinna var fru Palmer, att hon ej hade svårt att märka, att hennes nya bekantskap kände sig intresserad af henne, och då han ett par dagar därefter kom upp och lämnade henne några böcker, om hvilka han talat, var hon glad att taga emot honom. Han gjorde sig god tid. När han reste sig upp för att taga afsked, fick han syn på en bok, som låg på bordet framför honom.

— Hvad tycker ni om den här? frågade han. Det var en fransk bok, som låtit mycket tala om sig,

innan den ens var utgifven. Jag har inte ännu hunnit skaffa mig den.

— Vill ni låna mitt exemplar, så gärna. Jag har läst den; ja den är märkvärdig. Det skall bli roligt att få höra ert omdöme!

— Får jag komma upp en stund en eftermiddag och lämna igen den, men jag blir tyvärr aldrig ledig före klockan sex och det är ingen visittimme.

— Det gör ingenting, ni är mycket välkommen, när ni kommer.

Han läste boken mycket fort, ty en knapp vecka därefter ringde han på hos fru Palmer. Han visades in i hennes hvardagsrum, där hon satt och läste. Hon steg upp, räckte honom handen och bjöd honom en stol. Han satte sig midt emot henne och talade om boken. Det röda skenet från lampskärmen belyste dem båda, under det brasan i kakelugnen sprakade och glödde.

— Här är förtjusande, sade han, i det han såg sig om i det vackra rummet med dess gammalmodiga, hvita möbel.

— Ja, här är trefligt, svarade hon med en passiv ton, som om hon ej talat om sitt eget hem. Det lät så trött, så liknöjdt.

Så började de resonera om boken, och Hult förstod åter att intressera henne, fast de båda stannade vid sina förut hafda åsikter, »naturligtvis, annars vore det ju inga åsikter», sade Hult skrattande. Marie hade föröfrigt ett sätt att säga sina omdömen, som, fastän

undfallande i form, dock satte Harry fullkomligt på det klara med, hvad hon gillade eller ogillade.

Just som han stod i begrepp att gå, kom ett bud från fru Lind, Maries mor, med förfrågan, om inte docenten hade lust att stanna kvar och spisa kvällsvard med familjen.

— Har jag suttit här så länge, det hade jag ingen aning om, sade han, i det han häpen såg på sin klocka.

— Det var roligt, att tiden gått fort också för er, sade hon med sitt litet trötta småleende. Om ni inte har något annat för er, så stanna, så att jag får presentera er för mina föräldrar.

— Jag tackar, svarade han genast. Hon reste sig upp; »den här vägen», sade hon och gick före honom ner för vindeltrappan, som förenade de båda våningarna.

Det var inte utan, att Marie Palmer var litet nyfiken på, hur hennes far och Hult skulle finna sig tillrätta med hvarandra. Hennes pappa, tullförvaltaren Lind, var nämligen konservativ och Hult skref i en mycket liberal tidning, en tidning, pappa aldrig kunnat tåla alltsedan Gerhards tid. Men det gick öfver förväntan. Pappa var fortfarande så naiv, att han var förvissad om, att *när* man inte var konservativ, var det för att man råkat komma in bland frasmakare och radikala, och inte ville »höra skäl». »Det hade icke den där Palmer velat, han var så egenkär och trodde, att han slukat all världens vishet, men det skadade aldrig att försöka tala förstånd». Och så

talade han »förstånd» med Hult, som hade roligt åt den originelle gubben och hans föråldrade åsikter. Det föll honom inte in att disputera med »en gammal man», de kunde ändå aldrig i lifvet förstå hvarandra — och hvad tjänade det så till? Tullförvaltaren var förtjust att få använda sin vältalighet och sitt omvändelsenit på ett synbarligen så tacksamt subjekt som Hult. Han gaf honom knappt ro att äta och strax efter kvällsvarden drog gubben honom in i sitt rum och fortsatte samtalet.

— Bara pappa inte plågar din gäst, Marie, sade fru Lind, sedan hon tittat in i rummet. Maries mor var mer praktisk än mannen och kände dessutom »sin gubbe» i grund och botten.

— Å, han är väl gammal nog att reda sig, sade Marie liknöjd.

Mamma suckade och såg på henne.

Det var sorgligt, hvad Marie blifvit förändrad sedan Gerhards död. Det var som om all ungdom försvunnit från henne. »Herre Gud, han var visst en begåfvad människa och en framstående personlighet, men som äkta man — — nå ja, hon som svärmor var kanske jäfvig att döma i den saken.»

Maries mamma blef emellertid nöjdare med henne under vintrens lopp. Marie såg friskare ut, fick litet intresse för sitt yttre. Det hade utgjort modrens förtviflan, att hon rakt inte frågade efter, hur hon såg ut, hon, som hade varit så noga under mannens tid. Hon gick visserligen alltjämt svartklädd, det var då också en öfverdrift, hon hade ju varit enka snart i sex år,

men det är stor skillnad på svart och svart, åtminstone kan ett kvinnoöga se skillnaden, och det gjorde Maries mamma och hennes väninnor. Hennes sorgdräkt hörde numera till det klädligare slaget. Hon började få igen sitt fraicha utseende, det hade kommit mera lif i de svarta ögonen, som hade sett så drömmande och sorgsna ut. Hon var fortfarande lika smärt och spenslig, men ej längre sjukligt mager och insjunken. Kort sagdt, det var en stor förändring. Hon deltog till och med i sällskapslifvet och hon satt ej längre stum och okänslig, hon talade, var intresserad. — —

Hon råkade Hult ofta, både hos Lenströms och annorstädes, och tyckte fortfarande, att det var roligt att utbyta tankar med honom. Hon saknade honom, när han ej var tillstädes, och var glad, när han kom upp och pratade med henne och läste för henne något, som särskildt slagit an på honom, och det gjorde han ofta numera. Hon var mycket belåten öfver, att föräldrarne voro så intagna af honom och att han trifdes med dem. Det var i det hela taget det allra angenämaste förhållande, man kunde tänka sig, så lugnt, så vänskapligt. Marie förfäktade denna vinter möjligheten af vänskap mellan en ung man och en ung kvinna, det berodde bara på en själf, sade hon. »Hon visste, att det fanns sådana förhållanden, som voro fullkomligt vänskapliga, utan spår till kurtis eller kärlek.»

Hon trodde på hvad hon sade, långt sedan åtskilliga af hennes åhörare undrade, om hon värkligen var blind eller om hon sade så af klokhetsskäl. —

I samma ögonblick hon på allvar började tvifla, lät hon ämnet falla.

Hon hade nämligen på senare tiden iakttagit en förändring i »sin gode väns» sätt och ord. Det kunde hända, att han plötsligen afbröt sin läsning och när hon sade ett manande »nå!» fortsatte han med en hejdlös fart, som gjorde, att hon afbröt honom med ett: inte fullt så fort, jag kan inte följa med. Och när hon då såg upp från sitt broderi, fångade hon hans blick, som var fästad vid hennes ansikte med ett ututtryck, som hon i början sökte missförstå. Men det blef slutligen omöjligt, och en förmiddag, då han råkade henne ute, och proponerade att på eftermiddagen besöka henne »för att hon skulle få öfva sin kritik», svarade hon ett hastigt:

— Nej, det är inte värdt; utan att ge honom något skäl för sin vägran.

— Är ni ond på mig? frågade han med ett tonfall, som för henne hade något ytterst intagande. Det var så ungdomligt, och det tillika med hans sätt och utseende hade ofta kommit henne att glömma, att hon hade att göra med en man, nästan jämnårig med henne själf, och ej med en ung gosse.

— Nej, jag är visst inte ond, men det är bäst, att ni inte kommer upp till mig mer!

— Har man också varit så vänlig och trakterat er med skvaller och utläggningar! Jag trodde inte, att ni brydde er om sådana där tarfligheter.

— Jag har ingenting hört, svarade hon kallt.

Jaså, man pratade således!

— Är det därför att? — —

Han måste ha läst svaret i hennes ansikte, ty han sade häftigt:

— Det är för sent, mycket för sent. Jag måste råka er, tala med er, säga er...

— Nej, nej, hade hon svarat, nästan ångestfullt. Säg ingenting, det är ju bra, som det är!

Han såg förbluffad på henne.

— Bra? Ja, men det kan inte fortfara. Jag kommer upp i eftermiddag vid vanlig tid.

— Kom då! hade hon svarat.

— — — — — — — — — — —

Hon väntade honom med en nervös oro, som hon omöjligt kunde betvinga. Tusen stridiga känslor och tankar jagade genom hennes själ. Hade hon handlat orätt mot honom, hade hon, när hon först råkade honom, känt sig så död, så fullkomligt död, att hon alldeles glömt bort, att han lefde, var ung, hade lifvet framför sig?

Hvarför kom han icke, så att det å ömse sidor blef sagdt, det som måste sägas, hans fråga och hennes nej, bestämda nej.

Det var bra hårdt, att det skulle sluta så, att hon skulle gå miste om hans vänskap, vara tvungen att låta honom försvinna ur sitt lif. Han hade varit så mycket för henne, gifvit henne nya intressen, självförtroende!

Men hur hade hon egentligen tänkt sig, att det skulle sluta?

Hon gick fram och åter i rummet och försökte

analysera sina känslor, vara fullständigt uppriktig mot sig själf.

Först och främst hade hon känt sig smickrad öfver, att den begåfvade mannen varit så road att utbyta tankar med henne, att den unge mannen visat intresse för henne som kvinna, lämnat de unga flickorna för att söka upp henne. Ja, ville hon vara riktigt uppriktig, så hade hon kanske också tyckt om den *stämning*, som låg öfver deras sammanvaro och den hade väl aldrig blifvit eller varit sådan, om han icke älskat henne. Och nu förstod hon, att hon vetat det länge, nej, det var väl för brutalt, men anat det, känt det i luften, märkt det af hvad han sade eller lämnade osagdt. Hon hade försökt kalla det vänskap, därför att hvad hon kände var sammansatt af så mycket, af allt det hon nyss gjort sig reda för, jämte kärlek till hans kärlek, ty det finns värkligen en känsla, som ej kan beskrifvas annorlunda och bättre. Men allt detta behöfde väl ej förplikta henne till att gifta sig med honom. Hon hade ju inte koketterat, åtminstone inte afsiktligt — och det, att hon vetat om hans tycke så länge utan att göra något steg till brytning — var något han omöjligt kunde ana. Hon ville inte gifta om sig, endast *tanken* på, att hon skulle vara tvungen höra en kärleksförklaring kändes som att röra vid en blottad nerv. Hur kunde man ens förutsätta, att *hon*, Gerhard Palmers enka...

Hon tänkte och kände allt detta, men dessutom fanns det en underström af ungdomligt, öfversvallande jubel öfver att vara älskad — och älskad af honom!

Det var denna känsla, som kom hennes hjärta att slå med sådana häftiga, oregelbundna slag, men dem kunde hon ej analysera, så uppriktig var det henne omöjligt att vara.

Kom han då aldrig, så att det kunde bli slut!

Jo, där var han, borta vid hörnet, hon såg honom från fönstret och hennes hjärta slog, som om det skulle sprängas. Hon skyndade in i sängkammaren och låste dörren om sig. Hvad hon var besynnerlig! Han hade kommit, det var ju det hon önskade, och så sprang hon sin väg för att inte träffa honom! —

Jungfrun knackade på dörren.

— Herr Hult är inne i förmaket och frågar om han kan råka frun.

— Ja, jag kommer, bed honom sitta ner!

Hon kastade en blick i spegeln, for med handen genom håret, försökte se ut som vanligt. —

Herre Gud, det var ju ej något annat än att säga nej, ett klart och tydligt, men vänligt nej. Han kunde ju inte tvinga henne, när hon inte ville. Men ändå, ändå, ändå, hvad det var svårt att göra slut, att veta, att det var sista gången! Han hade varit så mycket för henne, gifvit henne så många nya intressen, hjälpt henne till utveckling, till självförtroende. Och nu stod hon inför ett afgörande. Hon fick icke välja, *hvad* hon ville taga emot af honom, hon måste taga allt eller intet. Det ville säga, hon måste göra slut, låta honom glida ut ur sitt lif.

Och så öppnade hon sakta dörren och gick in.

— — — — — — — — — — —

Han stod framme vid det utbyggda blomsterfönstret och vände sig om, när han hörde dörren öppnas. Han såg upprörd ut. De voro båda plågsamt förlägna. Hvad detta möte var olikt deras förra, så ogenerade och kamratlika samtalsstunder i detta samma rum!

Det föreföll henne plötsligt, som om hon omöjligt kunde låta honom gå, som om hon *måste* bibehålla deras förhållande som det förut varit — och som om hon skulle kunna det, ifall hon blott hindrade honom att tala, — han hade ju ingenting sagt ännu!

Den fras hon så ofta upprepat, for igenom hennes hufvud: »Ville man riktigt, att det blott skulle vara vänskap, så blef det ingenting annat, det berodde bara på en själf.» Och hon ville!

— Er sista recension var mycket intressant, sade hon, som hon tyckte i sin vanliga ton, i det hon flyttade lampan litet längre bort.

Hon såg inte på honom, under det hon talade, utan fortsatte: ni var kanske väl sträng...

Han svarade ej.

— Sätt er, sade hon, i det hon med en nervös rörelse vred på sina ringar.

Hon märkte, snarare än hon såg, att han flyttade en stol närmare, men han satte sig icke, lade blott upp ena knäet på sitsen, stödde handen mot karmen och såg på henne.

Hon rodnade under hans blick, som hon försökte undgå.

— Nå, och hvad håller ni på med nu? frågade hon åter.

Hon hörde, att han andades kort och hastigt — men han svarade ej.

Nej, det här var outhärdligt — och med en häftig rörelse, som gjorde henne själf häpen och förlägen, och en ton, som lät flämtande, upprifven, brast hon ut:

— Nå, så säg det då!

Och nu satt hon och hörde på honom. Hon höll ena handen för ögonen, icke för att skydda dem för lampskenet, men för att slippa möta hans blick.

Han talade häftigt och passioneradt, sade allt det hon väntat och mycket, mycket mer. Hon skakade då och då på hufvudet, men sade blott: nej, nej det är omöjligt, alldeles omöjligt. Jag tror inte på att man kan börja ett nytt lif. Förstå mig, jag tycker inte det är orätt, att andra göra det, de som kunna, men jag kan inte!

— Hvarför?

— Därför att mitt lif är slut, det kapitlet af mitt lif är slut!

— Slut! Vid er ålder!

— Ja, och också det: jag är äldre än ni. Ni vet kanske inte, att jag är trettitre år!

— Jo, jag vet, och jag är trettiett. Hur många års skillnad var det mellan er man och er, femton eller tjugo? Det kunde inte vara mindre!

— Det är inte detsamma. Den skillnad, som är oss emellan, betyder, att ni är ung och jag är gammal, att ni har lifvet framför er och — jag inte har det.

Nej, nej, jag kan inte ge, som jag vill ge, som jag har gett, och kan jag inte det, är det orätt att taga emot —

— Kan ni inte? Om ni visste, hvad ni kan ge mig, hvad ni varit för mig, sedan jag första gången såg er! Och tror ni inte jag vet, hvad ni skulle bli för mig som min hustru!

— Å, det är något man bara inbillar sig! Man kan ingenting vara för sin man. Man hoppas det, man försöker tro det, men det är bara självbedrägeri!

— Hur kan ni säga så?

— Därför att jag inte kunde det, sade hon sakta, liksom för sig själf. Jag tillbad honom, jag såg upp till honom, jag försökte sätta mig in i hans intressen och ändå var jag bara för honom ett litet barn att jollra med, att retas med, en liten skolflicka att uppfostra! Och när jag inte kunde vara något för honom *då*, som ung, när jag hade hopp och energi, hur skall jag nu! Nej, försök inte!

Det var som om hon sade de sista orden snarare till sig själf än till honom. Det hade kommit något bittert i hennes tonfall.

— Men ni är inte densamma nu som då! Tror ni man är densamma vid aderton år som vid ett par och tretti? Ni var ett barn då, ni är en kvinna nu! Märker ni inte själf, hur ni på dessa år har förändrat edra åsikter, edra sympatier, blifvit en annan människa, med annan lifsåskådning, en annan syn på tingen, ja, jag säger en annan. —

Hon spratt till. Hur kom han att säga just det?

Det var ett ämne, som hon börjat grubbla öfver på på senare tiden.

Han märkte, att han vunnit ett öfvertag, och han fortsatte i en låg ton, som liknade en smekning:

— Jag förstår er bättre än ni tror. Ni är en trofast natur, och ni är rädd att vara otrogen mot — edra minnen. Men det är ni ju inte. Det där adertonåriga barnet, den där unga kvinnan, om ni vill, hon finns inte mer, det är ju inte heller henne jag vill ha', det är er — er!

Hon lät sig ryckas med af hans ord. Det föreföll henne icke längre så omöjligt, att hon kunde bli lycklig, om hon hade mod! Hon försökte tysta ner sina invändningar, endast höra på honom. Det fanns något så energiskt, så bestämdt, så envist i hans ton och sätt, att hon förstod, *hvad* det var, som från början dragit henne till honom. Det låg något oändligt sympatiskt i denna blandning af barnslig vekhet och manlig vilja!

Han hade fattat hennes hand och höll den fast i sin, under det han talade. Hon sade icke det där bestämda, oåterkalleliga: *nej*, eller var det han, som ej ville höra det? Han kom igen ett par dagar därefter, utan att förut ha anmält sig, och när han den gången gick, kysste hon honom på pannan. — —

De första dagarne efter deras förlofning, som de beslutat hålla hemlig för alla, ännu så länge, var Marie lugn. Han kom som förut, den enda skillnaden var, att de kallade hvarandra vid namn och att de voro mindre obesvärade med hvarandra. Han var strålande

lycklig, nästan barnslig i sin glädje. Maries smeknamn på honom var också: »min store gosse», »mitt stora barn». Hon talade med honom i en sorts moderlig ton, med hvilken han skämtade, men som lugnade henne. Hon hade aldrig trott, det skulle vara så lätt att börja ett nytt lif, men det var lätt, därför att det var detsamma; hon tänkte inte på framtiden, det var alldeles som under deras »vänskapstid». Då hade hon också tänkt: just så vill jag ha det, så och inte annorlunda.

Men det blef annorlunda. De underrättade föräldrarne, och sedan eklaterades deras förlofning. Harry talade om giftermål och framtidsplaner och Marie började återigen grubbla och känna sig osäker och ångestfull. Dessa, de yttre förändringar, för hvilka hennes stillsamma, tungsinta natur kände sådan fasa, trängde sig allt närmare på henne. Vännernas lyckönskningar, fadrens belåtna min och hans jämna: nå min flicka, att jag skulle upplefva att se dig så lycklig, modrens förtjusning, att alla tyckte det var »så naturligt», »så självklart», »så passande», att det var något, »de länge väntat», irriterade henne, oroade henne, gjorde att hon åter började tvifla, nästan ångra. Själfva ordet »fästman» värkade obehagligt på henne, men mest af allt att Harry *ville* vara fästman, tog sig en fästmans rättigheter, ville kyssa henne, smeka henne.

Hon hade som ung fru varit mycket smeksam, men Gerhard hade ej tyckt om det och gjorde sig själf aldrig saker till »dylika barnsligheter», och nu generade och pinade Harrys ömhetsbetygelser henne.

Förgäfves resonerade hon med sig själf: det var ju naturligt, hon kunde väl ej vara så naiv och inbilla sig, att Harry skulle nöja sig med en kyss på pannan eller handen, — och den tanken förde andra med sig, som höllo henne vaken om nätterna. — Hon tänkte på de sömnlösa nätter, hon under de sista åren genomvakat, under sorg och saknad, men de hade varit lugna i jämförelse med dessa. Tusen kvalfulla och stridiga känslor jagade hvarandra. Hon, Gerhards enka, skulle gifta om sig! När hon slöt ögonen, såg hon honom framför sig med sitt ironiska småleende och hörde honom säga: »naturligtvis, alla fruntimmer äro hvarandra lika, det där är så kallad »evig kärlek» och trohet».

Hon grubblade öfver äktenskapet som aldrig förr. Hvad ville det egentligen säga att vara trogen? Nu sympatiserade hon och Harry med hvarandra, voro lyckliga öfver att vara i hvarandras närhet. Hur länge skulle det fortfara? Om den ene förändrade sig — eller båda, om man åter fick en annan syn på tingen, andra sympatier, andra ideal? Och det vore ju möjligt, troligt! Man kunde inte en gång svara för sig själf; det man ansett omöjligt, otänkbart, det gjorde man! Man var inte densamma, inte ens efter några korta år. När var man egentligen sig själf, vid aderton eller vid tretti? Mot *hvilket jag* skulle man vara trogen, mot det förflutna eller mot det som sorger och erfarenhet och tiden utvecklat en till? Egentligen var man endast sig själf i nuet, i ögonblicket, man var helt och hållet stämningsmänniska! Det var en ångestfull tanke för den, som än en gång skulle lofva *tro-*

het för lifvet. Å, hvad det hade varit lugnt att vara död! Hon kände det nu, när hon skulle lefva, var fästad vid en lefvande, passionerad varelse, skulle börja på nytt!

Den nervösa oro, som plågade henne, gjorde henne alldeles oberäknelig i hennes förhållande till Harry. Han förstod henne inte. Ibland, när han satt hos henne i skymningen, kunde hon lägga hans hand öfver sina ögon, luta sig tillbaka i hans armar och hviska: jag är lycklig, så lycklig! och ibland tålte hon icke, att han rörde vid henne. Ofta under det han talade om deras framtid, alluderade hon på sin forntid, liksom gaf honom ett slag i ansiktet med sitt: »Ser du, jag som enka ... om du gift dig med en ung flicka ... när Gerhard lefde!»

Hon insåg själf, att det varit både klokare och bättre att ej komma fram med dylika yttranden. Hon visste att det pinade honom, men det var något inom henne, som dref henne att säga de orden, att ge luft åt de tvifvel, den ångest, som rörde sig inom henne. Det var, som om hon med all makt ville rycka honom från hans drömmar och illusioner. Hon drabbade sig själf genom honom: sådana drömmar, sådana illusioner hade också hon haft. Hvad man är barnslig, hvad man är dum!

Idag, dagen före deras tredje lysningsdag, hade hon varit mer pinad, mer oberäknelig än vanligt, det låg något så ångestfullt däri, att det nu var oåterkalleligt. Det var med en känsla af lättnad, hon ensam gick till sitt hvardagsrum och satte sig ner att grubbla.

Blotta känslan att vara ensam värkade lugnande, hon hade så länge varit van därvid. Hon tänkte med vemodsfullt medlidande på Harry. Att han kunde stå ut med henne, att han brydde sig om att göra allt för att hålla henne kvar, i stället för att taga henne på orden, då hon sagt:

— Låtom oss bryta, innan det blir för sent, jag vet inte själf, hvad jag vill!

Men han hade svarat med sin trygga självkänsla:

— Det menar du inte, Marie, jag tror bestämdt inte, att du vill lämna mig, och jag vet alldeles säkert att jag inte vill lämna dig. — — —

Hon såg på klockan. Redan half åtta. Då var Harry på väg till kamraterna och hon hade icke så mycket som rört vid ett papper en gång.

Hon gick till skrifbordet, det stod på trissor, och hon kunde lätt draga fram det till sin plats bredvid kakelugnen, där en brasa sprakade. Det hade varit en ovanligt kylig Aprildag.

Hon genomgick och brände räkningar och gamla hushållsböcker. Så kom turen till en mängd bref från hennes gifta tid och hennes enketid. Hon ögnade igenom några och kastade dem på elden, brände andra utan att läsa dem, slutligen återstod endast, längst borta i lådan, en bundt bref, hennes mans bref.

Hon tog upp dem och lade dem i sitt knä utan att öppna packen.

Öfverst låg en liten biljett, som hon drog fram.

Det var många minnen förknippade med det papperet. Hans första bref!

Det var intet kärleksbref, långt därifrån — men hon hade aldrig varit så lycklig öfver något, som när postbudet lämnade henne det brefvet. Hon ögnade igenom det.

Det började:

»Min Nådiga!

Ni vill gärna »lära» sade Ni igår afton! Menade Ni det, eller var det vanligt flickprat, för att göra Er intressant?

Jag läser, som Ni kanske hört, med min syster och min kusin, Anna Lundström. De ha' båda gått igenom sjunde klassen och fortsättningsskolan, så de behöfva det. Om Ni nu, ovanligt nog för ett fruntimmer, värkligen menade något med Edra ord och vill lära Er litet annat, och på annat sätt än pensionssättet, så kan Ni ju deltaga i deras lektioner!

Tiden är måndags afton från åtta till tio. Jag erkänner, att det är en olämplig tid för en ung dam, som har till uppgift i lifvet att illustrera baler och tillställningar, uppträda i sällskapsspektakel och tablåer, för att nu inte tala om de af mig så beundrade välgörenhetsbasarerna, men jag har ingen annan till mitt förfogande. Ännu en sak! Blir Ni min elev, så kom ihåg, att jag inte ämnar ta' i Er med glacéhandskar, jag kommer att behandla Er precis som de två andra, d. v. s. som en riktig skolflicka!

Vill Ni, så säg mig besked, när vi härnäst råkas.

Eder lärare in spe

Gerhard Palmer.»

Hvad hon varit öfverlycklig! Om hon ville!

Läsa för honom — bli hans elev! Han hade nyss kommit från universitetet och grundlagt den nya liberala tidningen. Han var hennes och hennes jämnårigas ideal för manlig fullkomlighet. De svärmade alla för honom! Hans oartigheter gjorde honom pikant och intressant, han var ju så öfverlägsen, inte kunde han vara som andra. Tusen gånger hellre en ohöflighet af honom, ett sarkastiskt ord, ett satiriskt småleende, ett ironiskt utfall, än de söta komplimenter, de andra kommo med. Hellre en dans med honom, och till och med hans mest entusiastiska beundrarinnor kunde ej annat än erkänna, att han dansade mindre »gudomligt», än med den förnämsta balkavaljeren och kottiljongsanföraren!

Han hade genast, första gången han sett Marie, börjat reta henne. »Han hade hört, att hon varit den främsta i skolan, och hans systrar påstodo, att hon var ovanligt kunnig, riktigt lärd, han tyckte så mycket om lärda fruntimmer, det skulle bli roligt få utbyta tankar med henne.»

Hon hade förvånad sett på honom. Inte kunde han mena allt det där, men han såg fullkomligt allvarlig ut, drog inte det allra minsta på mun. Så började han anställa en riktig examen med henne, ett fullkomligt förhör i allt möjligt, och hon hade varit så dum, så förfärligt dum, gifvit de allra barockaste svar, trasslat in sig. Hon var nära att sjunka till marken af skam och blygsel. Han bara såg på henne med sina små svarta, skarpa ögon och smålog ironiskt, medan han väntade på hennes svar, liksom han på för-

hand kunnat veta, att hon *skulle* svara dumt! Hade hon då haft reda på, att de där ögonen och den där minen kunde förvirra kallblodigare människor än henne, skulle hon kanske ej känt sig så fullkomligt idiotisk, som hon nu gjorde. Det var den allra besynnerligaste kavaljer, hon någonsin haft. Hon blef hvarken ond eller förvånad, endast fullkomligt krossad, när han sade:

— Ja, det var som jag trodde, en riktig pensionslärdom i sino prydno. De där elementarläroverken äro beundransvärda inrättningar. Hvad deras adepter kunna väl använda sina stora kunskaper och framför allt, hvad de förstå att tänka logiskt och ge en ordentlig definition. Bli nu inte stött, lilla fröken, det är inte mödan värdt att bli ond på mig, för jag lägger aldrig småsaker på sinnet.

Han fortsatte en lång stund i samma ton. Slutligen sade han henne en »sanning», som träffade någon ömtålig punkt, ty hon fick tårar i ögonen.

— Jaså, ni hör till de trefliga unga flickor, som inte ha roligt, om man inte matar dem med artigheter och hviskar: hvad ni är förtjusande — och hvad jag beundrar Er! Och så vände han sig tvärt från henne och låtsade ej om henne på hela aftonen.

Naturligtvis tänkte hon inte på någon annan än honom. Hon tänkte öfver alla de fyndiga, »värdiga» svar, hon skulle gifvit honom för att bevisa, att hon inte var alldeles *så* obetydlig, som han ansåg henne. Hvad han måtte tyckt att hon var enfaldig och okun-

nig, och så att hon varit så dum och låtit reta sig och börjat gråta, gråta!

Hvar gång de sedan råkades, upprepades samma scener, med den skillnaden, att nu var hon mera van vid hans sätt, och lät ej så fullkomligt öfverrumpla sig.

— Jag har ju aldrig påstått, att jag kan något, det har andra bara sökt inbilla Er, jag försäkrar, att jag ingenting högre önskar än få lära, hade hon sagt en gång.

De orden hade haft till första följd den där biljetten och sedan alla de förtjusande och af de andra flickorna så afundade lektionerna, hvar måndags afton under tvänne vintrar. De började läsa estetik och de slutade med att skrifva rättstafning. Hade de fortsatt längre, hade de väl tagit itu med a, b, c, bara för att Gerhard Palmer skulle öfvertyga »den främsta i skolan, att hon ingenting kunde» Om Marie icke lärde sig något annat, så lärde hon sig det grundligt!

— Nej, den biljetten kunde hon inte bränna! Den var så karaktäristisk för honom, den gömde så många minnen!

Hvad hon varit förälskad och hvad hon varit svartsjuk på alla, han visade sig intresserad af! Ibland tänkte hon: »han tycker nog om mig, annars skulle han inte sagt det och det, han skulle inte läsa med mig, ty den där »läsningen» utgjorde den förnämsta utmärkelsen han visade henne, annars behandlade han dem alla ungefär på samma sätt, d. v. s. dem bland de unga flickorna, som intresserade honom, de andra ignorerade han fullständigt. Ibland tänkte hon: det

är omöjligt, att han kan bry sig om mig, han tycker jag är så obetydlig, så dum, och det är jag också, när jag är med honom!

Det här var hans friarebref! Hon hade fått det på sommaren ute på deras landtställe. Hon läste det. Ja, det var ett friarebref, intet kärleksbref. Hur olikt de varma, hängifna, ömma rader, Harry brukade skrifva till henne. — —

Hvad lifvet ändå är besynnerligt, tänkte hon. Allt man önskar, drömmer om och hoppas på, kommer slutligen, men på ett annat sätt, vid en annan tid, än den rätta. När hon var ung, hade den man hon älskat — och han var dubbelt så gammal som hon, — friat till henne i ordalag, som dem en pascha skulle använda, när han kastar sin näsduk — och nu, när hon tyckte att lifvet blommat ut, nu möttes hon af en kärlek så ung, så öm, så hängifven, som hon känt den då! Hon tog upp ett bref från deras förlofningstid:

»Jaså, lilla fröken är svartsjuk! Nå, om jag också värkligen tyckte det var roligt att tala med fru P., än sedan? Förresten var det hon som talade, jag kom inte till ordet. Hon är ett litet våp, men såg charmant ut igår. Om du visste, hvad det är fruntimmersaktigt att vara svartsjuk! Apropå det, så voro dina »väninnor» ofantligt förtjusta att observera dig, så förtjusta, som endast riktigt »goda väninnor» kunna vara.

Så ett annat bref, dateradt från en utländsk badort, dit han tyckt »det varit onödigt att hon följt med.» De hade då varit gifta kanske ett och ett halft år:

»Jag gjorde ändå klokt, som inte tog dig med», skref han bland annat, »jag hade då varit tvungen att deltaga i utflykter och göra en mängd banala bekantskaper, ty ni kvinnor samt- och synnerligen, ja, också du, fast du inte är bland de allra värsta, äro alldeles för utpräglade »sällskapsdjur», »animalia socialia» på latin, ifall det smakar bättre. Nu får jag sköta mig i lugn och lefva alldeles som jag vill och behagar, utan att låta mig generas af någon eller något. Jag har, som du vet, aldrig tråkigt i eget sällskap, de människor, som ha det, anser jag föra sitt »fattigdomsbevis» med sig.

Du skrifver, att du längtar efter mig. Det skall du inte bry dig om. Skaffa dig något att göra, ett broderi eller någon annan tidsödande förströelse, du som kvinna har många resurser! Det är jolmigt, att inte ett par gamla gifta människor skulle kunna vara skilda åt ett par veckor utan att »längta», det är något som fruntimmer inbilla sig »hör till».

Marie höll detta bref länge i hand. Då hade hon alls inte tyckt, att det var besynnerligt för en man att skrifva något dylikt till sin unga hustru. Det var ju så Gerhards sätt. Han kunde aldrig visa, hvad han kände. Men nu tänkte hon: Kände han någonsin något för mig? Skulle jag *nu* vara nöjd med ett sådant bref?

Palmers vänner påstodo, att han var en stor egoist. Men var han det, var det ej på det vanliga sättet, åtminstone ej vis à vis henne. Han begärde ingenting af henne, ville bara vara »i fred», han var *sig*

själf nog, hur mycket, hade hon aldrig förr reflekterat öfver. Hon kramade brefvet i handen. Åter tänkte hon: om han lefvat nu — hur hade det då varit, hade jag fortfarande varit blind, fortfarande lycklig, fortfarande sofvit och drömt — och om jag vaknat! Nej, jag hade inte vaknat. Gerhard förstod sig på att hypnotisera.

Det ringde på tamburklockan; hon spratt till. — Jungfrun öppnade och kom in med en liten doftande violbukett och ett bref — från Harry.

Marie väntade, tills hon åter var ensam, så läste hon det:

»Jag gick förbi en blomsterhandel på hemvägen, och fick se den här violbuketten. De första violblommorna, min älskade, det doftar vår och lycka! Förlåt, att jag var bråkig och plågsam idag, men du kan inte tänka dig, hur det kännes, att med hjärtat öfversvallande af glädje, kärlek och lycka, alltjämt vara rädd att ge för mycket, ständigt vara på sin vakt, visa sig lugn och kall, vara som du säger »förståndig». Jag försöker sätta mig in i dina känslor, kunde du blott sätta dig in i mina?»

Jo hon kunde, hon kunde!

Hon visste, hur det kändes. Hans ord liksom klargjorde det för henne. *Det* hade hon aldrig tänkt på, men *sådant* hade hennes äktenskap varit, en, som gaf, och en, som ej ville ta' emot. Hon hade också fått vara rädd att ge för mycket och opåkalladt, att truga sin kärlek på den, som...

Och det hon lidit och känt, fastän oreflekteradt

då, snarare som om det skulle så vara, som om det *var* så i alla äktenskap, det lät hon honom känna och lida. Hans ord träffade henne som den skarpaste förebråelse. Hon visste af sitt föregående lif, hvad som sårade och brände. — — — Nej, han skulle åtminstone inte behöfva lida af hennes förflutna, det vore det orättvisaste af allt — och hvarför skulle hon? —

Hon satt länge och såg in i de glödande kolen i kakelugnen och tänkte, tänkte. Nu förstod hon det: det var nog inte kärleken till den döde, svårigheten att slita sig lös från sina minnen, som gjorde det så plågsamt för henne att börja sitt nya lif, det var helt enkelt: *feghet, rädsla.* Hon vågade ej tro, att hon kunde bli lycklig, därför att hon aldrig varit det!

Mannens bref lågo fortfarande kvar i hennes knä, jämte Harrys violbukett. Hon samlade brefven i sin hand och stirrade länge med ett frånvarande uttryck på dem...

Ville hon värkligen börja på nytt, så fick hon rödja undan för att bygga på ny grund. Allt eller intet också här! Var man endast sig själf i nuet, så var det bäst att ej belasta det med ångest för framtiden eller minnen från det förgångna, annars kunde man ju ej vara lycklig, — ens ett flyktigt ögonblick!

Hon tvekade en sekund. Så tog hon brefven, alla, hvartenda ett, äfven den första biljetten, som skulle gömmas, och lade dem på elden. Hon såg, när de krökte och vredo sig och sjönko ihop till falaska.

Det var som om hon brände sitt förflutna för att göra plats för...

MORMORS KUSIN.

Ett bref med sorgkanter från Sköfde! Harald Hjelm ögnade igenom det och räckte det sedan åt sin hustru tvärs öfver bordet. »Mormors kusin är död!»

— Har gumman Ulrika ändtligen fått sluta? Hvem har skrifvit?

— Enkefru Platin, som gumman bodde hos. Hon ber, att vi skola förbereda mormor.

— Det kan då mormor omöjligt ta' svårt, det var ju en lycka, att hon fick dö, sjuklig, beroende och ensam, som hon var — och så gammal!

— Det tycker du och jag, men det kan nog hända, att mormor tar det annorlunda; gamla människor äro så oberäkneliga i det fallet. Det man tror, att de skola ta' lätt, ta' de svårt och tvärtom. Och så är mormor så ofantligt släktkär och har varit så god mot henne. Det är väl bäst, att jag far till Björnebo nu genast, så att hon inte får läsa dödsannonsen i tidningen.

Han lutade sig ut genom fönstret och ropade ner till statbyggnaden:

— Låt sätta Tor för slädan!

Det var en kall dag, och fast resan till Björnebo ej var lång, en knapp halftimme, vintervägen öfver de frusna sjöarne, såg Harald Hjelm ut som en nordpolsfarare, där han satt i släden med pälskragen uppslagen, den runda pälsmössan nedryckt i pannan och björnfällen öfver sina knän. Kusken höll hästen, under det patron drog på sig körhandskarna.

— Se så där ja, nu är jag klar. Vänta ett ögonblick, låt se! Han trefvade i fickorna. Ola, ropa in och bed frun låta Maja komma ut med det där brefvet, som jag skulle ha med mig. Det med svarta kanterna.

Maja, en rödblommig, knubbig värmlandsflicka, kom ut.

— Här är brefvet, men frun bad patron se, att det här låg inuti.

Hon räckte honom ett konvolut, äfven det med sorgkanter, adresseradt till fru Malvina Petreus, och som bar påskriften: »*Ulrika Spoles testamente*».

Han stoppade kuvertet i en annan ficka än notifikationsbrefvet; han ämnade ej lämna fram det, förr än han såg, hur mormor tog underrättelsen.

Och så bar det af. Han var snart nere på den frusna snön. Februarisolen stod högt på himlen och lyste med en bländande, skärande glans mot den hvita snön, som likt ett täcke låg utbredd öfver isen, på somliga ställen sammanförd till drifvor. När släden skar igenom dem, hördes ett ljud, som påminde om

ljudet af en skarprodd båt, som klyfver vattnet. Endast ett par gånger afbröts den jämna färden på den glatta banan genom en kort, knagglig afstickare öfver land till de andra sjöarne. Långt inne i viken af den tredje sjön skymtade fram en långsträckt herrgårdsbyggnad med brutet tak; det var Björnebo, fru Malvina Petreus' egendom. Hjelm körde upp genom trädgården, som sträckte sig ner till sjön, en smal, snöbetäckt väg mellan drifhus och kala bärbuskar. Det kräfde ganska mycken skicklighet att lotsa sig fram; hästen kastade och vred otåligt på hufvudet, då han kom i allt för nära beröring med de hvassa kvistarne på träd och buskar, från hvilka lätta snöflingor föllo ner på åkdon och körsven.

Ändtligen stannade släden framför hufvudfasaden; byggnaden hade åt denna sidan tvänne våningar och såg helt ståtlig ut med sina flyglar å ömse sidor.

Kusken kom springande från stallet och tog emot tömmarne.

— Patron skulle kört öfver Norregärdet, där är det fint före, sade gamle Petter med en trotjänares förtroliga ton.

— Då kör jag Norregärdet hem. Hur står det till med hennes nåd? Har hon varit ute och åkt idag?

— Ja, det ha' vi, vi ha just kommit hem, ett stycke ut på Gransjön.

När Harald kom in i förstugan, möttes han af ett gladt välkomnande skall af gamle Tufve, som låg därinne och solade sig. Han klappade hunden, tog af sig pälsen, värmde sig ett par ögonblick framför ka-

minen, under det han med handen strök genom det blonda skägget för att torka bort rimfrosten, och sprang sedan lätt uppför trappan, på hvilkens första afsats stod en grupp af frodiga växter, höga ficus och nerier. Han öppnade dörren till hvardagsrummet, som var ovanligt stort och ljust, med fem fönsterlufter, små rutor i blyinfattning, som gåfvo en egendomlig, gammalmodig prägel åt rummet. med dess högkarmade snidade stolar kring det stora ekbordet, de präktiga antika skåpen, prydda med stora ostindiska och kinesiska vaser och urnor, familjeporträtt och gamla kopparstick på väggarne. Emellan två gafvelfönster ett litet piano med uppslaget lock. Rundt omkring på alla bord, i alla fönster, på ställningar och blomsterpallar blommor och växter med denna obeskrifliga stämpel af trefnad, som endast de blommor få, hvilka skötas af någon, som älskar och pysslar om dem, ej endast vattnar och ser till dem. Hvem som gjorde det i detta hem, var icke svårt att se, man behöfde blott kasta en blick på den lilla gestalten med vattenkannan i hand därborta i fönstret. Hon vände sig hastigt om, när dörren gick upp. Så länge hon stod med ryggen mot betraktaren, kunde man tagit henne för en helt ung kvinna. Den lilla, fina figuren i sin välsittande, ingalunda gammalmodiga dräkt tydde snarare på de tretti än på de sjutti åren, men ansiktet var icke ungt, fast det en gång varit mycket vackert, det syntes på den lilla, raka näsan, den behagliga munnen, men framför allt på de klarblå, vackra ögonen.

»Mormor», ty det var hon, ställde genast kannan

ifrån sig, drog af trädgårdshandskarne och gick emot den ståtlige dottersonen, med begge händerna sträckta till välkomst. Han tog hennes hand och kysste den med en chevaleresk ömhet, som klädde honom. Handen var mycket vacker och väl vårdad, och han kunde ej låta bli att säga: »En sådan hand, mormor har! Som en sjuttonårig prinsessa!»

Det smickrade alltid den gamla att höra, men hon drog i alla fall bort handen med en hastig, nästan blyg rörelse.

— Så snällt af dig att komma, Harald, nu stannar du till middagen! Vänta ett ögonblick, jag skall bara säga ett ord till Lisa! Hvarför kom inte Agda med?

— Hon var inte riktigt kry, hade sin hufvudvärk. Men du får inga anstalter göra för mig! Precis detsamma som du skulle haft själf. Hör du, mormor!

— Ja, visst hör jag, men en serviett får du väl ha i alla fall.

Det dröjde ganska länge med framläggandet af den där servietten, och under tiden stod Hjelm och tänkte på, hur tråkigt det var att han hade kommit hit för att göra gumman ledsen. Hon hade sett så rar och fridfull ut, där hon stod och pysslade med sina blommor. Han gick fram till sybordet, där en hel del tidningar lågo ordnade efter nummerföljd, bläddrade ett ögonblick i det sista numret och vek sedan ordentligt ihop det, med första sidan ut, annars skulle mormor känt sig olycklig, hon var så ofantligt ordentlig. Så gick han fram till pianot och tittade på menuetten, som stod på notställaren. Det var en gammal bekant, och han

spelade ett par takter under det han funderade på, *hur* han skulle förbereda och *när*; om nu genast eller efter middagen. Han kände sig helt nervös vid tanken på, att det *skulle* sägas, visst inte därför att han tyckte det var ett beklagligt dödsfall, men mormor och Ulrika Spole hade varit jämnåriga — och det gör ju alltid sitt till!

Dörren gick upp.

— Jag stod just och tänkte på, hur märkvärdigt kry och rask du är, mormor lilla. Du är yngre än någon af oss andra!

— Å, det vet jag visst, jag har också mina krämpor, fast dem låtsar jag inte om, sade mormor liksom litet stött; hon tyckte om att bli beundrad för sin rörlighet och sitt ungdomliga utseende, men ville också gärna beklagas för sina »krämpor», som hon dock mycket ofta själf glömde bort.

— Jaså, du känner till den där menuetten. Jag spelade igenom den för en stund sedan. Tycker du den är vacker?

— Mycket, och så målande! Man ser dem figurera mot hvarandra, herrarne buga och damerna niga. Du dansade väl också menuett i din tid, mormor?

— Å, käre Harald, så lastgammal är jag väl inte, men jag har sett farfar dansa den med mormor, en afton i stora salen på Viby. Jag kan se dem framför mig, farfar med hatten under armen.

— Att du kommer ihåg det! Det måtte sett ståtligt ut, hur gick det till?

Det här var då inte det allra ginaste sättet att förbereda mormor på gumman Ulrikas död, det insåg nog Harald, men det var inte utan, att han var glad att få skjuta upp meddelandet ännu några minuter, och dessutom visste han af gammalt, hur rar mormor var, när hon dansade menuett. Med de yttersta fingerspetsarne fattade hon ett lätt tag i sin bruna sidenklädning, så att de små fötterna kommo till syne, gnolade med sin spröda röst ett par takter af någon gammal högtidlig menuettmelodi, en riktigt äkta, ej en sådan där arrangerad, som hon nyss spelat, tog ett par sirliga steg åt sidan, lade hufvudet litet på sned, gjorde en djup nigning mot Harald, i det hon smålog till hälften skälmaktigt, till hälften förlägen.

— Du är för söt, mormor, sade han, i det han kysste henne på pannan och drog ner henne till sig i soffan. Och att du kan komma ihåg det, du var nog inte gammal, då du såg den menuetten dansas.

— Nej, det var jag inte, nio, tio år, kanske yngre, men det är somliga saker, som fästa sig i ens minne, man vet inte hvarför, och som lämna ett intryck för lifvet; inte alls stora och viktiga händelser, utan jämförelsevis rena bagateller. Mig har det åtminstone gått så. Den där dansscenen och så ett annat minne från ungefär samma tid, i en helt annan genre, är det, jag klarast och tydligast kommer ihåg från min barndom; det är precis, som om jag upplefvat det igår. Har jag aldrig berättat för dig om Ulrika Spoles kaffekoppar?

Harald spratt till, det var åtminstone ett steg på rätta vägen.

— Nej.

Fru Petreus lade antimakassarn till rätta under Haralds hufvud, han hade dragit undan den, då han satte sig, så torkade hon af några osynliga damkorn på bordet.

— Jo, du vet ju, att min moster, Ulrikas och Annas mor, var i mycket små omständigheter; pappa hjälpte dem, men det förslog inte. Morbror Sven hade alltid trassliga affärer, och så länge han lefde, hade de det mycket bekymmersamt. När han dog, började moster och flickorna att sy för pengar, det hade de inte fått göra, så länge han lefde.

En dag for jag med mamma in till staden för att hälsa på dem. Flickorna voro inte stort äldre än jag. Det låg en bundt linnekläder på matsalsbordet, när vi kommo in, de sutto alla tre och sydde som för lifvet. Jag mins, att jag tyckte, att rummet var mörkt och att jag frågade, hvarför de inte tände en lampa till — och att mamma skakade på hufvudet åt mig. Hon hade något att tala med moster om, och de gingo in i sängkammaren.

Ulrika blef tillsagd att gå ut med mig och visa mig staden.

Hon klädde på sig hatt och kappa, tog mig i hand och vi gingo.

— Det var riktigt bra, att du kom, Malvina, så jag fick slippa ut, sade hon, det är något jag måste uträtta idag och det skall du få vara med om. Ser

du, det är mammas födelsedag i morgon och jag skall ge henne ett halft dussin kaffekoppar, jag har själf förtjänat pengarne, två riksdaler banko, och nu skola vi gå ut och köpa dem.

— Har du kunnat samla ihop så mycket pengar? frågade jag.

— Å, jag har stigit tidigt upp om morgnarne, jag har hållit på nära ett år. Först trodde jag aldrig det skulle gå, men nu är jag så glad, så det kan du aldrig tänka dig. Mammas kaffekoppar äro så förfärligt stora och klunsiga och hon önskar sig nya. Och så, att jag kan ge henne en present för mina egna pengar. Vi gå till stora butiken vid torget, du skall hjälpa mig att välja.

Vi kommo till handelsboden och begärde att få se på kaffekoppar.

— Du må tro, det gick inte så lätt och fort att välja. När vi funno något, som föll oss i smaken, ropade vi på hvarandra: ser du, ser du! Men jag hade alltid den oturen, att de, jag tyckte om, voro för dyra; det hände inte Ulrika, men hon hade också hört sig för, ett par gånger, sade hon. Jag var djupt intresserad! Ändtligen beslöt Ulrika sig för ett blått mönster på hvit botten; jag skulle kunna känna igen det där mönstret, när och hvar jag såg det. Handelsmannen lade in kopparne, och sade i detsamma han tog emot pengarne:

— Håll inte i snöret, fröken lilla, det är inte så säkert.

Om Ulrika i ifvern glömde af rådet eller det

skedde, när hon skulle öppna dörren åt mig, nog af, hon höll i snöret och krasch, där lågo kopparne i golfvet, i tusen bitar. Jag var som förstenad af fasa, jag har aldrig i mitt lif glömt den känsla jag erfor, ja som sagdt, det är ofta de största småsaker, som göra det djupaste intryck, isynnerhet på en barnasjäl! Ulrika hade blifvit dödsblek, men hon sade inte ett ord, tog bara med sin vanliga ordentlighet upp bitarne och lade dem på disken, vände sig så om för att gå.

— Hvem skulle haft de där kopparne? frågade handelsmannen i retlig ton.

— Mamma, svarade Ulrika, i det hon bet sig i läppen för att tillbakahålla tårarne.

— Jag sade ju till att inte hålla i snöret, tillade han förargad.

Ulrika svarade genast med ett litet nervöst tonfall:

— Ja, det var helt och hållet mitt fel!

Och så tog hon mig i hand och ville gå.

— Blef du så rädd, lilla Malvina, hviskade hon, då hon kände hur min hand darrade.

Jag brast ut i en hysterisk snyftning.

Handelsmannen hade emellertid sysslat borta vid disken. Vänta ett ögonblick! sade han.

Han lade in tre par koppar af vårt mönster i ett paket, som han räckte Ulrika.

— Tag dessa i stället, jag packade väl för många i ett paket.

Ulrika såg tvekande på honom, så på paketet, en pinsam rodnad steg upp på hennes kinder, det kämpades en strid mellan hennes stolthet och hennes sorg

öfver att ingenting ha att ge mamma; inte ha fått något i utbyte för sina med så mycken möda förvärfvade pengar. Så sträckte hon ut handen efter paketet, som hon nu fasthöll med båda händerna.

Jag hade en förödmjukande känsla af att vi voro ett par små tiggarebarn, fast jag på samma gång tyckte, att det var mycket snällt af handelsmannen och önskade, att han gifvit Ulrika sexpar i stället för tre. Sedan dess ha de tre paren, som han *inte* gaf, plågat mig mer än de voro värda. För ögonblicket tänkte jag: det blir inte svårt att få afhjälpt!

Det var, som om Ulrika anat mina tankar, ty det första vi kommo ut på gatan, sade hon: Lofva, mig Malvina, lofva mig heligt att inte tala om det här för din mamma, då ger hon mig pengar att köpa presenten för, och du kan väl förstå, att det aldrig kan bli detsamma. Jag kan ju inte ha någon glädje af det och mamma inte heller. Det måste du lofva mig, hör du!

Jag lofvade och jag höll mitt löfte. Det var något inom mig, som gjorde, att jag plötsligen förstod, att det skulle vara orätt mot Ulrika att följa min första impuls och vädja till mamma. Jag hade kommit lättare ifrån det, om jag inte förstått det. Nå ja, det är väl inte meningen, att man skall komma lätt ifrån något här i världen!

Allt det här kan du naturligtvis inte sätta dig in i, käre Harald, det är ju en sådan bagatell, men det var *min* första erfarenhet af lifvets sorger och miss-

räkningar! Sedan dess kan jag inte låta bli att jämföra mitt öde med Ulrikas och tycka, att jag alltid varit så oförtjänt lycklig. Det är svårt att vara fattig och vara tvungen att ta emot. —

Mormor hade tårar i ögonen, då hon gick fram till fönstret och flyttade ett litet skott med små späda, nyss framkomna blad, längre fram i solen.

— Och isynnerhet var det hårdt för Ulrika, fortsatte hon. Jag vet ingen, som bättre än hon skulle passat att vara rik och kunna ge. Hon hade ett värkligt behof af att ge och istället . . .

— Att hon inte blef gift, hon var ju en skönhet i sin ungdom, sade Harald.

— Ja, hon var mycket vacker och nog hade hon friare alltid, men, ser du, hon kunde inte; hon tyckte om någon, som gifte sig med en annan.

— För pengar?

— Nej, det får man väl inte tro! — Det kom så hastigt, så förskräckt, att Harald blef intresserad, han anade hvem denne någon gift sig med.

— Så länge moster lefde, arbetade flickorna som slafvar, de sutto och sydde till långt in på nätterna; moster läste högt för att de skulle hålla sig vakna. Sedan fingo de det bättre, Anna gifte sig, och som sagdt, det gick bättre för Ulrika.

— Ja, du har varit ofantligt snäll mot henne, mormor lilla, det har jag nog reda på.

— Det ville jag, men hon ville inte ta' emot något af oss, i hvilken form det än gafs — och jag försökte att göra det så grannlaga som möjligt. Det är

först nu på senare åren, sedan hennes ögon blifvit svaga, som jag får hjälpa henne litet. Nu kan hon inte längre arbeta. Hon tycker väl det är lättare att ta' emot utaf dig och mig, än utaf Malte, — som hon inte var släkt med, — kom det återigen litet hastigt. Du har också varit mycket snäll mot henne, Harald! Och nu har hon det bättre än hon någonsin haft; hon har kommit till snälla människor, som hålla af henne. Men du bryter ju sönder min sax, min gosse, det får du inte! Hon tog den sakta ifrån honom.

Han följde den med ögonen och sade så, på ett burdust, litet tafatt sätt:

— Hvad var det, jag skulle säga? Jo, det är eget, att vi just idag skall tala så mycket om gumman Ulrika, — jag hörde från fru Platin i morgse . .

— Är Ulrika Spole död? kom det med en skälfning i rösten.

— Hon var inte riktigt frisk, när fru Platin skref.

— Då är hon död, Harald, du kom för att tala om det?

— Ja.

Den gamla lade handen öfver ögonen och vände sig bort. — Är hon död?

— Mormor lilla, ta' det inte så, jag är så dum att förbereda, jag har sagt det för hastigt. Mormor lilla!

— Hon dog ensam, bland främmande, och jag, som sitter här omhuldad af så mycken kärlek! — Hon hade nog blifvit en bättre hustru än jag — jag har inte förtjänt. Låt mig se, hvad fru Platin skrifver!

Harald räckte fram brefvet. Hon tog det med darrande hand och stora tårar runno långsamt ner för det svartkantade papperet.

Det andra papperet, testamentet, lämnade han inte, det skulle han först själf läsa igenom.

— Lägg dig ett ögonblick här på soffan, mormor, sade han efter en stunds tystnad, då han såg, hur det alltjämt ryckte kring de tunna läpparne, så skall jag svepa plaiden kring dig. Se så där ja, ligger du bra så? Bry dig inte om mig, jag tar en bok, försök du bara hvila!

Hon låg med öppna ögon och såg på det vackra, manliga ansiktet bredvid sig. När han fångade hennes blick, nickade han till henne och strök sakta hennes hand.

— Stackars, stackars Ulrika, sade hon, efter en stund; det var alltid synd om henne, i hela hennes lif — och jag hörde henne aldrig klaga, aldrig vara bitter, — jo en gång. Det var också därför att hon ville ge.

Marie-Louise Löfvensköld skulle ha bröllop. Hon var en mycket god vän till Ulrika och hade varit mycket snäll mot henne, och så ville Ulrika gärna ge henne en bröllopspresent. Hon broderade en kudde till henne och skickade upp den första lysningsdagen; hon var sjuk, så hon kunde inte gå själf. Dagen efter kom det ett par vänliga rader till tack och en låda med några af brudens aflagda klädningar och ett par handskar.

Jag har aldrig sett en sådan förtviflan som Ulrikas; jag var händelsevis uppe hos dem, när lådan

kom, annars hade jag aldrig fått höra något om det, sådant där behöllo de alltid för sig själfva, men då sade hon: Ser du Malvina, de fattiga få inte ge, de skola ha betaldt. Så länge man lefver, kan man aldrig få den glädjen att ge, inte en gång sin tid och sitt arbete!

— Stackars Ulrika! mumlade mormor, och efter en stund, då Harald trodde att hon sof, märkte han, att några tårar långsamt runno ner för hennes kind och såg, att hon rörde läpparne. Han kunde knappt uppfatta hvad hon sade, undantagandes ett par ord:

— Det var kanske ändå min skuld!

— — — — — — — — — — —

Strax efter middagen tog Harald afsked. Den gamla var allvarligare än vanligt, där hon stod mellan de grönskande växterna i fönstret och nickade åt honom. Han satte sig i släden och manade på hästen. Det var en bråkig nedfart mellan al- och björkstubbar, nerför gärdets upplöjda, djupa fåror. Sedan hade han sjön framför sig. Hästen kastade och slog de skarpskodda hofvarne hårdt i isen, när han först kom ner, och satte fötterna med större försiktighet än nyss på den sluttande svallbacken, — men så fick han syn på andra hästspår, som ledde öfver sjön, han slog genast in på dem, lugn, då han märkte, att andra före honom trampat den ovana vägen.

Och nu sträckte han ut mot hemmet, Hjelm behöfde inte köra, blott hålla i tömmarne. Den svaga och entoniga bjällerklangen var det enda, som afbröt tystnaden.

Han trefvade efter en cigarr; nej, cigarrfodralet låg i bröstfickan på rocken, han kunde ej komma åt det utan att hålla, och det lönade ej mödan, det gick så bra undan. I stället för fodralet, fick han tag i konvolutet, som han vid affärden från hemmet i hastigheten stoppat i fickan på pälsen. Han drog upp det, samlade tömmarne i venstra handen, kastade en blick öfver sjön, ja, allt var så rätt, som det kunde vara. Så slet han upp kuvertet och började läsa:

Testamentet var dateradt för ett par år sedan, skrifvet med darrande, svårläst stil.

»Min sista vilja här i lifvet!»

Jag önskar, att fru Hilma Platin skall omhändertaga min qvarlåtenskap, enligt nedanstående förordningar:

1) Min syster, enkefru Anna Berntson, skall ärfva allt mitt bohag.

2) Till fru Hilma Platin testamenterar jag sexti kronor, min svarta sidenklädning och min vinterkappa. Hon har alltid varit så innerligt god och snäll mot mig och vårdat mig så ömt.

3) Gerda Platin skall ha min guldbrosch med äkta perlan, som minne af sin gamla vän.

4) Jungfru Beata Anderson får tio kronor på min begrafningsdag och mitt nya dussin lintyg.

5) Doktor Ström, som skött mig, skall ha' 50 kronor för sitt besvär.

6) Min begrafning skall göras så enkel som möjligt, ingen bjudning; endast fru Platin och hennes

barn bjudas på vin och konfekt samt vagn, om de vilja följa mig på min sista färd.

7) Jag har i Sköfde bank insatt 400 kronor på upp- och afskrifningsräkning, som jag endast och allenast satt in för att kunna själf bekosta min begrafning, så att mina släktingar ej skola anlitas och besväras efter min död, och har fru Hilda Platin lofvat använda dessa pengar till alla utgifter, som bli efter min död.

8) Jag är ej skyldig någon människa något!

9) Jag önskar, att mina släktingar skola läsa igenom denna min sista vilja, och tackar dem för all mot mig visad godhet.

10) Den ring, jag fick af min kusin fru Malvina Petreus och hennes man på deras bröllopsdag och som jag sedan dess burit, går nu tillbaka till henne.

— — — — — — — — — — — —

Sköfde den 2 Augusti 1889.

Ulrika Spole.

Harald Hjelm lade långsamt ner pappersbladet i fickan. Tanken på de båda gamla, den han nyss lämnat, och den, hvars testamente han genomläst, uppfyllde hans själ. Det var egentligen ett par ord han fäste sig vid och jämförde med hvarandra. Ulrika Spoles stolta, nästan triumferande hjärtesuck: jag är ej skyldig någon människa något! och mormors framsnyftade: det var kanske ändå min skuld!

Solen hade gått ner och horisonten var mörkröd med skiftningar i gult och violett. Högt uppe på

himlen lyste fullmånen, hvars sken gaf den hvita snön en svepningsliknande ton. Plötsligen ryckte hästen till, skrämd af det dofva bullret från isen, som packade sig samman. Hjelm fattade ett kraftigare tag i tömmarne och såg sig omkring; stränderna voro insvepta i en lätt dimma, men från Björnebo lyste ett svagt sken genom det hvita höljet.

Det var mormors lampa i hvardagsrummet.

— — — — — — — — — — —

HILMA KOMMER!

De hade talat så mycket om Hilmas besök, att de slutligen knappt kunde tala om något annat. Och de hade bållit på snart i sex veckor. Brukspatronen var den enda af familjen, som någonsin sett »Hilma», fru Linde fina svägerska från Stockholm. Men nu hade Karl skrifvit: »jag kommer och hälsar på er på hemvägen från utlandet, Hilma kommer med.» Det där skref han, som om det varit den enklaste sak i världrn. Och det var det ju egentligen. Hilma var hans hustru, och han kunde naturligtvis inte gissa, att hennes ankomst behöfde vända upp och ned på systerns hem, hon kunde värkligen ta emot »hvem som hälst», det hade han sagt henne otaliga gånger, under den tid han bodde hos dem, innan han gifte sig, och äfven sedermera, ty Karl brukade komma ner och hälsa på dem en gång hvart annat, hvart tredje år. Men Hilma hade aldrig varit med, och fast fru Linde hvar gång beklagande sagt: »Käre Karl, hvarför få vi al-

drig se din hustru hos oss», hade hon dock inom sig varit glad öfver att så ej varit förhållandet. Och nu kände hon sig häpen och orolig vid tanken på svägerskans besök. De hade ingenting att bjuda henne på, de voro så enkla och hon var van vid så mycken lyx, hade en af de allra elegantaste våningar i Stockholm, ja, inte för att fru Linde sett den, men det sade ju alla.

Fru Linde brukade vanligtvis skryta med sin »enkelhet», men nu, då det plötsligen bragtes i utsikt att Hilma skulle komma, vaknade hennes fåfänga och intalade henne, att särskilda anstalter voro af nöden.

Elin, yngsta dottern, tröstade med »att morbror Karl ju var så nöjd med allting på Sjövik», och som hon ganska riktigt anmärkte, »han var ju också van vid den fina våningen och lyxen.»

— Ja, Karl ja, han är alltid snäll. Men Hilma, hon har nog helt andra pretentioner.

— Ja, hvilket som, inföll brukspatronen, så få de hålla till godo med, hvad vi ha att bjuda, vi ha ju inte skickat efter dem, och äro de inte nöjda, få de gå i leken.

— Säg bara inte det till Hilma, så fort hon kommer inom dörren, så att jag också får *det* att skämmas för! utbrast hans hustru i en ej alltför älsklig ton. Det var konversationen samma dag anmälningsbrefvet ingick och från och med den dagen räknades allting: »före Hilma har varit här», och »efter Hilma har varit här».

Det första fru Linde var öfvertygad om, var att

de resande omöjligt kunde hämtas i gamla halftäckaren, som den såg ut, »den måste nödvändigt repareras».

— Faller mig inte in, det är just tider för onödiga utgifter, med det här eviga rägnandet, så skörden står och ruttnar bort på åkrarne, svarade brukspatronen första gången nämda förslag bragtes å bane. Han var vid det allra miserablaste humör, där han stod och knackade på barometern ‚som ideligen föll, liksom rägnet.

— Tycker du värkligen vi kunna skicka ner det där åkdonet och hämta Hilma?

— Ja visst, om hon inte vill *gå* upp, men det vill hon väl inte.

— Jag kan ju ta' af mina egna pengar, sade fru Linde lite spetsigt.

— Ja, var så god, om det roar dig.

Fruns »egna pengar» spelade på senare tider en stor roll i de husligt-ekonomiska tvistigheterna. Hon hade nämligen för några år sedan efter en gammal faster ärft tusen kronor. De sattes ögonblickligen in i sparbanken och hade sedan dess ej vidrörts annat än samtalsvis, då Pehr var »för snål» och fru Agatha genast passade på med ett försmädligt: »jag kan ju ta' af mitt arf», hvilket alltid hade sin åsyftade värkan, nämligen att Pehr gaf med sig. Det var således ett skrämskott äfven nu.

Men vare sig att Pehr verkligen tyckte, att halftäckaren var god nog åt Hilma eller att skördeutsikterna voro för dåliga, han upprepade endast vid hvarje förekommande allusion rörande reparationen och »att ta' af de egna pengarne» sitt vänligt gillande:

— Var så god, om det roar dig.

Hans hustru blef betänksam, det var alldeles icke meningen. Hon lät emellertid hämta ut en sadelmakare från staden och öfverlade med honom och smeden.

— Hur mycket skulle det gå till att få åkdonet repareradt, så att det blef så godt som nytt?

— Mellan 150 och 200 kronor, men då blir vagnen riktigt gentil, svarade sadelmakaren, i det han kände på stoppningen.

— Det var förskräckligt, jag hade tänkt allra högst fyrti kronor.

— Jo jag tackar, det får frun det icke för.

— Och om vi inte göra det så grundligt?

— Under hundra är omöjligt, men då blir den inte som ny, fortsatte sadelmakaren, som om han funnit lösningen på gåtan.

— Hvad säger du, Pehr? frågade fru Linde sin man, som händelsevis gått förbi, funnit vagnboden öppen och kommit in midt under rådplägningen.

— Jag säger, att vagnen är bra som den är, och att *jag* inte tänker kosta ett öre på den.

Nej, Pehr var omöjlig.

Hon måste också ha nya gardiner i förmaket, och då Pehr inte heller ville ge ut ett öre för att anskaffa dem, så återstod intet annat, än att värkligen ta' till de egna pengarne. Och hade man en gång gjort den uppoffringen, så var det väl också bäst att få halftäckaren i anständigt skick, — så att man slapp skäm-

mas för Hilma, innan hon väl kommit upp. Så blef det fråga om hvilket rum Hilma skulle ha'.

— Hvilket som hälst — bara inte mitt, sade Pehr, som anade oråd.

— Vore det då omöjligt för dig att för några dagar flytta in i Gunnars rnm. Jag skulle göra det så trefligt för dig, du skulle få din soffa och skrifbordet och hvad du vill; käre Pehr, det gör du nog.

— Nej, det gör jag visst inte. Hon kan ju få röda gästrummet, där ha lika fina damer som hon legat.

— Att du kan vara en sådan egoist, Pehr?

— För att jag inte låter köra ut mig, ja en sådan egoist är jag. Hvarför bråkar du förresten så förskräckligt? Vi ha väl haft gäster förr, hon är ju ingen prinsessa, din svägerska.

— Nej, det är hon visst inte, hon är bara *min* svägerska. Men det är ju naturligt, att när *jag* en gång i lifvet får den glädjen att se de mina hos mig, så skall jag ha ledsamheter och obehag.

— Sa' du glädje, Agatha? Jag tycker det bara gör dig bekymmer!

— Hvad du talar! Visst är jag glad, och det bevisar jag bäst genom att försöka göra det litet trefligt för mina gäster.

Fru Linde begaf sig direkt upp på den stora, ljusa vinden, där Louise och Elin sutto vid stickbågen; de höllo på med ett nytt täcke åt Hilmas säng. Det gamla sidentäcket hade kaptenen bränt ett hål på, då han sist gästade Sjövik.

— Det är ett förfärligt arbete, mamma, sade Louise.

— Ja, nog få vi vara flitiga, om vi skola få det färdigt! Om bara Maja kunde hjälpa oss, men hon skall ju med i tvätten. Att mamma brydde sig om att ställa till tvätt nu, innan moster Hilma kommer.

— Det är just därför. Brudlakanen ha legat och gulnat och stora damastduken också. Vi få allt bjuda grannarne till middag på våra främmande. Det värsta blir ändå med maten, ja, jag menar inte maten på den middagen, men alla frukostar och andra mål när vi äro ensamma. Inte kan jag bjuda Hilma på husmanskost, och något annat kan väl inte gamla Lena laga. Jag får väl vara ute själf så mycket som möjligt.

Smågossarne hade det mycket otrefligt. De fingo inte gräfva på sin vanliga plats framför byggnaden, där blef sådana djupa hålor och såg så skräpigt ut; och så var mamma mot vanligheten så rysligt ond, när de fläckade ned sina kläder.

— Hvad skola ni ha på er, när de främmande komma, om allt dras ner nu?

Gossarne brydde icke sina hjärnor med den saken, men gamla Kristin, den ena af familjens trotjänarinnor, mumlade:

— De kunna väl inte gå som små grisar till dess. Jag vånne den där främmande ... resten var ohörbart och mamma »forskade» inte.

— Det skall bli roligt att få se hvad som är modernt utrikes, det är väl bäst, att vi vänta med att sy våra brudtärnedräkter tills efter besöket, sade Louise en morgon.

— Ja, det har du nog rätt i, och jag tror också, att jag ger er edra julklappsklädningar nu. En af er kan följa med mig in i staden om tisdag och så låter jag modernisera min svarta siden med detsamma. Jag får *åtminstone* ha höga ärmar. Hilma lär vara så rysligt fåfäng med kläder.

I början af Augusti kom ett bref från Karl: Den 20 tänkte de vara på Sjövik. Ville inte på något vis göra besvär. Ämnade därför ligga i staden öfver natten och fara till Sjöviks station på morgonen. Kunde de bli hämtade kl. 8,40?

— Det vill säga detsamma som att hästarne skola fara härifrån vid femtiden. Det är för trefligt, när stadsbor arrangera för att inte göra besvär på landet. Det hade väl varit mycket bättre, om de kommit ut med sista tåget, sade brukspatronen.

— Hade de gjort det, så hade du tyckt, att det varit sämre. Således den 20. Då kan jag börja med rengörningen i nästa vecka.

— Skall här bli rengörning också?

— Hvad menar du med också? Naturligtvis.

Huset vändes upp och ned. Skurmadamer och skurlukt i alla rummen, fönster utan gardiner och fönster med halfuppsatta gardiner, sängkläder och täcken ute till vädring på gården, linnepersedlar hängande till torkning på alla häckar och buskar, n. b. när det var uppehållsväder, hvilket mycket sällan hände.

I rummen lågo hvita gångmattor öfver de nyskurade golfven.

— Kan du inte ta' bort det där sattyget? sade brukspatronen förargad.

— Nå, om du inte går genom alla rummen, när det är nyskuradt, så kan det ju vara lika trefligt. Det kan du i alla fall inte göra sedan . . .

— När?

— Å, det är detsamma, det vet du förresten lika bra som jag,

— Hör på ett allvarligt ord, Agatha. Du talar så mycket om den där visiten, att det snart går med oss alla som med Hjalmar. De stora barnen skrämma honom med att säga: »Hilma kommer», i stället för »busen kommer». Lyckligtvis är jag hvarken rädd för den ene eller den andre, men du har gjort pojken så nervös, att du bestämdt inte får honom att hälsa *när* Hilma kommer. Det var då också ett förbaskadt rägnande!

— Det gör mig ondt om dig för rågens skull.

— Det var det enda förståndiga ord jag hört från dig på länge, men hvad hjälper det. Jo, om ditt medlidande kunde torka en enda kärfve!

Den nittonde var en sannskyldig Tycho Brahe dag.

Det hade varit några dagars uppehåll och rågen skulle köras in.

Morgonen var mycket lofvande och vacker, barometern hade inte fallit utan »stod på samma fläck», och det var ju ändå något. Bärgningen var i full gång. Och så vid elfvatiden kom det häftigt åskväder med skyfall. Rägnet stod som spö i backen. Det

såg ut att bli dagsrägn, barometern sjönk ideligen och långsamt. Brukspatronen kom in mycket förargad och ond.

— Den här dagen kostar landet millioner, sade han.

— Ja, *jag* är nöjd, om vi bara få godt väder i morgon, då tar sig allting annorlunda ut, råkade fru Agatha säga.

— Det hjälper inte med i morgon, det blir förstördt idag. Jaså, du tänker bara på det där välsignade besöket, men om hela årets möda och omtanka gå förlorade för mig, det frågar du minsann inte efter.

— Han gick in i sitt rum och slog dörren häftigt igen efter sig.

— Ja, men käre Pehr, jag kan väl inte hjälpa att det rägnar!

— Herre Gud, hvad var det nu?

Ett misstänkt skrammel hördes från röda gästrummet.

— Ja kära frun, det kunde jag inte rå för, det slant rakt ur händerna på mig, hördes en ömklig röst därinifrån. Det var hjälp-Johannas.

— Hvad var det som gick sönder?

— Nu blir väl frun alldeles ifrån sig, — det var . .

— Väl inte kannan till det nya tvättstället?

— Nej, det var det visst inte, nej *så* galet var det inte, det var fatet.

Fru Linde sade blott:

— Plocka upp bitarne!

Nog var det harmligt; det nya stället med ro-

senmönstret, hon köpt enkom för Hilma, var spolieradt. Nu fick hon taga ner det gamla från vinden igen.

När hon gick förbi förmaksdörren, såg hon Kristin ligga i ena hörnet och skura.

— Hvem har varit här och smutsat ner? frågade hon.

— Frun får inte bli ond på honom, han kunde inte rå för det, stackarn; pojkar ä' ju pojkar, han visste inte att han var smutsig om fötterna.

— Vänta du mig, när det här väl är öfver, sade fru Agatha bortåt barnkammaren, där ett litet ljuslockigt hufvud satt nedhukadt öfver en stor smörgåstallrik. Nu har jag inte tid, men vänta du!

Det såg inte ut, som om Erik var särdeles bedröfvad öfver utsikten att »vänta».

Fram på eftermiddagen, under det fru Linde stod ute i köket och öfverlade med kokerskan, också ett gammalt trotjänarinneexemplar, kom kusken in.

— Kan jag få tala med patron?

— Svensson kan gå in till honom, han är i sitt rum. Hvad är å färde?

— Brunte haltar på venstra bakbenet, det är ingenting farligt, han har bara blifvit lite sömstött, men jag vågar inte ta ut honom på eget bevåg i ett sådant väglag, så patron får allt komma ner och se på honom.

Brunte var den ena af vagnshästarne.

Om en stund kom brukspatron tillbaka.

— Det gör mig ondt om ditt vackra ekipage,

Agatha, men vi få ta en af arbetshästarne till stationen i stället för Brunte, han är alldeles halt.

— Det väntade jag, svarade fru Linde med en förtviflans resignation.

— Väntade du?

— Ja, allt går så motigt som möjligt. Jag har inte kunnat skaffa någon annan fisk till i morgon än gädda, det är just något trefligt att bjuda Stockholmsbor på — och barnen äro så svåra — och ja — och det här förfärliga vädret; alla mina blommor äro förstörda och ett sådant väglag och hur allt ser ut. Hilma blir väl alldeles melankolisk af att sitta midt i djupa skogen i störträgn.

— Henne är det ingen nöd med, hon kommer under tak, sade brukspatronen försmädligt vid tanken på det som inte kom under tak.

På eftermiddagen höllo Louise och Elin på med att ordna blommorna i vaser. Fru Linde tog fram silfret.

Samtalet rörde sig naturligtvis kring Hilma.

Flickorna undrade om hon var vacker.

— Ja, hon har varit en riktig skönhet, det kan man då se på alla porträtt. Blond och förnäm med en charmant figur, mycket lång. —

— Jag undrar hur hon annars är?

— Tråkig och stel, sade pappa torrt. Han satt och läste tidningarne borta vid fönstret.

— Hur kan du säga så?

Därför att jag känner henne. Jag har varit *hennes* gäst, och den stackars Karl står under toffeln så

det är lust och glädje; det har han för att han gifte sig med en rik arftagerska.

— Det är då bestämdt ett af dina påhitt. Det tror jag inte att Karl gör.

— Du får väl se i morgon. Hon dominerar som ett kyrktorn.

En illa undertryckt fnissning hördes från barnkammaren, hvars dörr stod öppen.

— Pehr, hur kan du... barnen!

Köksan, gamla Lena, stod röd och varm i spiseln, när fru Linde vid sjutiden följande morgon kom ner.

— Får jag se på baket?

— Tycker frun inte att brödet ser bra ut?

— Jo visst, men Lena har bakat för mycket.

— Ja, nog har jag hållit på se'n klockan fyra, men inte är det för mycket. Hvem vet, hur länge de främmande stanna?

— Nej, det är nog sant. Lena har ju reda på hvad vi skola ha till frukost: chokolad, omelett, stekta ägg och skinka och biffstekar — och så det kallskurna.

— Ska vi inte ta in sill och potatis?

— Jo, det är kanske bäst, det tycker min bror om. Ja, det blir allt tillräckligt. Och så ha vi middag klockan tre.

Fru Linde gick in i linnerummet och tog fram duktyget. Maja, husjungfrun, en ung bondflicka, som nyss kommit ut för att »lära» på herregården, hade aldrig sett ett fint bord, långt mindre dukat ett, så frun och fröknarne fingo hjälpa henne. Det såg ståtligt ut, när

det väl var färdigt. Blommor på bordet, en särskild liten bukett vid Hilmas plats. Bästa servisen, bästa glasen och det gamla silfret från fru Lindes föräldrahem. Hon var belåten, riktigt belåten. Naturligtvis hade Hilma det finare och modernare, men i alla fall, för att vara hos enkla människor och utan pretention på landet...

— Nu få vi snygga oss litet själfva, flickor, vi ha dem snart här. Om det bara ville hålla upp, tills de hunnit ur vagnen.

— Det är inte värdt att önska, mamma, det rägnar redan, sade Elin, som höll ut handen genom det öppna fönstret.

— Vet någon, hvar pappa är?

— Han är visst i ladugården.

— Gunnar du, spring ner och säg till pappa, att nu ha vi genast de resande här; han måtte väl inte tänka på att ta emot Hilma i de grå kläderna. Äro gossarne färdiga, Kristin?

— Ja, men jag tycker att det inte är värdt att släppa ut dem, förr än jag hör vagnen.

— Nej, det har du nog rätt i. Maja, ta in smöret! Nej, lägg inte upp så rågadt med bröd i korgarne, det brukas inte. Hvar står saltet? Louise? Jaså, hon är redan gången. Lena, ta på dig ett annat förkläde, ifall fru Stråle vill gå ut och se på köket, och glöm inte, att min bror tycker om lök på biffsteken! Och Gunnar, för all del rör inte vid bordet, medan jag är uppe och klär mig. Hvad sa' pappa?

— Att han hinner tids nog; vagnen kan inte vara här på ännu en half timme.

Fru Linde hade tagit på sig sin nya grå klädning och såg mycket fin och treflig ut, där hon stod och kastade en blick på anrättningarne. Trött var hon, men det var ändå skönt att veta, att »stunden» nalkades. Ju längre det dröjde, ju mer hittade man på.

— Får jag se, hur ni se ut, flickor? Jag tycker klädningarne sitta bra och det är en vacker röd färg; stryk upp håret litet mer, Elin. Snälla gossar, akta er nu, bara denna lilla stund! Att pappa inte kommer! Gå och hör hvar pappa är.

— Han är uppe och tar på sig en annan rock.

— Nå, det var då för väl, det var mer än jag vågade hoppas. Men vi skola inte låtsa om, att vi observera det, det tycker han inte om.

— Hör, det var bestämdt vagnen! Se efter, Gunnar! Nej, Erik och Hjalmar få inte springa ut i regnet, hör ni inte, hvad mamma säger!

— Det var bara Sven med mjölkkärran.

— Jaså, ja nu kunna de när som helst vara här för mig.

— Hvad du har bullat upp, Agatha, sade brukspatronen, som i detsamma kom in. Kan du hålla i med det under hela besöket?

— Ja, det vill jag nog försöka. Tycker du att det ser trefligt ut?

— Javisst, och det kommer att smaka ännu trefligare. Jag är hungrig som en varg. Komma de inte snart, så tar jag mig en smörgås!

— För all del, Pehr!

— Nå, vi ha dem väl här i rappet. Jag hör vagnen.

— Klättra inte upp i fönstret, Hjalmar, du smutsar ner dig. Ja, det är vagnen!

— Mycket bagage ha' de inte med, så länge stanna de inte, sade brukspatronen

— Hur kan du veta det?

— Det står ju inte en ask, långt mindre en koffert, hvarken på vagnslådan eller kuskbocken. De stanna kanske bara öfver idag.

— Det vore förskräckligt, och jag som gjort i ordning sängkammare och allt och vårt kalas i morgon och — —

— Nå, det är inte värdt, att du oroar dig för det nu, det ger sig snart.

— Mamma, mamma, Svensson kör till stallet!

— Det är inte möjligt, spring genast ner och hör efter.

— Skall jag ta in omeletten eller biffstekarne först? hördes Lenas röst från köket.

— Vänta ett ögonblick, så skall jag ge besked.

Gunnar kom rusande tillbaka från stallet, svängande ett papper, som han höll i handen.

— De voro inte med! Svensson fick det här telegrammet vid stationen.

— Pappa öppnade kuvertet långsamt, förfärligt långsamt och läste.

— Det har bestämdt händt dem någon olycka på järnvägen, sade mamma. Man hör ju aldrig något annat. Säg då, Pehr, hvad det är?

— Jag vet inte, om det är någon olycka, men de

telegrafera så här: »Fortsätta direkt Stockholm, till följd af missgynnande väderlek. Hilma ber hälsa.

Karl.»

— Ja, efter som de inte komma, tar jag af mig det här eländet, fortsatte han, i det han började knäppa upp västknappen, och så få vi äta.

Mamma stod med telegrammet i hand. »Hilma ber hälsa», sade hon långsamt och bittert.

ETT EFTERMÄLE.

Värden, byråchefen Arvidson, satt i gungstolen, redaktör Berg hade slagit sig ner i ena soffhörnet, båda rökte.

— Apropå dödsfall, utbrast byråchefen, i det han utsträckte handen efter ett tidningsblad, som låg bredvid honom på läsbordet, är det du, som skrifvit nekrologen öfver Falkman? Jag tycker jag känner igen din stil.

— Ja.

— Att döma af biografien tyckes det varit en mycket sympatisk människa. Kände du honom personligen?

— Nej knappt. Jag råkade honom i Upsala några gånger, men han var då mycket grön, så något bestämdt intryck fick jag inte af honom, annat än att han var en glad kurre, en kvick, öfverdådigt kvick visdiktare och en stor fruntimmerskarl. Men vår redaktionssekreterare var mycket intim med honom, och det är han, som gifvit mig de personliga detaljerna.

— Det här till exempel: »Man kan säga om Wilhelm Falkman, att han inga fiender hade. För mången annan behöfde ej dessa ord vara något beröm, för honom utgöra de en ära. Till och med hans mest lössläppta kvickhet hade aldrig någon stickande gadd, och de privata visor, han så frikostigt strödde omkring sig och som gnistra af lif, förråda på ett beundransvärdt sätt den hjärtegodhet, han annars blygt undandrog världen.»

— Ja, det är nästan ordagrant, hvad han sade. Jag skref nekrologen för den litterära karaktäristikens skull, det är mitt fack mer än hans. Kände *du* Falkman?

— Nej, jag hade inte den äran.

— Du talar i en ton, som om du visste något ofördelaktigt om honom.

— Det gör jag kanske.

— Något, som går på heder och ära?

— Det är som man tar det. Du kan lugna dig med, att jag inte hört vare sig att han mördat, stulit eller förfalskat. Det var bara något, som föll mig i sinnet, när jag läste din panegyrik öfver det goda hjärtat, som aldrig ville såra. Sedan jag hört det där »något», förekom mig alltid Falkmans personlighet osympatisk, ja, jag erkänner till och med, att jag sedan dess ej rätt kunnat goutera hans författarskap, hvilket är mycket dumt, man bör ju skilja sak och person. Men det gjorde väl ett så djupt intryck på mig, därför att min sagesman var den det var.

— Är du säker på din sagesmans trovärdighet?

— Ja, det är jag, fullkomligt säker.

— Berätta, jag börjar bli nyfiken!

— Jag har verkligen lust att göra det, om inte för annat så för att bevisa, att vill man skrifva en så odeladt vacker nekrolog som den där, är det bäst att inte forska alltför noga. Ser du, jag har haft andra källor än du.

— Jag förstår, en personlig ovän, någon fiende.

— Falkman hade inga fiender, säger du ju. Nej, det var det häller inte, du skall få höra. Möjligen tycker du, att jag öfverdrifver, att det hela är en bagatell, men *när* du hört det, kommer du i alla fall att förstå, hvarför det inte kunde vara en bagatell för *mig*.

Arvidson gick till skrifbordet och tog fram en portfölj ur den lästa lådan.

— Har du skriftliga källor? Och en sådan lunta. — Intresserade han dig så mycket?

— Det är endast helt obetydligt af det här, som handlar om honom. Det är min hustrus bref från Mentone. De bodde i samma pension sista vintern där nere.

— Lägg bort dem igen! Det upprör dig bara.

— Å nej, jag får väl bevisa hvad jag sagt, i synnerhet som jag sagt något ofördelaktigt om död man. Det är för öfrigt intressant som psykologi.

— Det kan jag tänka. Din hustru var en ovanlig kvinna.

— Du får inte döma efter de här brefven. Hon var sjuk då, mycket sjukare än jag anade, annars

hade jag väl i trots af allt slitit mig lös för att tillbringa sista året med henne. Men det var inte det, jag ville säga! Se här, det är skrifvet första veckan efter ankomsten. Jag vet inte, om det handlar om Falkman, han kom visst senare, men det ger en inblick i Pension Marius, som är kuriös nog. Det var en skandinavisk pension, som professor Block rekommenderat, och jag kan bara hoppas, att lefnadssättet där icke är typiskt för lifvet vid Rivieran. Säg till, om jag läser för fort.

»Sedan du nu hört om resan och ankomsten, vill du väl ha reda på, hur jag har det. Ännu är jag för klen att deltaga i pensionens sällskapslif. Jag går inte ens ner till måltiderna. Jag vistas nästan uteslutade på balkongen till mitt rum, där jag sitter eller ligger hela dagen, men balkongen vetter åt trädgården och där är ständigt lif och rörelse. Damerna sitta med sina arbeten eller läsa och skrifva. Herrarne promenera, kurtisera och spela. Alla pensionens »begivenheder» får jag höra af Louise, och besynnerligt nog intressera de mig. Det är väl i brist på annan sysselsättning. Ditt val af ressällskap har lyckats utmärkt, däremot är jag ej så säker på, att vår professor genom sin anbefallning af Pension Marius skaffat mig det idealhem, han utmålade för oss. Läget är visserligen utomordentligt, skyddadt af bergen, på tillräckligt afstånd från hafvet med en stor vy öfver det, men vårt värdfolk tilltalar mig ej. Det ligger något äfventyraraktigt öfver så väl doktorn som doktorinnan, så förtjusande den sistnämnda än är och så

utmärkt husmor, hon hittills visat sig vara. Och mot mig särskildt är hon ytterst välvillig... et pourtant! Att han är skicklig, tviflar jag inte på, men jag ser och hör åtskilligt, som jag inte tycker är förenligt med hans kall som läkare och förstyre i en sjukkoloni. Ty det är vår pension i alla fall, fast vi endast ha tvenne farligt sjuka, en dansk, rektor Balle, och en ung svenska. Ingendera af dem ha vi sett, däremot ser man så mycket mer »doktorns kotteri», de s. k. vildarne. Detta kotteri består af en tre, fyra unga män, sjuka äfven de, men icke värre än att de både vilja och kunna fortsätta det glada lefnadssätt de fört, innan de kommo hit. Och denna *glädje* liknar så föga ungdomsglädjen, med hvilken du vet att jag så innerligt sympatiserar, därför att jag alltid varit glad själf, att den verkar plågsamt på dem, som bevittna den; det är något jäktande, feberaktigt, sjukligt i all denna munterhet, som ej sällan slår öfver. Hvad tycker du t. ex. om följande! Unge Molén fick hålla sig inne en dag förliden vecka, han är den klenaste af »vildarne», och vet du, hvad han roade sig med i sin ensamhet? Han metade upp höns och kycklingar från sitt fönster. Formligen *metade,* kastade ut metspöet med mask på kroken åt de arma djuren och halade upp dem, som »nappade». Hu, det ryser i mig, när jag tänker på det! Och så det ständiga spelet. Strax efter första frukosten bäras brädspelsborden ut i trädgården, och så hör man slamret af tärningar och brickor hela förmiddagen. Doktorn spelar alltid med och alltid om pengar. Nåja, det är i det hela taget

ett oskyldigt nöje, och någon sysselsättning måste väl de sysslolösa ungdomarne ha, men värre är det med de nästan dagliga utflykterna till Monte Carlo, som de företaga med doktorn som anförare. Du förstår, att jag inte talar om alla herrarne, inte en gång om flertalet. De komma hem, antingen mycket uppsluppna eller mycket nedstämda och förargade, oftast det sistnämnda. Efter middagen, som är öfver vid sjutiden, samlas damerna i doktorinnans salong, jämte de herrar, som ej tycka om tobaksröken eller tonen nere hos doktorn, där man dricker punsch och spelar hasardspel. Doktorn är för öfrigt, liksom hans hustru, den angenämaste sällskapsmänniska, man kan tänka sig, med en ganska stor talang som tecknare, hvilken dock mest användes till att rita karrikatyrer. Hon har en förtjusande röst och sjunger sina små fransyska, litet vågade chansons eller chansonetter med det mest pikanta och koketta behag. Det är egendomligt att tänka sig dessa unga, glada, lättsinniga människor, omgifna af nästan idel sjuka, och jag kan ej rå för den tanken, att denna krets är en krets, i hvilken de alldeles icke passa, och att pension och pensionärer betraktas väl mycket från affärssynpunkt.

Nästa vecka kommer doktorns vän och akademikamrat, den berömde Falkman. Doktorinnan gläder sig mycket däröfver och är endast ängslig, att han skall vara mindre munter och glad än förlidet år, då han lär utgjort det lifvande elementet här i pensionen. Det skall bli roligt att lära känna en sådan celebritet, om hvars personliga älskvärdhet man hört så mycket.

Hoppas, att han icke uteslutande sympatiserar med sin gode vän och hans vildar, då är han inte i min genre.»

Arvidson tog fram ett annat bref ur packan, ögnade tyst igenom de första sidorna, under det Berg trummade med pappersknifven på bordet, och fortsatte så:

»Falkman är kommen, och jag får säga, att han gör ett ytterst angenämt intryck. För det första är han ståtlig och vacker att se på, ett fullkomligt vikingautseende. Ännu har jag endast sett honom från min »högre synpunkt», balkongen, men därifrån tar han sig onekligen mycket bra ut, där han med en mörkblå kappa öfver axlarna och i sin bredskyggiga, mjuka filthatt promenerar med doktorinnan, som förefaller oändligt späd och barnslig bredvid sin reslige pensionär. Jag kan omöjligt upptäcka, att han ser sjuklig ut, men jag vill inte studera honom genom lornjett, och utan den ser jag ju ingenting i detalj. Hvad som intager mig till Falkmans förmån är, att han inte tycks vara någon spelare, åtminstone håller han sig nästan uteslutande till värdinnan i stället för till värden. Han är mycket förtjust i henne, *det* kan jag se utan lornjett. Hans skratt är ofantligt smittande, riktigt ungdomligt och behagligt att höra. —

— — Han lät presentera sig för Louise idag. Hela sällskapet var efter middagen församladt i doktorinnans salong, där Falkman föredrog en af sina s. k. nidvisor, en mycket kvick satir öfver doktorn och hans kotteri, »det moderna tobakskollegiet» kalladt. Då han endast varit här några dagar, har doktorinnan

troligen försett honom med åtskilliga pikanta detaljer. Bland annat förekom det »stora fiskafänget». Det länder honom till ursäkt, att han inte sett det. —

Jag skickade ej af mitt bref i förgår, hoppas du ej varit orolig, jag känner mig snarare bättre än sämre. Här råder emellertid en tryckt stämning i pensionen, fast alla söka slå bort den. Rektor Balle håller på att dö. Det är inte oväntadt, han kom döende hit, och doktorn har från första stund icke gifvit något hopp. Det gör mig och Louise mycket ondt om hans stackars hustru, som den sista tiden ofta varit inne hos mig. Hon är alldeles förtviflad. Jag tycker, att doktorinnan kunde vara mera för henne. Man kan inte begära, att hon skall känna så särdeles djupt för alla som lefva, lida och dö i hennes hem här nere, men hon måtte inte ha mycket hjärta. Hon dömer alla efter som de äro trefliga och roliga, begåfvade eller angenäma sällskapsmänniskor, och då fru Balle troligtvis aldrig varit något af allt detta och under nuvarande förhållande visst inte är det, behandlas hon af den unga värdinnan på ett sätt, som hon är alltför olycklig att känna sig sårad af eller ens lägga märke till, men som är lika pinsamt att behöfva bevittna som att se Molén fiska höns....

I dag begrofs Balle. Samtliga pensionärerna, som kunde, följde med till kyrkogården. Vi hade bundit en hel del kransar af de härligaste blommor, kistan var nästan nedbäddad i blommor. Stackars änka! Hon är just en sådan hängifven, uppoffrande, obeslutsam, opraktisk varelse, som ej passar att stå ensam i

världen. För öfrigt är hon inte alls hvad doktorinnan brukar kalla »intressant», hon är medelålders, med ett mycket obetydligt yttre och tafatt sätt. Här är mycket tyst i dag, de flesta af herrarne ha rest till Monte Carlo. Doktorinnan ogillar dödsfallet på det högsta, det är så förskräckligt störande för de andra pensionärerna! Hon sitter nu med Falkman nere i trädgården och tycks kritisera något han skrifver, de se mycket lifvade ut, men akta sig för att skratta högt, då min balkongdörr står vidöppen och de veta att fru Balle ligger här inne på soffan. — —

— Det är nu bestämdt, att den stackars människan skall resa hem till Köpenhamn om ett par dar, så fort hon hunnit göra sig i ordning. Hon är mycket orolig för hemresan, i synnerhet för uppehållet i Paris, där hon inte har någon bekant. I Hamburg kommer hennes syster och möter, hon hade inte råd att fara längre, det är visst mycket smått för dem. Vi försöka ordna för henne det bästa vi kunna, säga hvar hon skall ta in och hur hon skall bära sig åt, men hon är alldeles utom sig af ångest. Doktorinnan förargar sig: »Det är som om hon vore en liten bébé och inte långt inne på fyrtitalet; doktorinnan var inte mer än aderton år, då hon reste ensam från Paris till Stockholm, och det gick alldeles ypperligt. Bara man inte är ett sentimentalt våp och ser spöken på ljusan dag!» Doktorn vill inte, att fru Balle skall vara så mycket hos mig, han påstår, att hon upprör mig, och att det är hennes skull, att jag varit litet mattare de

senaste dagarne, men det är det ej, jag är bara ledsen öfver att jag inte kan vara henne till den ringaste hjälp. — —

— — Gudskelof, det reder sig! Hon var just inne på afskedsvisit. Hon satte sig bredvid mig och började genast berätta:

— Ack, fru Arvidson, jag är så mycket lättare till sinnes! Falkman har varit så gränslöst snäll och förtänksam. Han har en bror i Paris, som han skrifvit till och bedt möta mig vid stationen och följa mig till ett hotell. Jag skall försöka att göra honom så litet besvär som möjligt, men Herre Gud, hvad det är tryggt att veta, att man har någon, som tar hand om sig. Ack, hvad människor ändå äro goda, det skall jag aldrig i lifvet glömma, och om jag också inte kan bevisa Falkman min tacksamhet, så har jag gifvit mig själf ett heligt löfte, att jag skall vedergälla det mot någon, som kanske en gång behöfver *mig*. — Och så började hon gråta. — —

— Hvad jag är glad, att ni får det så bra ställdt för er, sade jag, nästan lika tacksam som hon. Hennes resa har vållat mig riktiga bekymmer, hon har varit så förfärligt nervös.

— Och, fru Arvidson, doktorinnan har också varit så snäll de sista dagarne. Jag ångrar så, att jag inte förr tyckt om henne. Litet ungdomligt öfvermod borde jag väl kunna ursäkta hos de unga och lyckliga, de kunna ju inte veta, hur en annan har det. Om jag inte varit så uppgifven af trötthet efter allt va-

kande, skulle nog inte häller den välsignade slagdängan göra mig nervös.

— Hvad menar ni?

— Den där sången: »Il faut partir, charmante Joséphine», som positivspelaren sjöng i trädgården de båda dagarne, min man var som sjukast. Den gnola doktorinnan och Falkman jämt och ständigt, när jag kommer in. De kunna inte veta, att det plågar mig så förskräckligt, att jag tycker jag hör hans rosslingar mellan hvar ton. Man blir så egoistisk, när man har en stor sorg, och besinnar inte att andra kunna ha orsak att vara glada. Och under tiden tänkte de bara på, hur de skulle lätta min börda!» ...

Nu har hon rest. Jag vinkade åt henne från balkongen, doktorn och doktorinnan följde henne till stationen. Falkman var nere vid vagnen och gaf henne ett bref, troligen till brodern, och den mest förtjusande orangebukett, mina ögon någonsin skådat, en riktig brudbukett.

Louise berättade, att när de kommo från stationen, satte doktorn sig vid pianot och spelade en sprittande Straussvals, och doktorinnan och Falkman dansade. Nå, man kan inte förtänka dem, att de äro glada, att dessa sorgliga dagar äro öfver, och de ha ju gjort mer för fru Balle, än om de suttit och gråtit med henne Måtte nu löjtnanten, han är löjtnant, brodern, inte försumma sig, utan stå nere på perrongen och ta emot den stackaren, annars blir hon alldeles rådlös. Ack Gustaf, hvad det är härligt att veta om en stor man, att han har ett godt och varmt hjärta!

Tre dagar senare.

Blif inte ledsen för hvad jag nu säger. Louise är ute och ser sig om efter en annan bostad åt oss, jag vill inte vara här en dag längre. Det gör mig mycket ondt, när jag tänker på allt det besvär och den omtanke det kostat dig att skaffa mig ett hem hos landsmän, så att jag skulle få vara bland människor, som ej talade ett främmande språk, men jag kan inte bli kvar. Jag hoppas, att du förstår det, när jag berättar hvad som händt! Och om inte annat, får du förlåta mig. — —

I går kom doktorinnan upp för att sitta och prata och förströ mig en stund. Hon var vid det allra briljantaste lynne och öfverdådigt rolig och kvick. Hon säger, att hon tycker om mig, därför att jag förstår skämt och inte väger hvart ord på guldvikt som de goda Guds lamm, hon annars har att göra med. Talet föll på Falkman, och doktorinnan hoppades, att jag snart skulle bli så frisk, att jag kunde komma ner och göra hans bekantskap. Så rolig som han var i år, hade han aldrig varit.

Jag svarade, att allt hvad jag hört om honom intog mig till hans fördel och att jag gladde mig att få lära känna honom.

— Ja, nu blir ni nog starkare, sedan ni slipper höra alla möjliga ledsamheter. Är ni inte glad, att fru Balle har rest?

— Jo, det kan jag inte neka till. Det var mycket sorgligt den sista tiden.

— Ja, det var det visst. Förskräckligt! Nu skall

ni få höra en gudomlig historia! Falkman har en bror i Paris.

— Ja, jag vet.

— Han är mycket giftaslysten af sig och vill gärna göra ett rikt parti. Ja, han behöfver det också. Här om dagen skref Falkman till honom, att det skulle komma en ung, förtjusande vacker och ofantligt rik änka till Paris på torsdag kväll, att hon bott här och att vi visste, att hon rysligt gärna ville gifta om sig, att hon var ytterst spirituell och att det var något för honom att tjusa till. Fru Balle, förstår ni!

— Fru Balle!

— Ja. Hon var ju så förskräckligt ängslig öfver att inte ha någon, som mötte henne vid stationen. Nog är löjtnanten nere, det kan hon lita på. Jag skulle vilja ge något till för att få se hans min, när han får syn på gumman med sin orangebukett och sitt bref. Hon hade fått stränga order att genast lämna fram det och att han skulle läsa det på perrongen. Och när hon lyfter crêpeslöjan med det där vanliga graciösa handgreppet! . . . Det gör hon väl medan han läser brefvet . . .

— Var det också ett Uria-bref?

— Uria-bref, det var en god idé, det skall Falkman goutera. Jo, det där kuvertet innehöll själfva klämmen. Ni mins väl positiv-visan: »Il faut partir, charmante Joséphine», inte sant?

Jag kom ihåg när och hur jag sist hört talas om den, och en krampaktig rörelse sammandrog mitt hjärta

och hindrade mig att svara. Jag gjorde en jakande rörelse med hufvudet.

— Ja visst. Falkman har skrifvit den galnaste parodi på den, och min man har ritat karrikatyrerna. Ni skall få höra hela visan en annan gång, jag kommer bara ihåg första raderna, dem sjunger Falkman från morgon till qväll:

»Fru Balle reser bort, den älskliga chariten.
Hon reser till Paris och kommer ej igen . .

Falkman fann på det hela, intrigen och allt, jag hjälpte honom bara med att salta och peppra brefvet till brodern, men idéen var hans, naturligtvis! Nu väntas löjtnantens rapport med stor otålighet!

Det var *brefvet*, hon hjälpt honom med begrafningsdagen!

Någon ropade på henne. Hon lutade sig ner och kysste mig och sprang gnolande sin väg. Åter igen samma grymma melodi med sin hånande text, flera verser, en verklig *nidvisa!* Å, hvad den banala melodien pinade mig, som den förut pinat den stackars olyckliga, gäckade varelsen . . . .

— Jag kan inte ens för dig förklara, reda ut, beskrifva, hvad jag känner, jag kan bara inte ett ögonblick förgäta, att jag lefver bland människor, som så misstaga sig på mig, som så litet förstå mig, att de tro att dylikt kan roa mig, kan annat än uppväcka harm och ovilja.

De tala ett främmande språk, det är inte mitt, om det ock tusen gånger är modersmålet! Jag vill inte,

att hon skall kyssa mig, jag vill inte bli bekant med honom, till och med hans skratt, som jag tyckt så mycket om att höra, förefaller mig rått och skärande. Jag måste bort, annars blir jag sjuk, och jag vill inte dö här, där man inte har respekt för något, inte en gång för döden och sorgen. Förlåt, min älskade.» ...

Arvidson lade långsamt brefven till rätta och buntade ihop dem med det hvita sidenbandet. Ingendera af de båda männen yttrade ett ord. Berg hade rest sig upp och gick några hvarf upp och ner i rummet och sade så:

— Du har rätt, man bör inte forska för mycket, om man skall skrifva ett vackert eftermäle. Hade jag hört det där igår, så hade Falkman fått nöja sig med mindre blommor, om inte för annat så för orangebukettens skull!

— Ja, du kunde åtminstone ha sparat din beundran öfver att »hans visor förråda den hjärtegodhet, han annars blygt undandrog världen.»

— Ja, fy tusan!

De sutto ett ögonblick tysta. Berg ville säga något, som han hade svårt att få fram. Plötsligen kom det med en sorts tafatt eftertryck:

— Gamle vän, det gör mig ondt, att hon dog!

— *Tack*, svarade Arvidson enkelt, i det han tryckte den hand, vännen räckte honom öfver bordet.

HELENAS LYNNE.

Helena Kamf var född svenska, men gift och bosatt i Helsingfors. Hon var ett ovanligt fruntimmer, begåfvad, kunnig och intresserad af allt möjligt, var hjälpsam och godhjärtad, hon hade bara ett fel, brukade hennes vänner säga, och det var »lynnet», som var litet »variabelt», *svårt* sade de, som kommo i närmare beröring med henne.

Det var det besynnerliga med Helenas lynne, att det allmänt togs med i beräkningen som ett erkändt faktum, det föll aldrig någon in, att det kunde behärskas och bekämpas som andra människors lynne, det var en »otur» att råka ut för det och en »tur» att inte göra det, som fallet är med jordbäfningar och orkaner. Och det berodde inte på sjuklighet eller hög ålder, fru Kamf var blott ett par och tretti år, hon var kärnfrisk och stark och hatade blotta ordet nervositet.

Hennes man tog det där obehaget lugnt och filo-

sofiskt eller kanske märkte han det inte, åtminstone lade han det inte på sinnet. Han var professor och specialist, lefde blott i sin vetenskap och gick som en sömngångare genom lifvet. Men barnen, så unga de voro, hade det ofta svårt nog, och när den sjuåriga Vera frågade den tioåriga Anna:

— Hur är det? och svaret ljöd:

»Dåligt», eller »mycket bra», så visste de båda, att frågan och svaret gällde mammas lynne för dagen eller stunden, ty det kunde skifta inom loppet af de tolf timmarne, ja, inom mycket kortare tid.

Någon yttre eller inre anledning härtill hade man som oftast svårt att utfundera, ty meräudels var fru Kamf inte ond just på den person, som först och hårdast drabbades, den råkade blott händelsevis vara i vägen. Det hela var oberäkneligt och så mycket mer beklagligt, därför att skillnaden mellan Helena som »snäll» och Helena som »stygg» var så i ögonen fallande. Man talade värkligen vis à vis henne om »snällhet» och »stygghet», som om frågan gällt ett litet barn. Var hon vid godt lynne, kunde hon roa och intressera ett helt sällskap med sina spirituella infall, var hon vid dåligt, kunde hon lika säkert förstöra det. Ty det var intet passivt dåligt lynne, som mest plågade den lynnesjuka själf, det var ett decideradt aktivt, en lust att sätta sig på tvären, en omöjlighet att finna något bra, trefligt eller ens uthärdligt, en plötsligt fattad aversion för den ena eller andra, som gjorde att personen i fråga ej befans äga någon god eller behaglig egenskap, jämte en mani att säga bittra »sanningar».

Men denna nyans, »det talande, dåliga lynnet», var ändå den bästa, den värsta var det »tigande». Hon kunde, medan det stod på, sitta med sitt arbete, vanligtvis en virkning, och virka som om det gällde lifvet och inte säga ett ord till omgifningen stundtals, timtals. Det fins en tystnad, som gör det svårare för andra att tala och släppa sig lösa, nej, rent utaf endast vara naturliga, som är tusen gånger svårare att möta än det mest grundliga ogillande, det skarpaste tadel, och det är denna kalla, hånande kritiska tystnad, under hvilken den tigande liksom väger på guldvikt hvarje ord som yttras och dömer det som underhaltigt, en tystnad, där den tigande alltid har rätt, uteslutande därför att han eller hon tiger, en tystnad, som värkar kallt, föraktligt; och denna vältaliga tystnad använde Helena ej så sällan och alltid med samma effekt.

Det var således orsaken, hvarför Helenas närmaste med blandade känslor motsågo hennes besök hos dem; hon brukade komma till Stockholm allt emellanåt, föräldrarne voro döda, men hon hade en bror, som var enkling, bosatt där och en ogift äldre syster, som förestod hans hus.

Hennes besök kunde vara mycket angenäma och uppfriskande, men de kunde också vara motsatsen, och det låg alltid en ovisshet öfver, hur de skulle aflöpa, som inte just värkade lugnande. Glädjen var därför icke odelad, när grosshandlare Groth, Helenas bror, på bjudningsbrefvet till dotterns bröllop med skulptören Klaes Ziethen, erhöll följande svar;

Älskade syskon!

Hur kunde ni ens sätta i fråga, att jag skulle tillåta vår lilla kära Hedvig att träda i brudstol, utan att hennes faster skulle vara närvarande! Du vet, käre Anton, hur jag fäst mig vid henne under de månader jag fick ha henne hos mig här i Helsingfors och med hvilken kärlek och med hvilket intresse jag alltid följt henne. Jag vill naturligtvis också göra bekantskap med min blifvande nevö och dessutom kan jag väl hjälpa dig, kära Bertha, med att styra och ställa litet till själfva festen. Således far jag öfver med Express nästa vecka och kommer till Stockholm ett par dagar före bröllopet och reser dagen efter, jag kan inte vara längre ifrån. Den här gången bor jag inte hos er, det skulle bli allt för besvärligt. Jag tar ett par rum på Grand. Kamf kan inte komma ifrån, hvilket både han och jag beklaga.

Kyss min kära Hedvig och säg henne, att ingen annan skall kläda henne till brud, än hennes och er

Helena.

— Hedvig kom hit, vi ha' fått bref från Helsingfors, sade faster Bertha efter en tämligen lång paus, som uppstått sedan hon sagt till brodern:

— Det var mycket vänligt af Helena!

— Hedvig kommer genast, ljöd en manlig röst från kabinettet, ja, är det sömmerskan igen, så får hon vänta.

Hedvig stack in sitt blonda hufvud. Hon var inte vacker, men hade ett täckt, gladt flickansikte,

hennes enda värkliga skönhet utgjordes af den smidiga, ungdomliga figuren.

— Hvad är det? sade hon litet anfådd, Klaes väntar, han skall genast gå.

— Bref från Finland, du kan ta' det in med dig.

Framme vid fönstret i en bred, låg länstol satt en ung man med en något undersätsig figur, ett mörkt, manligt ansikte och ett par spelande, kvicka, bruna ögon, Hedvigs fästman.

— Jaså, det är bref från den där märkvärdiga »faster Helena». Kom, så skall jag läsa!

— Nej, får jag.

— Jo du, hon kommer, är det inte det snällaste, raraste bref i världen?

Hedvig var en af Helenas mest entusiastiska beundrarinnor, hon var okritisk som de flesta unga, hvilka vanligtvis endast beröras af och märka det som direkt angår dem. Och Helena hade alltid varit »förtjusande» mot Hedvig.

— Nå, nu är du väl glad? Är hon lik faster Bertha?

— Inte det minsta, för det första är hon så ofantligt kvick och rolig och så är hon så vacker. Du får inte bli kär i henne, hör du det! Det är riktigt farligt att ha' en sådan intagande, ung faster! Nej, det är ingen jämförelse mellan henne och faster Bertha, tillade Hedvig med ungdomlig otacksamhet, i det hon sammanliknade den stilla, anspråkslösa, uppoffrande faster Bertha med den briljanta, bedårande faster Helena.

Det var således med stora förväntningar, som Klaes följde svärfar och fästmö till finska båten för att ta' emot den väntade gästen.

— Det är hon, som står däruppe på öfra däcket, i grå resdräkten, hon med svarta hatten och lorgnetten.

— Hon ser ståtlig ut!

— Ja, gör hon inte!

— Välkommen faster Helena, välkommen!

De gingo ombord.

— Goddag, kära syster, sade grosshandlaren, i det han kysste henne. Hur har resan varit?

— Ofantligt tråkig.

— Har du varit sjuk?

— Nej, men det kan väl vara tråkigt ändå. Jasså, där är du, Hedvig. Jag höll på att inte känna igen dig. Du har väl bleksot, du ser förskräcklig ut!

— Tycker faster, det var inte roligt det. Så gränslöst snällt af faster att komma öfver till mitt bröllop. Nu får jag presentera Klaes, hvar blef Klaes af?

— Om det där är Klaes, så har han gått iland igen.

— Ja, det är han, hvarför gick han, jo, jag ser, han har råkat Wirén, han skulle just gå och söka upp honom; det är Klaes' bäste vän.

— Det var egendomligt; jag har alltid tyckt, att den där Wirén har något så fräckt och cyniskt i sitt utseende.

— Han är en duktig konstnär, säger Klaes, en af våra största artister.

— Ja, naturligtvis, man ursäktar ju allting, när bara herrarne äro *stora artister*.

Hedvig såg förvånad upp. Inte kunde faster mena Klaes, han behöfde verkligen inte ursäktas, — *fast* han var en stor artist.

— Presentera mig för faster Helena, sade Klaes i detsamma med sin vanliga familjära ton. Han hade lämnat Wirén på kajen och stod alldeles bakom sin fästmö.

— Det här är Klaes, faster.

Helena räckte honom handen på ett sätt som om Hedvig presenterat Pär eller Pål eller någon annan obekant och ointressant storhet.

Klaes gjorde en liten grimas.

Så fasligt intagande och älskvärd var inte den der nya släktingen, tänkte han. Men så kom han till en gemytlig och naturlig slutsats, som borttog all bitterhet:

— Hon har väl varit sjösjuk, stackars människa!

När Hedvig kom upp på hotellet med Helena, väntade hon förgäfves att denna skulle säga något om Klaes, antingen tala om hans arbeten, af hvilka Hedvig visste, att hon åtminstone sett ett par sista gången hon var i Stockholm, de hade just då varit exponerade och väckt mycken uppmärksamhet, eller om honom själf. Men hon nämde honom inte. Hon frågade blott, under det hon ordnade med sina koffertar

och nattsäckar, hvad Hedvig skulle ha' på sig, om brudklädningen kommit, hur många gäster som voro bjudna, hvilka som skulle bli marskalkar, hon kunde inte begripa, att Anton ville ha den där Wirén i sitt hus — och alla tärnorna tyckte hon voro »ovanligt fula flickor».

— Nej, inte tycker faster att Hedda är ful, och Karin är ju riktigt vacker; ja i alla fall, de äro mina barndomsvänner och dem ville jag naturligtvis ha' till tärnor och för resten, det är rätt bra, om de inte äro sådana strålande skönheter, hur skulle jag då ta' mig ut.

— Nå ja, vacker har du aldrig varit, men du har åtminstone förr sett fraiche ut, nu är du ju bara skinn och ben.

— Ja, jag har magrat, men det gör ingenting. Klaes tycker om slanka figurer, det säger han alltid, när vi tala om det.

— Jaså, ni resonnera om din figur, det var ett eget samtalsämne, nåja, han ser väl den som alla andras — från modellsynpunkt.

Hedvig rodnade pinsamt. Hon förstod icke faster Helena. Sådan hade hon aldrig sett henne.

Hon hade förstått, om hon hört sin pappas samtidigt afgifna rapport på faster Berthas ängsliga:

— Nå?

Den ljöd:

— Dåligt, mycket dåligt.

Helenas uppförande följande dag, då hon tidigt på förmiddagen kom upp för att »hjälpa» systern, jäfvade

icke rapportens sanningsenlighet. *Det* hade inte klarnat under natten.

Helena hade redan som helt ung flicka haft för vana att gå omkring och smågnola, när lynnet var dåligt, och så fort Bertha, när hon inträdde i rummet, hörde det entoniga gnolandet, visste hon hur det stod till.

— Så snällt af dig att komma till Hedvigs bröllop, kära syster, sade hon hjärtligt.

— Det var väl inte mer än min skyldighet, vi äro inte så många, att vi inte böra hålla tillsammans, när det händer något inom familjen.

— Ja till, när det händer en glädje. Vet du, vi äro så förtjusta i Hedvigs fästman!

Helena svarade ej.

Bertha borde ha känt sin syster tillräckligt för att ej fullfölja ämnet, men vare sig, att det låg i hennes natur ett behof att höra dem berömmas, hon själf höll af, eller Helenas tystnad var allt för kritiserande för att ej motsägas, allt nog, hon fortsatte:

— Han är som du vet en mycket framstående konstnär.

— Ja, jag hör det.

— Har du aldrig sett några af hans arbeten?

— Jo.

— Nå, hvad säger du?

— Jag förstår mig inte på skulptur.

En paus.

— Tycker du inte han har ett präktigt utseende och ett vinnande sätt?

— Jag tycker han är som folket är mest, men då du är nöjd och Anton är nöjd och Hedvig är nöjd, så har det ju inte det ringaste att betyda, hvad jag tycker eller inte tycker.

Det låg något i tonen, som Bertha också borde känt till, men som nu liksom så ofta förut skrämde henne och narrade henne att fråga:

— Du har väl inte hört något ofördelaktigt om honom?

— Sådana idéer! Förresten vore det väl i senaste laget att komma med det dagen före bröllopet.

Bertha suckade. Hur det var, kunde hon ej låta bli att känna sig orolig, fast hon af erfarenhet visste, att dylika yttranden hade ingenting att betyda, att omdömet skiftade med lynnet.

Hon svarade ej, sade blott, att Helena inte skulle anstränga sig, att hon kunde vara trött efter resan, att hon borde gå hem och hvila.

— Nej bevars, hon var inte trött, hon ville hjälpa.

Och så började »hjälpen» med att hon klandrade matsedeln, förändrade placeringen, lät Hedvig taga på sig brudklädningen, hvilken hon tyckte satt illa, anmärkte att den var bjuden och den inte var bjuden, kort sagdt gjorde systern alldeles förtviflad och yr.

Vid middagsbordet disputerade hon politik med Anton och var så ohöflig mot Klaes och så ovänlig mot Hedvig, att den senare fick tårar i ögonen, hvilket gjorde fästmannen alldeles desperat på gästen och föranledde, att han, då Helena ville resonnera om konst med

honom, rent ut sade, att det var något hvarken hon eller genomsnittspubliken begrep.

Och så blef det meningsbyte vid kaffet och Helena var så skarp och personlig, då talet föll på det »nakna» i konsten, att den rättframme, ogenerade Ziethen i hastigheten begagnade några mer realistiska än fästmansmässiga uttryck, som kom Helena att senare säga Bertha, att hon intet väntat, det Hedvigs fästman skulle vara »så rå».

— Det var ett sattyg till kvinfolk, var Klaes omdöme till Hedvig, då han skildes från henne. Han hade icke märkt, att svärfadern följt med ut i tamburen. — Jag ber om ursäkt, farbror, att jag uttrycker mig så vanvördigt, men saken är den, att flickan här gått och inbillat mig, att »faster Helena» var en fågel Phœnix i älskvärdhet, och det kan jag inte finna. Naturligtvis är det hennes rättighet att tycka så illa om mig hon behagar, det säger jag ingenting om, men det roar mig inte att figurligt taladt stå och ta' emot andliga örfilar, i synnerhet när jag inte kan få slå igen. Och jag vet ingen orsak, eller vet farbror det?

— Nej, det vet jag inte. Det är väl någon, som förargat henne — i Finland, svarade gubben på sitt sarkastigt torroliga sätt, som fick de båda unga att hjärtligt skratta.

Följande dag var bröllopsdagen. Helenas lynne var fortfarande dåligt, men hade så till vida förändrat sig, att det värkade som den »tysta kraften», hvilket, som sagdt, var det svåraste skedet.

Anton, som på förmiddagen varit på visit hos sy-

stern, sett hennes »flit» och hört hennes gnolning, gick direkt hem och ändrade placeringen vid bröllopsbordet.

— Ser du Bertha, jag kan inte ge henne till presidenten, det är synd om gubben, utan Ziethens förmyndare, brukspatronen från Norrland, får ta henne. Honom behöfver man inte genera sig för, han frågar bara efter mat och dryck och inte efter ett vänligt bemötande.

Bertha var efter vanligheten icke ond på Helena, tyckte endast att det var tråkigt, att just *de* skulle ha »den oturen».

— Ja, det är som Heine säger: »und wem es just passieret». Stackars Kamf!

Det var ett mycket ståtligt bröllop. Helena begagnade före, under och efter vigseln oafbrutet sin lorgnett med det långa sköldpaddskaftet, hvilken det alltid vill en särdeles finkänslighet till att handtera, så att den ej värkar som impertinens och retsamhet på de beskådade, och som Helena skötte på ett särdeles aggressivt sätt. Sagda lorgnett tjänade som ett slags trollspö att hålla vänner och bekanta på vederbörligt afstånd, den och det knappa »ja» och »nej», som mötte dem, hvilka vågat sig fram för att hälsa välkommen. Bertha tänkte hvar minut: Om hon bara ville lägga ner lorgnetten, hon gör andra uppmärksam på allt, som går på tok. Brukspatronen från Norrland blef störd i sin njutning af maten och vinerna och kunde ej hämta sig en lång stund, sedan den förargliga tingesten långsamt riktats mot honom.

Stämningen vid bordet var dock öfver förväntan god, isynnerhet ju mindre »hedersgäst» man var, d. v. s. ju längre man blifvit placerad från den kylande polen, och den var helt uppsluppen vid ungdomens sida, där Wirén och andra af Ziehtens vänner och kamrater förde ordet.

Klaes retades med Hedvig.

— Jag vill lugna dig med, att *ännu* känner jag ingen frestelse till otrohet; faster Helena har inte lyckats bedåra mig, fast hon är så obegripligt tjusande.

— Jag skulle önska, att du finge se henne som hon kan vara, så skulle du förstå att man blir intagen. Jag vet inte hvad som kommit åt henne dessa dagar.

— Ja, inte vet jag, kanske hon snör sig, det lär invärka på lynnet. Förresten klär den där röda sammetsklädningen henne charmant; om hon bara ville låta bli att använda den där förbaskade lorgnetten. Nu ser hon hit!

— Kronan sitter bestämdt snedt, Klaes, det såg jag på fasters blick. Se efter om den gör det, Klaes.

— Nej visst inte, jag trodde det var min halsduk som gått upp.

— Kan du se Anton, om det fattas något därnere vid bordet, hviskade faster Bertha i detsamma. Helena ser jämt ditåt.

— Bjud damen däruppe med röda sammetsklädningen, vi ha bestämdt glömt henne. Hon ser på mig, som om vi gjort det, sade förste vaktmästaren till en underordnad kollega.

— Vi komma ner till båten i morgon afton, så vi säga inte adjö nu, sade Hedvig, då hon bjöd godnatt till Helena.

— Jaså, godnatt!

När alla gästerna voro gångna, sade Bertha till sin bror:

— Det är en riktig välgärning, att båten går i morgon.

Klockan var ungefär tio på morgonen följande dag, när Helena stack in hufvudet genom dörren, där Bertha satt och gned silfret.

— God morgon, kära syster, hur har du det efter gårdagen? Du har då allt skäl att vara nöjd och belåten, ett sådant lyckadt bröllop har jag sällan eller aldrig varit med om. Allt var utmärkt, maten och serveringen, och Hedvig såg förtjusande ut, det var ett riktigt ståtligt brudpar. Jag tyckte mycket om Wiréns tal för tärnorna, det var både originellt och fint. Ja, jag riktigt gratulerar dig, och jag är så nöjd och belåten att jag kom öfver och fick vara med.

Bertha var inte förvånad, fortfarande bara ledsen, att de haft »otur».

Hvarför Helena var vid godt lynne sista dagen och stunden, var lika oberäkneligt och obegripligt som hvarför hon inte varit det förut.

— Vet du, jag skulle allt gärna vilja se de ungas hem, innan jag reser. Tror du det är för tidigt att göra visit klockan elfva? Det är så roligt att se ett sådant där litet näste, där allt är nytt och fint

med ett sådant där ungt, lyckligt par. Bry dig inte om silfret, utan kom med!

Nej, Bertha var inte klädd och hade inte tid, men om Helena hade lust, skulle hon naturligtvis gå upp. Hon sade intet om, att hon i förgår föreslagit Helena att gå och se, hur Hedvig skulle få det, och denna då helt kort svarat, att »det kunde hon tänka sig.»

— Det ringer, sade Hedvig, där hon satt och lekte värdinna vid frukostbordet, iklädd en ljusblå morgonklädning och med en liten tresnibbig spetslapp, som skulle föreställa en mössa, kokett fästad på det blonda håret.

— Det är väl någon af bröllopspresenterna, som kommit för sent. Nej, det är väl inte möjligt! Klaes reste sig häpen och kramade ihop servietten i handen.

— Faster Helena! utbrast Hedvig och rodnade, generad att bli så där öfverraskad.

— Ja, mitt kära barn, jag ville allt se, hur du hade det, innan jag for. Fortsätt för all del, käre Klaes. Jag äter med, så stör jag mindre, än om jag bara tittar på. Du kan ge mig en kopp te, Hedvig, jag har varit uppe sedan klockan sju och packat, så jag är riktigt hungrig igen. Sedan gå vi brandsyn. Det var ett förtjusande rum! Man ser, att man är hos en konstnär! De där draperierna har inte någon tapetserare hängt upp!

— Det var roligt, att det märks. Nej, dem har jag spikat själf.

Och så gingo de genom hela den lilla våningen. Helena var förtjust, alldeles förtjust.

— Jag tycker bara inte om att ha' den här taflan i mitt hvardagsrum, sade Hedvig, men Klaes påstår att den är så bra, så den får väl sitta.

— Det är Wirén ser jag, jo, den är charmant. Han målar sällsynt läckert. Hvarför skulle den inte få sitta kvar? Det är inte möjligt, — därför att den är lite naken. Nej, kära Hedvig, inte får man vara pryd, när man är en konstnärshustru och för resten, sådant där är ju på sätt och vis en konvenanssak, allt beror på ögonen, som se.

Klaes ögon sågo mycket förvånade ut. Det var just vis à vis denna fråga, de drabbat ihop för ett par dagar sedan, och då hade Helena varit alldeles ofantligt höghalsad. Fruntimmer voro så obegripliga och den här var nästan väl mycket stämningsmänniska.

— Ja, vet du, hvad jag inte kan låta bli att tänka på, sade Helena, i det hon höjde lorgnetten mot Wiréns tafla. Det är på något, som jag såg i Bryssel förliden sommar. Det var fest på Grand Place, en medeltidsturnering i historiskt trogna dräkter. Riddarne i rustning och deras hästar, det var till det jag ville komma, iklädda fullständiga dräkter af broderadt kläde. Nå, jag hade naturligtvis aldrig förut sett en påklädd häst och det hade heller aldrig förr fallit mig in, att en häst var naken —, förr än jag *såg den klädd*. Och vet du hvad för intryck det gjorde? Jo, det generade mig hvar gång vinden lyfte på en flik af täckelset. Och nu tänker jag alltid, när jag ser en sådan där tafla och hör somliga människor resonera, hur mycket ändå vårt omdöme om det an-

ständiga och det passande är konventionellt och beror på, att vi vant oss af med att se på det naturliga på ett naturligt sätt.

— Ja, men det var ju precis det Klaes sa' härom dagen.

— Var det? Det tänkte jag inte på. Nå, då ger han mig väl rätt nu? Det var bra. Men apropå, jag hör, att du sysslar med ett intressant, nytt arbete, är det alldeles omöjligt att få se det?

— Nej, kom med till atelieren, eller kanske det är för långt?

— Det var ingen dum idé. Gå in och sätt på dig en klädning, Hedvig, så håller Klaes mig sällskap under tiden.

Hedvig var snart färdig och de begåfvo sig af. Helena bar ett litet paket, som hon på inga villkor ville lämna ifrån sig, fast Klaes genast erbjöd sig som bärare.

— Akta dig, det är något från Ryssland, hvem vet, om det inte är en liten helvetesmaskin eller något annat infernaliskt?

— Nå behåll då, behåll då, svarade Klaes i samma ton. Jag är rädd om mitt unga lif.

Nerkomna på gatan, gingo de förbi en dam af Helenas närmaste bekanta, hvilken hon dagen förut på bröllopet knapt hälsat på och som nu, så snart hon fick sikte på dem, visade ett djupt intresse af att beskåda en tafla, utställd i ett boklådsfönster, och hvarken tittade åt höger eller vänster. Men det gick annorlunda än fru Ihle väntat, hon fick en vänlig

klappning på skuldran, nästan en half omfamning, och ett hjärtligt:

— Jag har visst inte tackat dig, kära Siri, för brefvet till min födelsedag, det var så vänligt af dig att tänka på din gamla vän! Hade jag bara stannat en dag längre, hade jag kommit upp till dig för att se på dina småttingar, men det får stå öfver till nästa gång. Det var emellertid en stor tur, att jag så här oförhappandes fick råka dig och åtminstone säga adjö. Hoppas det inte skall dröja allt för länge, innan vi råkas igen!

— Du är alltid så vänlig, kära Helena, sade fru Ihle fullkomligt öfverrumplad. Det var hennes uppriktiga mening i det ögonblick orden föllo, men knapt hade Helena vändt ryggen till, förr än det harmade henne, att hon sagt dem; det lät som falskhet, när hon tänkte på sina känslor nyss, och hur förargad hon varit öfver att Helena under gårdagen fullkomligt ignorerat henne.

De kommo till atelieren och Helena beså̊g med stort intresse de färdiga och ofullbordade konstverken, »inte utan begrepp», sade Klaes sedan till Hedvig. Allt i atelieren intresserade henne, hon ville också här »gå brandsyn», tittade in öfver allt, öppnade slutligen de skulpterade ekskåpen för att se »om Klaes hade något godt att bjuda dem på». Hon fick tag på en flaska bourgogne innerst på ena hyllan.

— Den här skall du dra' upp, Klaes, och du Hedvig, sätter dig här framför skärmen — hon drog fram ett par låga stolar och ett bord — och rör dig

inte ur fläcken, du sätter dig bredvid, Klaes, ni få väl hitta på något samtalsämne! Hvar stå glasen? Nej, kom inte, jag har funnit dem — och här jag har mitt paket med helvetesmaskinen, man skall väl vara nihilist, jag menar bohémienne, när man är i en atelier.

Ett par minuter senare stod Helena framför de nygifta och bjöd dem vinet. Buteljen och glasen hade hon ställt på en gammal kinesisk bricka hon funnit reda på, i midten stod en liten förtjusande silfverskål af finaste ryskt guldsmedsarbete, fylld med ananas och olikfärgad marmelad.

— Hvar kommer den där ifrån? frågade Klaes. Den hör inte till mitt bohag.

— Den kommer från Ryssland, men du misstager dig, den hör till ditt bohag, det är min bröllopspresent. Jag hade tänkt lämna den i nummer 28, men så tyckte jag det var roligt att ta' med den hit. Nu sätter jag brickan här på bordet och så klingar jag med er. Skål Klaes, skål Hedvig! Jag dricker för sol öfver hem och arbete!

De stannade ett par timmar i atelieren och talade konst. Klaes blef allt mer och mer förtjust i »sin nådiga tant», som han kallade Helena, sedan han befunnits vara två år äldre än hon.

— Tänk, om »faster» ville följa med oss hem och vara gäst på vår första middag!

— På inga villkor. Helena ville vara hos »de gamla». *Där* kunde hon glädja, här bara störa, och hon var nog hygglig att hellre vilja göra det förra än det senare! Både Klaes och Hedvig försäkrade,

att då kunde hon lika gärna följa med dem, men hon var obeveklig.

Hemkommen ritade hon för Anton och Bertha ett par karrikatyrer af några deras gemensamma bekanta på ett så oöfverträffligt roligt och kvickt sätt — det hörde till Helenas många älskvärda och farliga talanger — att de båda syskonen skrattade som ett par barn.

— — — — — — — — — — — —

De stodo alla fyra på kajen och vinkade en sista hälsning till den ståtliga gestalten uppe på däck, som småleende och vänligt nickande kysste på handen åt dem.

— Jag tar tillbaka allt hvad jag sade härom dagen, farbror, det var ett charmant fruntimmer, spirituellt och originellt, en riktig konstnärsnatur!

— Ja, när hon är vid det lynnet, svarade farbror, i det han skälmaktigt plirade med ögonen.

— Det är ändå väl, att hon inte är bosatt här, sade Hedvig; vore hon det, så skulle jag allt få anledning till svartsjuka både en och annan gång, det är jag säker på!

— Ja, nog är det bra som det är, sade faster Bertha halft för sig själf, i det hon såg efter ångbåten, som långsamt gled ut ur hamnen. För nog är det svårt, när man har mycket att göra och mycket i tankarne och hon skall hjälpa och illustrera — och det då kommer på.

Med *det* menade hon »Helenas lynne».

QUASI UNA FANTASIA.

Un souvenir heureux est peutêtre
sur terre
Plus vrai, que le bonheur.

Musset.

Hvad var det du spelade, Elisabeth? Jag vet, att det är Beethoven. Men jag kan inte komma på hvad det är.

Berners hufvud tittade in genom det öppna salongsfönstret, kring hvilket vinlöfvet bildade en yppig, grön ram. Han satt på verandan till deras landställe i en djup, skinnklädd länstol, med en mängd tidningar och papper på läsbordet framför sig. Vid ett tillfälligt uppehåll, hans hustru gjorde i sitt spel, passade han på med sin fråga.

— Det var adagiot ur »Quasi una Fantasia», ljöd det därinifrån.

— Ja visst, månskenssonaten! Det passar bra, månen kommer just upp, spela om den, den är stämningsfull och vacker.

— Inte nu, Fritz, jag vill hällre prata med dig, jag kommer ut, så fort jag lagt igen pianot, jag visste inte, att du var där. Kom du genom trädgården? Se så där ja!

Hon gick fram till sin man, satte sig på karmen af hans stol och tog sakta från honom den tidning han höll i handen och lade den på bordet bredvid de andra.

Den nedgående solen belyste dem bägge, gaf en guldglans åt hennes blonda, askfärgade hår och en rödaktig reflex åt hans ljusbruna, spetsiga helskägg. Det var en vacker kontrast, de båda hufvudena så tätt tillsammans, hennes flickansikte och den svärmiska blicken ur de mörka ögonen och hans manligt vackra drag med de gråblå, på en gång goda och skälmaktiga ögonen.

Han var betydligt äldre än hon, minst femton år, en man närmare fyrtitalet; hon såg ut att vara tjugofyra år, kanske yngre.

— Tänk, att jag redan varit hemma tre dar, sade hon, i det hon försökte hålla balansen vid sin obekväma ställning genom att hålla vänstra armen om hans hals. Nu tycker jag att hela resan förefaller som en dröm. Ack Fritz, om du ändå varit med!

— Ja, hvarför skall man vara slaf här i världen! Jag kunde omöjligt göra mig fri, men nästa år skall du få se!

— Ja, så säger du alltid, men när det så gäller, kan du inte slita dig lös från dina protokoller och processer!

— Ja, därför var det också bra, att du tog det säkra för det osäkra, och när din far prompt ville bjuda dig med, så vet jag inte, hvarför du skulle sagt nej, jo, om det varit en långresa, men när det bara gällde fyra veckor.

— Det var inte mer än tjugoåtta dar.

— Värkligen?

— Räkna själf! Jag kom till Wiesbaden den 30 Juli och vi reste dagen därpå, vistelsen i München och resan genom de bayerska högländerna räckte precis i två veckor, vi fingo ju resa så långsamt för mammas skull, efter det hela skulle vara en sorts efterkur för henne — och så uppehållet i Berlin för att Annie skulle få höra Lohengrin! Precis tjuguåtta dar, inte en gång en hel månad. Hör du Fritz!

— Ja. Är det något särskildt?

— Det är något jag vill berätta dig från resan.

— Jaså, jag skall spela biktfader som under förlofningstiden. Nå börja: Fader, jag hafver syndat!

Hon spratt till.

— Skämta inte och afbryt mig inte, så är du snäll. Jag skall berätta det från början.

— Då blir det väl långt, är det inte bättre att du då sätter dig bekvämt och inte så där uppflugen, kom och sätt dig i mitt knä, nå!

— Nej, det är inte värdt, jag sitter bra så här. Hon lutade sig litet längre tillbaka mot stolens ryggstöd, så att han ej kunde se hennes ansikte, endast de mjuka konturerna af hennes gestalt, med det vänstra

knäet högt uppdraget, och den yttersta spetsen af högra foten stödd mot golfvet.

— Nå, hvad var det nu?

— Jag vet inte, hur jag skall börja!

— Från början, som du sa', det är ju allra bäst. Jag donerar dig hela den här aftonen till klockan tio, det måtte väl förslå. Men vänta ett ögonblick, innan du börjar, det ser ut, som om Annie ämnade sig hit.

Elisabeths föräldrar och syskon bodde i stora hufvudbyggnaden, och Berner hade just fått sikte på sin unga svägerska, som genom trädgården styrde kosan mot deras flygel nere vid sjön.

— Skall du till oss, Annie? ropade han ner.

— Ja, ett ögonblick, jag skall inte uppehålla er länge, ni se ut, som om ni hälst ville vara i fred. Ta' ni emot?

— Ja visst, för dig genera vi oss inte. Sitt du stilla, Elisabeth!

Hon nickade till systern: Sätt dig Annie, du har väl inte så fasligt brådtom!

— Jo, det har jag händelsevis. Mia har kommit och hämtat mig, vi skola ut och svärma i månskenet. Jag skulle bara lämna dig de här fotografierna, de ha kommit in bland mina. Här har du Neuschwanstein och den här förtjusande vyen från Plansee, här är Partenkirchen och Zirl och Innsbruck. Hela resan, som signor Prado och monsieur de la Colombe gjorde med oss. Du vet Fritz, de där herrarne vi råkade i München och som gjorde vagnsfärden med.

— Ja, Elisabeth skref och talade om, hur det gick till. Ni tyckte ju bra om dem?

— Ja ofantligt, i synnerhet om fransmannen. Italienaren var allt en döddansare, var han inte det, Elisabeth? Han talade förresten bara italienska, så honom hade jag ingen glädje af! Var han så vidare rolig, Elsie?

— Ånej, men han var snäll och hygglig.

— Ja, han var precis som en välmående och treflig gammal farbror. Men den andre, Fritz du, han var alldeles bedårande! Du har aldrig sett sådana ögon i hela ditt lif, det vill jag våga aldrig det på — för det fins inga! Och en sådan näsa med en liten fin bukt och öppna näsborrar — som en rashäst.

— Skall *det* nu också vara vackert?

— Det måtte det väl! Och så en skälmaktig mun med smala, fina, kolsvarta mustascher! Om jag bara hade fått hans porträtt, det hade varit något att visa flickorna, men han gaf mig det inte och mamma ville inte, att jag skulle be honom om det, så jag fick bara hans visitkort: Ernest de la Colombe, Arles, Provence. Låter det inte alldeles som i en roman, hvad Fritz! Det var bara förargligt, att han skulle vara något så oromantiskt som advokat.

— Skall det vara en pik åt mig?

— Nej bevars, jag har visst ingenting mot yrket, men nog är det oromantiskt, det får du medge, jurist, advokat! Han skulle varit bildhuggare eller målare — eller trubadur eller — ja, sitt inte och se sarkastisk

ut. Fråga Elisabeth, så skall du få höra! Erkänn att han var gudomlig, annars tror Fritz att jag öfverdrifver.

— Nej, det gör du inte, han var ovanligt vacker.

— Nå, där kan du se! Elisabeth, som aldrig tycket att någon annan än du är vacker. Ja, men han var inte bara vacker, han var så begåfvad och en sådan retsticka, nästan värre än du. Isynnerhet de första dagarne, då skulle du hört honom, han berättade allt möjligt roligt och trefligt. Sedan blef han tystare, han längtade visst efter sin fästmö. Det var allt synd, att han var förlofvad.

— Ser man på, förlofvad? Det beklagar jag mycket mer än att han var advokat, för din skuld förstås. Honom skulle jag ej haft något emot att få till svåger. En jurist är alltid en förnuftig karl, som man kan utbyta tankar med. Och så slapp jag från min ständiga ångest för att du skall gå och förgapa dig i en af dina idiotiska balkavaljerer.

— Jo, jag tackar, han är väl gift vid det här laget. Han skulle gifta sig i September, tyckte jag han sa'. Var det inte i September, Elisabeth?

— Nej, i början af Oktober.

— Jaså, ja, det är lika hopplöst för det! Nej, nu får jag bege mig af, jag ville bara ge dig igen dina tillhörigheter, Elsie!

Hon nickade till systern och svågern, och hennes ljusa klädning försvann snart bakom bärbuskarne.

Berner tog upp den ena efter den andra af vyerna, som Annie lagt på bordet bredvid honom.

Elisabeth hade gått in i salongen och fram till sitt sybord, som stod vid fönstret. Hon läste upp lådan och tog fram ett föremål därur.

Så lutade hon sig ut genom fönstret och sade:

— Vill du se monsieur de la Colombes porträtt, Fritz? *Jag* fick det, men jag tyckte det var onödigt att tala om det för Annie!

Han såg hastigt upp på henne, där hon stod, infattad i det yppiga löfvärket.

— Så här såg han ut! Hon räckte honom kortet genom fönstret.

— Ja, det är onekligen en ovanligt vacker gosse. Han ser intelligent och energisk ut, mycket energisk. Det kunde jag inte föreställa mig efter Annies beskrifning. Jag trodde, att det var en liten sockerengel!

— En sådan idé, nej han var ovanligt begåfvad. Signor Prado påstod, att han skulle bli en annan Gambetta, och han var nästan öfverspändt ärelysten.

Hon gick åter ut och satte sig på sin förra plats, men lutade sig nu fram för att se på porträttet.

— Ser du sådana märkvärdiga ögon, riktiga sammetsögon, de sitta tätt tillsammans och ligga så djupt, det var därför blicken ibland var så smekande, ibland så skarp och genomträngande..

— Ja, jag förstår Annies förtjusning fullkomligt, en riktig flicktjusare!

— Hm!

— Sa' du något?

— Nej.

Han vände på kortet. Här står en dedikation på baksidan, får man vara nyfiken?

— Javisst.

»A madame Elisabeth Berner!»

»Temoignage d'estime sincère et de profond respect».

— Det var då högtidligt nog från en ung man till en ung vacker fru, man rest tillsammans med i fjorton dagars tid. Det var en lustig provençalare!

— Jag blef så glad, när jag såg de där orden, sade Elisabeth, och inte någon sydländsk öfverdrifven komplimang. »En gärd af högaktning och vördnad», det var väl det enda din hustru kunde vara glad att ta' emot.

— Stackars gosse, det är allt synd om honom ändå, sade Berner till hälften skälmaktigt, till hälften frågande:

— Hvem har sagt det? Hur vet du det?

— Det är inte svårt att förstå, att den där vackra fjärilen svedde vingarne. Det var ju det du skulle tala om för mig, då Annie kom och afbröt oss?

— Ja, sade hon sakta.

— Nå, hur gick det till? Det svåraste var ju att börja och nu är början gjord, alldeles apropå.

Han lade porträttet på bordet och drog några bloss ur sin cigarr. Elisabeth följde en stund med ögonen de lätta rökmolnen och sade så, i början med hastig, nästan jäktande röst, sedan långsammare och lugnare;

— Å, du kan inte tänka, hur det var, det kom så oväntadt!

— Du vet ju, hur vi blefvo bekanta vid table d'hôten i München, jag satt bredvid Signor Prado, och vi upptäckte snart, att vi skulle göra alldeles samma resa, från Schwangau i vagn till Innsbruck. Det blef naturligtvis ett ifrigt diskuterande om resplaner, router och rastställen, och när så portieren på »Vier Jahreszeiten» för pappas räkning abonnerade på en returvagn, och det befans vara en sådan där postkoloss en kombinerad landå och kupé, med fyrspann, och vi hade två platser till öfverlopps, erbjöd pappa de två herrarne dem! De voro förtjusta, då de nog redde sig ganska knaggligt med tyskan. Pappa var för öfrigt alldeles intagen i »monsieur Ernest», som vi snart alla började kalla honom. Ja, det där skref jag ju om!

— Ja, det hufvudsakliga.

— Du vet ju hur intim man blir på resor, isynnerhet som vi reste. Vi kunde knapt tänka oss, att vi endast känt de båda herrarne ett par dagar. Sydländingar äro ju också så lustigt öppenhjärtiga, och våra talade om för oss både familjeförhållanden och egna angelägenheter på det mest oförbehållsamma sätt. De båda herrarne voro släkt på långt håll, monsieur de la Colombes mor var italienska. Han hade följt signor Prado, som var målare, till konstutställningen i München. Själf var han advokat och skulle om ett par månader gifta sig med en kusin från Marseille. Ett mycket »konvenabelt» parti, familjen var rik och hade relationer och monsieur Ernest ville »komma fram», det gjorde han ingen hemlighet af. Det här var hans första utländska resa, men han kände natur-

ligtvis till Frankrike i grund, hade studerat i Paris, och så slagit sig ner i sin fädernestad Arles. Han talade om sitt hem, sin mor och sin syster på ett så lifligt och åskådligt sätt, att det stundom är mig omöjligt att tänka, att jag lika litet känner dem, som jag sett Arles. Jag har aldrig hört någon berätta eller beskrifva på det viset, orden blefvo till bilder, gester, minspel, modulationer i rösten, allt följde med.

— Ja, jag känner till det där, det är den sydländska improvisationsgåfvan!

Hans politiska och religiösa åsigter voro högst radikala. Han omtalade, att han som yngling hållit på att bli »dévot», jag förmodar att han menade »läsare», nu var han *naturligtvis* fritänkare. Han hade en vinter varit med i kören i S:t Trophime i Arles — jag tror det var samma år han gick och läste, då hade han fått en inblick af, hur det gick till bakom den heliga förlåten och så — —

— Jo, jo men.

— Det var första gången vi talade allvarligt med hvarandra. Vi hade kommit på det religiösa ämnet genom en helt naturlig idéassociation. Det var uppe i tronsalen på Neuschwanstein. Du vet, den där märkvärdiga salen, där kung Ludvig sökt symbolisera kungadömet af »Guds nåde». De heliga kungarne, profeterna och apostlarne framställda i målningar på väggarne, Kristus öfverst i himlahvalfvet. Golfvet föreställer jorden med bilder ur djurvärlden, plafonden

himlen med alla stjärnbilderna — och tronen är placerad så, att man ovilkorligen tänker: *mellan himmel och jord!*

— Han var ju också vansinnig, din romantiske kung Ludvig!

Hon svarade ej, utan fortsatte. — Du kan inte tänka dig något så egendomligt, så stämningsfullt, som att vandra genom salarne på Neuschwanstein. Det är inte prakten, hur öfvervåldigande den än är, som gör det mesta intrycket, det är den doft af medeltid och romantik, som ligger öfver det hela; vemodiga kärlekssagor, Tannhäuser och Elisabeth, Lohengrin och Elsa, Tristan och Isolde, sångarstrid — svan- och gralriddare, alla ens gamla, halft förglömda svärmerier vakna till nytt lif!

— Det var riktigt något för dig, du var väl alldeles borta i det blå, isynnerhet som du inte hade mig att passa på dig. Och så svärmade ni tillsammans och så — —

— Nej, du misstar dig, han svärmade inte alls, han ville tvärtom med all makt rycka mig ner med sin kritik och sina anmärkningar. Det var ju »en tokig människas förryckta idéer», jag sökte få mening i, det var onatur, affektation, depravation, möjligtvis med en gnista geni n. b. *tyskt geni!* Jag bad honom behålla sina anmärkningar för sig själf och låta mig ha mina intryck och fantasier i fred, men det var omöjligt, han var värre än du, när du är svår! I hvar minut kom han fram och gjorde mig uppmärksam på något »absurdt». Han påstod, att han räknat porslinssvanorna

i Hohenschwangau och fått upp dem till 167. Han var så oemotståndligt pojkaktig, att jag började skratta. Det var, som om han föresatt sig det och var nöjd, när han bara fått sin vilja fram, ty strax därpå börhan slå om: Madame hade rätt, det var ett intressant studium att söka finna någon ledtråd i denna labyrinth af nycker och infall, att fundera ut, hvilka som berodde på medfödd disposition, ärftliga anlag och hvilka fingo skrifvas på omständigheternas och det depraverande »yrkets» räkning.

Så kom han in på en annan tankegång och fortsatte:

— Om jag till exempel antar, att kung Ludvig varit privatman och bosatt i Arles och hade blifvit ställd inför domstol för bedrägligt förfarande mot gäldenärer eller något dylikt och jag varit hans försvarsadvokat, hur skulle jag ha försvarat honom? Naturligtvis genom att plaidera oansvarighet, ärftliga anlag!

— Stackars monsieur de la Colombe, han visste inte, att det var som att sticka hufvudet i ett getingbo, sade Fritz skrattande.

— Ja, jag är rädd, att jag blef för ifrig. Plaidera oansvarighet, det var det ömkligaste af allt! Oansvarighet! Allt är oansvarighet och ärftligt nu för tiden, man begår en dålig, en ohederlig, en feg handling — och man skyller på sin farfarsfar och mormorsmor. Man är häftig, man kan inte styra sig, Herre Gud, det rår man inte för, det ligger i blodet, man är nervös, ens mor var också nervös! Nej, det ville jag aldrig vara med om. Vi hade ansvar, och

vi skulle ha' ansvar och vi måste ha' ansvar, annars voro vi ju slumpens rodockor, ett byte för tillfälliga stämningar och intryck, voro som spån, som dansade ner för fallet. Vi stodo just på balkongen, som vetter åt Pöllachfallet.

— Men det voro vi också, det kunde vi inte göra oss fria från. Vi *voro* produkter af ras, af föräldrar och mycket ofta af omständigheter, stämningar, tillfälligheter!

— Nå, du gaf dig naturligtvis inte?

— Nej, jag kämpade emot så envist jag kunde. Hans argument voro naturligtvis oändligt mycket mer skarpa och logiska än mina, det var som om han glömt, att det icke fordrades så mycket vältalighet för att krossa mig, som om han stått inför en fullsatt rättegångssal, inför en samling, han *måste* öfvertyga. Jag höll emellertid entusiastiskt på min åsikt, och som vi inga åhörare hade, för hvilka jag behöfde genera mig, replikerade jag, så godt jag kunde. Han hörde artigt på, hvad jag hade att säga, och interfolierade ibland med ett sakta: »c'est évident, vous avez parfaitement raison, madame!» Ibland var jag utom mig öfver att diskussionen fördes på ett främmande språk, där jag naturligtvis, allt annat oafsedt, *måste* komma till korta, isynnerhet med en sådan motståndare, som med smidighet kunde begagna sitt rika språks alla nyanser och finesser. O! monsieur, ropade jag ibland, om ni *bara* förstod svenska!

— Jag förstår er mycket bra, fast vi äro af olika åsikter.

En gång måtte jag ha uttryckt mig mindre passande, ty han smålog och bet sig i läppen, men afbröt mig också genast med: »använd aldrig det där ordet, madame, det har en förarglig dubbelmening, som ni inte kan förstå.»

— Vi gingo ut på aftonen och sågo slotten i månbelysning. Jag har aldrig tänkt, att det kunde finnas något så hvitt som Neuschwansteins smäckra torn och tinnar, det gör det allra hvitaste intryck, äfven om dagen, där det ligger liksom uppslungadt på berget, men det är obeskrifligt! Vi fortsatte vårt samtal och kommo in på många andra allvarliga ämnen, han var mycket uppriktig, och hur det var, så talade jag med honom nästan som om jag varit hans mor.

— Hm, hm, jag tycker inte om moderliga känslor för unga män, de ha' en farlig tendens att förändra karaktär. Jag kan höra och se dig!

— Ja, jag är rädd, att du har rätt, jag glömde nog af hur litet jag egentligen kände honom och sade väl en hel del, som det varit säkrare att hålla inne med, men du vet, att när jag blir ifrig, glömmer jag hvem jag talar med. Jag borde ha låtit udda vara jämnt, det hade varit bättre.

— Ja, det är alltid bättre att inte söka uppfostra unge män i månsken, det har du alltid haft lust till. För att nu inte tala om medelålders, mins du vår månskenspromenad, då du tog *mig* om hand! — —

— Följande morgon började den egentliga färden i vagn. Vi bytte om med att sitta i kupén, där utsikten naturligtvis var friare. Skref jag inte och berättade om Plansee?

— Trollsjön! Ja, där måtte varit vackert att döma af den här vyen.

— Den ger ingen föreställning om, hur det var. Det var färgerna och belysningen, som voro så underbara; — djupt, mörkgrönt vatten, som återspeglade allt, inte på ytan, utan långt, långt nere! De fasta konturerna smälte samman med spegelbilden, så att man till slut inte kunde göra sig reda för, hvilket som var vatten eller land, himmel, berg eller sjö. Det var en praktfull solnedgång. Solen bröt fram mellan tunga, askgrå åskmoln, kantade med rödt. Vid sjöns slutpunkt ligger ett litet primitivt värdshus, där rastade vi. Vi sutto på verandan åt sjön och kastade brödbitar åt de otaliga små fiskar, som stimmade därnere och kämpade om födan. Under det vi stodo lutade öfver balustraden, började monsieur Ernest sakta gnola några gamla provençalska kärlekssånger; när han slutat, sjöng jag ett par svenska folkvisor, de allra mest melankoliska jag kunde finna på, näckens polska naturligtvis. Vi smittade till och med signor Prado, som intonerade några friska barcaroler. En engelsk familj satt vid andra ändan af verandan och betraktade oss med kritiska blickar, den ena missen sade något om att man icke kunnat vänta bättre sätt af »foreigners». Vi sjöngo alls inte högt utan bara smågnolade — ja, i alla fall, om hela det resande England suttit på verandan, tror jag vi ej kunnat motstå begäret att fortsätta, sedan vi en gång börjat. När åskbyn gått öfver, satte vi oss upp i vagnen. Pappa och signor Prado i kupén för att röka. Vi

andra därinne, monsieur de la Colombe på baksätet bredvid Annie.

Vi talade om musik och monsieur Ernest lofvade att spela några provençalvisor för oss, innan vi skildes i Innsbruck. Förr skulle vi ej komma till ett så pass civiliseradt hotell, att det fanns piano. Det var värkligen som om man färdades långt från allfarväg, vi mötte endast ett par vagnar och några fotgängare under hela den dagens resa. Vägen gick nästan hela tiden genom tät skog, det blef allt mörkare och mörkare, månen kunde ej bryta sig fram genom molnen. Så småningom upphörde vårt samtal inne i vagnen, mamma hade somnat, vi andra sutto försänkta i tankar.

— Sofver ni, madame, frågade monsieur de la Colombe på en gång med låg röst.

— Nej, och ni?

— Jag filosoferar.

— Öfver hvad?

— Öfver hur besynnerligt det är, att människor, som icke haft en aning om hvarandras tillvaro, som lefvat under vidt skilda förhållanden med olika intressen, skola föras tillsammans, lära känna hvarandra, lefva samma lif under några korta dagar för att sedan skiljas åt, kanske för att aldrig mera råkas! Hvad kan det ligga för mening i det, eller är det också meningslöst som så mycket annat! Ja, jag vet ju, att ni tror, att intet är planlöst, intet förgäfves, intet meningslöst, men hur kan ni bevisa det?

— Hur kan ni bevisa motsatsen?

Vi kunde inte se hvarandra i mörkret och vi ta-

lade lågt för att inte väcka mamma. Jag filosoferade inte, jag tänkte bara på hvilken stämning, som låg öfver allt, den mörka skogen, det hviskande samtalet, hvad vi sett och talat om de sista dagarne, och jag hade på samma gång denna egendomliga dubbelkänsla, som du också troligen känner till: hvad det här är förtjusande att upplefva — och hvad det blir förtjusande att minnas!

Vi voro tysta nästan hela tiden, och när vi ändtligen hunnit fram till Linderhof, var jag som yrvaken, jag hade inte sofvit, men jag hade drömt i timtal!

— Gjorde ni ofta sådana där kvällfärder?

— Nej, det var enda gången!

— Vi stannade, som du vet, ett par dagar i Linderhof. Jag var mycket förtjust i slottet, men den österländska paviljongen och den blå grottan med sin konstgjorda sjö och sin vällustiga Tannnhäuser-dekoration värkade pinsamt på mina nerver, Jag hade inte varit därinne många minuter, förrän jag kände ett behof att komma i friska luften och andas ut. Jag gick också och satte mig ett stycke utanför grottan för att invänta de andra. Monsieur de la Colombe, som märkt att jag försvann, kom efter mig för att se, om jag var illamående.

— Nej, men jag höll på att kväfvas därinne, bland all denna onaturliga lyx, midt i dessa hänsynslösa försök att omskapa och arrangera naturen; det är skönt att sitta härute och insupa den friska bergsluften och låta solen gassa på sig! sade jag.

— Nå, ändtligen får jag rätt mot er. Mins ni,

hur ni för ett par dagar sedan blef ond på mig, därför att jag talade om onatur?

— Ja, men nu är det öfvermättnad, det var det inte då.

Vi fingo vänta rätt länge på de andra och vi talade om allt omöjligt. Han var en mycket djup natur, när man rätt kom underfund med honom, det var endast den sydländska lifligheten, som spelade på ytan, och han hade tänkt mycket öfver en hel del frågor. Hans åsikter voro ultramoderna och det var roligt att höra på honom.. Jag disputerade inte, jag tyckte att jag fick mer utbyte genom att höra på honom — och jag hade ångrat, att jag varit för öppenhjärtig den där Neuschwansteinsnatten. Dessutom började jag förtvifla om att kunna föra honom ett enda tuppfjät öfver till mina åsikter. — — —

— Vet du, Fritz, när jag nyss visade dig hans porträtt, hvad jag tänkte på?

— Nej, så skarpsinnig är jag inte.

På den morgonen, jag visade honom ditt. Det var i Partenkirchen. Jag hade varit tidigare uppe än de andra, då jag under mina ströftåg ner för den smala bygatan råkade våra båda reskamrater, som proponerade att, då vi ännu hade en god halftimme till frukostdags, vi gärna kunde göra en promenad. Landsvägen till Garmisch följer dalgången och vi mötte mycket byfolk, som hälsade oss med ett vänligt: Grüss Gott!

De båda herrarne påstodo, att ingen enda af deras bekanta skulle taga sig annat än löjlig ut i den bay-

ersk-tyrolsk bergdräkten, den grå, grönkantade jackan och de gröna damaskerna, som lämna knäskålar och smalben bara. Den käcka tyrolerhatten med sin fjäder var det enda af hela kostymen, monsieur Ernest tilltrodde sig ha moraliskt mod att bära inför en dam, han ville behaga.

— Den kostymen skulle klä min man, sade jag, utan att närmare tänka mig för.

— Ni har bestämdt ett porträtt af honom, vill ni visa oss det? inföll signor Prado.

Jag tog fram och visade det jag hade, du vet det där i helfigur med blå kavajen.

Signor Prado sade: ja, ni har rätt, er man skulle ta' sig ståtlig ut i den här riskabla dräkten, det är ju en riktig vikingagestalt.

— Nå, var din lille fransman också nöjd med mig?

— Det vet jag inte. Han frågade bara: är det likt? och då jag svarade: ja, såg han på det ännu en gång och lämnade mig det så tillbaka utan att yttra ett ord. Två dagar senare fortsatte vi resan. Chausséen, som för till Innsbruck, ligger så högt, att man, när man betraktar den nerifrån, knappt kan förstå att man skall färdas däruppe, sådana backar har jag aldrig sett, men du må tro det lönar mödan att se sig om, när man väl hunnit upp på platåerna. Vid tolftiden skulle vi rasta vid Seefeld, höjdpunkten af färden. En timmes väg från hotellet är den berömda utsikten öfver Inndalen. Vi hade tre timmer på oss, och sedan vi spisat middag, hvilade mamma och vi andra begåfvo oss i väg. Signor Prado hade sin akva-

rellåda med och slog sig efter en stund ner för att måla, pappa tyckte det var för långt att gå midt i hetaste solbadd och satte sig bredvid honom med en gammal svensk tidning i handen, — vi andra fortsatte. Ändtligen kommo vi till en alldeles hänförande utsiktspunkt. Annie påstod emellertid att den inte var den rätta, att hon inte ville riskera att beundra orätt, så hon ville klättra upp på nästa klint, som såg ut att vara högre. Den låg inte så långt borta, ville vi vänta på henne? Och så gick hon.

— Nå, sade Berner, det börjar bli spännande.

— Ja, jag kan inte berätta dig hvad han sade, men han skrämde mig förfärligt, — det kom som en brusande ström, så häftigt, så ohejdadt! Det bjuder mig emot att upprepa hans ord, det käns som att svika ett förtroende!

— Nej, för all del, berätta hvad du vill, men du behöfde inte ha tagit det så djupt. Det skulle ju så gå — man hänger sig ej ostraffadt till stämningar och förtroenden i sol- och månsken. Jag kan ungefär föreställa mig, hur en sådan där liten trubadurs kärleksförklaring låter. Sådant får man inte höra i Sverige.

— Nej, men det var inte bara det, det var så mycket mer och annat, därför att det var så mycket mer och annat hos honom än en sydländsk pojknatur. Det var inte blott en passionerad kärleksförklaring i vanlig mening, det var som om jag samtidigt var för honom den kvinna, han ville vinna, och den kvinna han aldrig ville eftersträfva. Det var, som om hans

barndoms naiva madonnakult plötsligen vaknat inom honom, tagit en annan gestalt. Ja, allt det här låter så egenkärt, om det inte vore till dig jag sade det — och jag gör det — därför att du skall förstå!

Hon reste sig upp från sin plats och drog en stol närmare balkonräcket. Där satte hon sig och såg på månskenet, som strålade mellan träden och glänste på vattnet.

Hennes man drog ett par bloss och väntade att hon skulle fortsätta.

— — — — — — — — — — —

— Han sade att jag höjt honom, fått strängar att vibrera inom honom som aldrig — —. Han visste, att det var hopplöst, fullkomligt hopplöst — —.

— Och hvad svarade du?

— Bara ett par ord: »Jag är gift och jag älskar min man!» Och så frågade jag, hur han haft hjärta att förstöra dessa förtjusande dagar för oss bägge. Så småningom fick han makt öfver sig. Han bad mig om förlåtelse, bad att jag endast skulle tänka på de förra dagarne, glömma det ögonblick, då han ej varit sig själf mäktig, för honom skulle dessa dagar stå som det vackraste minne i hans lif. Ville jag inte, när jag nu snart återvände till mitt hem, till mitt lyckliga hem, minnas honom, som en, mot hvilken jag varit god, minnas honom i samband med denna resa — som det klappande hjärtat i denna stumma natur — —

— Det låter som fraser att upprepa detta nu och här, men så föreföll det inte, när han yttrade det. Jag hade vant mig vid hans bildspråk. Det föll lika

naturligt från hans läppar, som det skulle låtit affekteradt, om någon annan sagt det.

— Och så?

— Ja, det var det hela.

— Och Annie märkte ingenting?

— Nej, aldrig tänker en ung flicka på, att någon annan än en ung flicka kan spela en roll i en roman, och väl är det! För öfrigt hade han varit ovanligt tyst hela dagen, och nu påstod han, att han inte mådde bra, led af svindel — och *jag* kan behärska mig, det vet du! Ingen märkte något, undantagandes möjligen signor Prado, ty han proponerade monsieur de la Colombe att byta plats med sig, sitta i kupén, där var det friskare, vi hade väl gått för långt i värmen!

— Det var en lättnad, att få det så arrangeradt, och så bar det af. Det var sista stycket af resan, på aftonen kommo vi fram till Innsbruck. Jag mins af den färden endast det ögonblick, då vi sågo det lilla hvita Zirl ligga djupt under våra fötter nere i dalen. Ändtligen voro vi nere och rullade på slät mark fram till Innsbruck; när vagnen stannade vid Tiroler Hof, var det redan mörkt.

— Du sof nog ej mycket den natten!

— Nej, inte en blund, jag tänkte bara på, hur svårt det skulle bli att råka honom efter det som passerat, hvad han skulle säga till afsked — och hvad jag skulle svara. De båda herrarne skulle resa med nattåg till Italien följande afton.

Monsieur de la Colombe syntes ej till vid frukostbordet, han kände sig fortfarande opasslig, sade signor

Prado; blef han bättre, skulle han komma efter oss till Hofkirche, i annat fall fingo vi bese Innsbruck utan honom, det var klokare att spara krafterna till den ansträngande resan. Han kom icke.

— Jag tror inte det är värdt, att jag ber dig beskrifva Innsbruck för mig!

— Nej, jag vet inte, hvad jag såg, jag var i en ständig spänning: månne han kommer, bara han inte förråder sig!

När jag efter middagen gick in i läsrummet, satt han vid ett af fönsterna. Rummet var händelsevis tomt och han kom genast fram till mig.

— Jag kan inte uppfylla mitt löfte att spela något för er i afton, jag är inte ännu återställd. Men vill ni inte ge mig litet musik till afsked!

Det var lättare att spela än att tala. Jag gick fram till pianot, där låg en del noter — och så spelade jag den där.

— Hvilken?

— Quasi una Fantasia.

— A!

— När jag slutat, kom han fram och sade: tack och farväl. Vi råkas väl senare, men inte ensamma. Han kysste min hand. Jag får ju skrifva till er någon gång?

— Ja, svarade jag, men jag har inga hemligheter för min man, vill inga ha', så skrifver ni — —

Han bet sig i läppen. Jag skall försöka glömma det, när jag skrifver! Farväl!

— Det var det, jag ville tala om för dig, Fritz.

De voro båda tysta ett ögonblick. Så lutade Berner sig fram och kysste sin hustru.

— — — — — — — — — — — —

Några dagar senare, när Berner kom från staden, hade han ett bref med utländsk poststämpel i handen. Han nickade till Elisabeth, som stod på förstugukvisten och tog emot honom: Här har du nummer ett, sade han. Och så en sak till, Elisabeth, det blir med de här brefven som med berättelsen, du talar om, hvad du vill, och jag är alls inte orolig, om det är litet eller mycket eller allt, du behåller för dig själf.

— Jag är rädd, att det inte blir mycket, sade hon förlägen, jag är så van att komma till dig med alla mina bekymmer, att jag väl inte kan hålla något hemligt för dig.

— Ja, vi få väl se!

Hon gick upp på gästrummet och läste brefvet. Det var icke skrifvet i brefform, utan som ett slags anteckningar; första sidan med blyerts, att döma af stilen under själfva resan:

— — — — — — — — — — — —

»Tåget sätter sig i gång — — — Jag är djupt rörd, de tårar jag så länge sökt återhålla, tränga sig fram i mina ögon.

Vi fara genom en vild klipptrakt. Månen upplyser nejden med sitt blåaktiga sken, och ger den en ännu ödsligare prägel.

Men det är icke samma måne, hvars strålar vid Neuschwanstein öfvergöt alpsjön med ett dallrande skimmer, silade sig in bland löfverket, belyste den fuktiga mossan, kastade en silfverglans öfver det hvita slottet.

Och vi gingo på den slingrande skogsstigen, under det jag tänkte på *henne* och förgäfves sökte behärska mitt hjärtas våldsamma rörelse.

— — — — — — — — — — — —

Tåget brusar vidare, jag känner att vi närma oss södern. Men jag har endast en fysisk förnimmelse häraf. Mina tankar äro hos henne. Jag sträcker ut mig och försöker sofva. Fåfängt försök, jag drömmer om henne, alltid om henne!

Hvarför, sedan jag så många gånger lyckats behärska mig, — skulle jag till slut — sista dagen duka under för frestelsen att säga henne det?

— — — — — — — — — — — —

Jag är en bättre människa, än jag var förr. Min dröm är att visa mig dig värdig genom handlingar, som kunna erhålla ditt fullständiga och varma gillande! Min kärlek har blifvit renad genom din renhet, för hvilken jag böjer mig, full af vördnad och beundran.

— — — — — — — — — — — —

Alla de händelser, i hvilka hon spelat en roll, från första stund jag såg henne, dyka upp i mitt minne.

Jag ser henne den förmiddag, då vi disputerade filosofi, jag ser henne, lutad öfver vattnet, sjunga sitt hemlands vemodiga visor, jag ser henne i Linderhofs park, — i paviljongen, i vagnen, vid tebordet, vid vår morgonpromenad, då hon visade mig honom. — —

Och den stund, då bekännelsen undslapp mig — och afskedsstunden, då hon spelade för mig — och

hennes sista hälsning från perrongen. Allt drager åter genom min själ med sina minsta detaljer. — —

Tåget stannar. Hvar äro vi? Jag vet icke. Klockan är half fem. Solen går upp! Här är underbart vackert.

Men hvarje landskapsbit, som flyr förbi, förvandlar sig för mina ögon till trakter, som jag nyss lämnat.

Där blixtrar en sjö i solskenet, — jag återser Plansee, som den log mot oss, då vi först nalkades dess strand.

Se där en skogbevuxen kulle, den påminner om kullarne vid Seefeld, jag går vid hennes sida på den mjuka mossan, vi stiga långsamt uppför höjden — — en hare flyr förbi oss, förföljd af hundarne.

— — — — — — — — — — —

Jag är i Verona.

Jag har alltid haft en känsla af glädje och nyfikenhet vid första ankomsten till en för mig obekant stad. Nu är jag likgiltig. Mina tankar äro annorstädes.

Vi bese staden.

Jag återvänder till hotellet för att hvila.

Min dröm bemäktigar sig åter mina sinnen och mina tankar.

Men den tar ett annat lopp. Jag ser in i framtiden!

Hur hennes ord gåfvo lif åt den torra moralfilosofiens maximer! Och hvilket oerhördt inflytande har hon ej förmått vinna öfver mig! Jag är en ny människa. Mina lägre instinkter ha trängts tillbaka, hon har re-

nat alla mina känslor, höjt mina tankar, gifvit mig fördubblad energi.

Jag känner, hur hon skall följa mitt lifs värk, — och döma det!

Fruktansvärda och ljufva vittne!

— — — — — — — — — — — —

Elisabeth Berner satt länge med brefvet i knäet och stirrade ut genom fönstret. Först tänkte hon ej, utan hängaf sig åt den stämning brefvet väckt, en stämning så skär och luftig, att hon knappt vågade andas för att den ej skulle försvinna, ej vågade röra vid den för att den ej skulle dragas ner.

Hon hade en känsla, som om hon lyssnat till någon vacker musik, hört en skön dikt, ej mindre poetisk och tilltalande, därför att den handlade om henne själf. — —

Icke ett ögonblick var hon orolig för att hennes kärlek till mannen skulle sättas på prof eller svikta, hade hon varit fri och fått välja mellan dem båda, välja hvilkens maka hon ville bli, med hvem hon ville vandra genom lifvet, hade hon utan den ringaste tvekan lagt sin hand i Fritz', men det var strängar i hennes svärmiska, exalterade natur, som aldrig vibrerat förr än efter detta möte — det kände hon omedvetet, liksom hon instinktmässigt kände: de sättas i rörelse *därför,* att hela förhållandet är olikt hvardagsförhållanden, därför att haf och land och öde skilja oss åt, — att det hela är som en sommarnattsdröm — som en luftig fantasi!

Hon gick ner till sin man, som satt på sin vanliga plats på verandan. Han räckte ut handen.

— Nej, Fritz, jag kan inte visa dig det, det var för personligt —

— Nå, som du vill, men han var ju varnad — så jag vet inte — —

— Det har han glömt, som han sade, att han skulle glömma — —

— Du får inte väcka min nyfikenhet, när jag ändå inte får se det — —

Hon satte sig bredvid honom och lade sin arm på hans arm. Ibland såg han upp från sin bok och gnolade: »Till Provence, den sköna jord!»

— Ja, sade hon småleende, på en gång förläget och gladt.

— Jag svarar inte på det här brefvet, det var ingenting att svara på, Fritz, tycker du inte jag har rätt?

— Det är allt litet kinkigt att bedöma, om jag inte får läsa det.

— Nej, det är ingenting att svara på.

— Du har allt stor lust!

— Ånej!

— Åjo! Vill du ha ett råd, Elisabeth! För att bibehålla det där vackra minnet *som* ett vackert minne, det är ju det du vill? — —

— Ja visst!

— Så akta dig för att göra något, du behöfver ångra, det grumlar de vackraste minnen — för en sådan natur som din! Och en sak till, när det vill

glida bort, så håll det inte kvar, det är något de flesta kvinnor envisas med, de förstå inte, att allt skiftar, förändrar form, försvinner. — — Det förstå männen bättre än kvinnorna, därför bli *de* inte så bittra mot sina vackra minnen, som ni andra — —

— Vill du säga mig, när tid är att låta det förtona, ifall jag skulle vara enfaldig nog att ej förstå det själf.

— Egentligen borde jag säga *nu*, men var inte rädd, jag skall inte göra det. Det ligger för ögonblicket allt för mycket kvinlig sympati och romantiskt svärmeri öfver ditt äfventyr! Om jag sade *nu*, kunde jag riskera att det blef ej ett vackert minne, utan en djup längtan och saknad, och det har jag inte mod till. Således håller jag mig bara till min första varning: akta dig för ånger. Om du svarar på ett sådant där »personligt» bref, som du inte en gång vill låta mig läsa, ett bref som troligen bara talar om kärlek, så är det inte så särdeles honett handladt, inte mot mig, mig behöfver du alls inte taga med i räkningen, men mot monsieur de la Colombes fästmö, ifall han inte slagit upp eller tänker att göra det.

— Nej, du har rätt, jag glömde alldeles af henne. Det gjorde jag inte, när vi voro tillsammans, det kan jag försäkra dig. Nej, jag tror inte han drömmer om att bryta! Men det var något, jag ej kunde tala med honom om, fast jag nog kände mig frestad den sista dagen. Det är allt förfärligt, Fritz, att med den känsla han hyser för mig i sitt hjärta, gifta sig med henne. Vet du, när jag riktigt satte mig in i det, fick jag en

sådan förfärlig fantasi, som plågade mig till den grad, att det inte fattades mycket, att jag sagt det till honom, fast jag knappt kan säga det till dig!

— Åjo, försök!

— Jo — när han ger *mig* sina varmaste känslor, sitt förtroende, sitt rika själslif, allt som är värdt att äga, hvad har han att ge *henne*, hvad blir då hon för honom — är det icke jag, som gör henne till hans — — — —?

— Nej, vet du, Elisabeth, det där stöter på sjukliga fantasier, nu är jag inte med längre. Kom, så skola vi röra litet på oss nere i trädgården, det är något jag vill visa dig där.

— — — — — — — — — — —

En vecka senare kom ett nytt bref, dateradt Arles.

»Madame!

Resan från Genua till Marseille gick lyckligt, i trots af det mindre gynnsamma vädret, strömmar af regn och häftig blåst.

Mina tankar voro hos er, det vill säga detsamma — som att jag var känslolös för fartygets krängningar, för vinden och regnet, som piskade mig i ansiktet.

Hur kvalfullt, att på en gång känna sig dragen åt tvenne skilda håll! Jag längtade att få återse de mina, trycka min älskande mor till mitt hjärta och på samma gång led jag af tanken att fara öfver det haf, jag tyckte än mer skilde mig från er!

Farväl, var lycklig, det är min innerligaste önskan!»

Det brefvet visade Elisabeth sin man.

— Jag vill, att du skall få intresse för honom, sade hon, när hon lämnade honom det.

— Det är en fin natur, sade Berner, då han gaf henne brefvet tillbaka.

Strax därefter flyttade de in till staden. Följande dag kom Annie upp:

— Elisabeth, du får hjälpa mig, eller rättare mamma! Hon tycker att vi ovillkorligen måste skrifva en lyckönskan på våra kort till svar på monsieur de la Colombes notifikation om sitt bröllop, och jag kan inte variera. Hur skref du?

— Jag har inte fått någon notifikation.

— Det var besynnerligt. Ni, som voro så goda vänner, och han, som var så artig!

— När var bröllopet? frågade Elisabeth, i det hon flyttade en stor blomsterskål öfver på det andra bordet.

— Den fjärde Oktober.

— Ja, det var på utsatt dag, sade Elisabeth.

— Tänk, att han glömde dig! Då gratulerar du väl icke?

— Nej, jag låtsar inte om, att jag vet det. Lika mot lika!

— — — — — — — — — — — —

Det dröjde ett par månader, innan monsieur de la Colombe härnäst lät höra af sig. Så kom det. Han nämde ej med ett ord om sitt giftermål, men det låg något i själfva tonen af brefvet, som skulle låtit henne förstå, att det egt rum, äfven om hon ej vetat det:

— — — — — — — — — — —

»Hvad skall jag säga Er om mig? Jag hade endast att upprepa allt det jag sade er den där gången! De känslor jag hyser för er ha' icke förändrats. Skils-

mässan och afståndet ha gifvit dem en mer melankolisk prägel, utan att försvaga deras styrka. Men jag tror, jag gör bättre i att icke vidröra detta ämne. Jag är rädd att bli frestad att säga något, som kanske skulle göra er ondt att höra. Jag vill endast tillägga ett ord: Vår färd, våra promenader där borta i de bayerska bergen, våra vandringar genom slotten, vårt familjelif i hotellen och under rasterna, bilda tillsammans en serie bilder, som utan uppehåll skrida förbi min själs ögon och låta mig i viss mån lefva ett *dubbellif!*

Så öfvergick han direkt till skildringen af ett intressant rättsfall, en äktenskapshistoria, i hvilken han hade öfvertagit att försvara hustrun. Han hade först tänkt plaidera »oansvarighet», det fanns skäl nog därtill, och han anförde dem, men han hade afstått därifrån, hon kunde förstå hvarför, och utarbetat ett annat försvar. Han omtalade fakta och tillade: skrif och säg er mening! Jag vet nog, att edra kunskaper i fransk lagskipning ej kunna vara så grundliga, men desto mer förtroende har jag till er psykologiska skarpblick och er kvinliga instinkt och dessutom lofvade ni mig, när ni inte ville lofva mig något annat, att ni skulle intressera er för min värksamhet, att jag tid efter annan fick underställa den ert bedömande. Jag börjar nu! Genom att icke svara, tvingar ni mig att i mina bref blott tala om en enda sak, den ni förbjudit mig att tala om. Genom att svara på mina bref ger ni mig många andra ämnen, ty jag skrifver till er, om jag får svar eller ej!

— Och den där skulle inte kunna lita på sin *egen* psykologiska skarpblick, sade Berner småleende, sedan han genomläst brefvet. Jag vill se den kvinna, isynnerhet den kvinna, som tror på sin förmåga att »beaande», och hvilken gör icke det, som kan motstå lusten att svara på ett sådant bref; bl. a. för att bevisa, att hon *vill* höra talas om andra ämnen än det, hon hälst vill höra talas om. Det är självklart, han är sannerligen icke dum!

— Hvad, *har* du redan skrifvit? Och jag skall läsa det? Hur börjar du? »Monsieur»!

— Ja, efter han skrifver »madame».

— Det är inte riktigt detsamma, det ligger något chevalereskt i ordet: »Madame», och isynnerhet i »ma chère dame», som han ibland varierar med, som påminner om den tid riddaren bar sin dams handske på hjälmen. Alltså: Monsieur!

Elisabeth stod lutad öfver Fritz' stol, under det han läste. Ibland såg han upp på henne och smålog skälmaktigt samt skakade på hufvudet.

— Det här låter snällt nog, men är det skrifvet riktigt på god tro?

— Hvad menar du? Det fins inte ett ord, som inte hans hustru kan läsa!

— Isynnerhet om hon aktar sig att läsa mellan raderna, ty där spelar du allt på toner, som starkt påminna om »Quasi una Fantasia» eller något annat vackert. Det märker du nog själf, om du vill vara ärlig. — —

— Vill du att jag skall skrifva om brefvet?

— Nej, det skulle bli precis detsamma, om du så skrefve om tjugu bref idag; den där underströmmen skulle ändå lyfta dina hvardagligaste ord och meningar till något, som höjer dem till uttryck för sympati och intresse. Inte sant?

— Det kan ju hända, man försöker vara ärlig och så narrar man sig själf.

— Gör man värkligen det? frågade han skälmaktigt.

— Man försöker åtminstone, svarade hon skrattande.

Svaret på Elisabeths bref kom snart nog. Tonen däri var helt olika mot i de förra brefven. Fritz hade haft rätt, monsieur de la Colombe hade läst något mellan raderna.

— — — — — — — — — — —

»Den bok, ni lånade mig till reslektyr och i hvilken jag fann så många ställen understrukna af er hand, har för mig ett oskattbart värde, skref han. När jag läser i den, och jag gör det ofta, förefaller det mig, som om jag samtalade med er, och i trots af den smärta, jag erfar öfver att hafva råkat er — och förlorat er nästan i samma ögonblick, gripes jag i sådana stunder af en rörelse, på en gång smärtsam och ljuf!

— Ni ber mig säga något om mig själf, men jag tänker icke underhålla er med beskrifningar på det banala lifvet. Jag upprepar än en gång, hvad skall jag säga, som jag icke sade er den där förmiddagen? Skall jag berätta er, att de känslor, ni har uppväckt

hos mig icke försvagats, att afståndet och medvetandet om, hur omöjligt det är att få återse er, tvärtom gjort dem djupare och starkare. Skall jag säga er, att till följd häraf mitt sinnestillstånd är sådant, att det tidtals förskräcker mig? Skall jag säga er, att de mina, mina vänner, kort sagdt, alla med hvilka jag kommer i beröring, fråga sig, hvad man skall tillskrifva den förändring, som försiggått med mig, och att ingen anar det. Ty strida emot hur mycket som hälst, jag är gripen af ett svårmod, som intet förmår skingra. Allt, som förr beredde mig nöje, lämnar mig nu oberörd.

— Jag vill ej säga något mer. Detta ämne pinar mig. Jag trycks stundtals under en ångest, en förkänsla, som gör mig förtviflad, jag är rädd att bli modfälld, förlora energin i denna förfärliga kamp mot mig själf. Med mitt kroppsliga välbefinnande är det ej bättre ställdt än med mitt själiska. Jag är sjuk, plågas af neuralgi, en naturlig följd af de många sömnlösa nätterna och den förfärande ihärdighet, hvarmed mina tankar ständigt kretsa kring samma ämne.

— Förlåt att jag säger er allt detta, jag har länge tvekat, om jag skulle tala med er därom, och det är med tungt hjärta, jag nu gör det. Men med hvem skulle jag kunna tala, om icke med er! Här finns ingen, åt hvilken jag kan anförtro mig!

— — — — — — — — — — —

— Du hade rätt, sade Elisabeth, när Fritz kom hem och frågade hvarför hon såg så upprörd ut, om hon gråtit. Du får aldrig låta mig skicka af ett så-

dant bref som det sista. Jag kan inte visa dig, hvad han skrifver, men se på mitt svar, så är du snäll. Det är inte långt, inte två rader, så det kan inte finnas *något* mellan dem.

— Aldrig, aldrig, ett sådant bref mer! Ni ville att det skulle bli ett vackert minne. Förstör det icke!

Elisabeth.

Ej förr än på nyårsafton lät monsieur de la Colombe höra af sig. Han skickade Elisabeth en förtjusande pennritning, några flygande svalor med devisen: »mot norden»! och en vacker nyårshälsning på vers.

Strax därpå följde bref. Han låtsade ej om det föregående, nämde ej ett ord om sina husliga förhållanden, skickade blott ett par tal, han hållit, och bad henne skaffa honom vissa statistiska uppgifter från Sverige. Han höll på med ett stort arbete öfver *Nationalekonomi*. Han ställde vidare några förfrågningar till henne, som kräfde svar. Så var det ock med de följande brefven. Hon dröjde någon tid, innan hon svarade, och då svarade hon endast på de exakta, konkreta ämnena. De ord, som rörde »det förbjudna» och hvilka han varierade med en finess och en skicklighet, som voro beundransvärda och som också blefvo vederbörligt beundrade, låtsade hon aldrig om. Ibland kommo dessa »hallelujah d'amour», liksom afsiktlöst inkastade i någon liten anekdot, han berättade henne, ibland apropå någon bok, han läst, ibland började brefvet, ibland slöt det därmed, men de funnos alltid.

— Om de där »skönhetsfläckarne» inte voro, sade Fritz ibland.

— Ja, då voro brefven just som jag skulle önska dem, svarade Elisabeth.

Både brefven från Arles och hennes svar läste Fritz, som mycket intresserade sig för hvad monsieur de la Colombe nämde om sin värksamhet. Han jämförde de franska lagarne med de svenska, de svenska förhållandena med de franska, och sade ibland till Elisabeth: Svara så och så, men låtsa inte som om det kom från mig. Madame la Colombe och jag skola ju en gång för alla vara mytiska personligheter, som inte existera i er brefväxling.

Detta rent praktiska och faktiska »förstående» gjorde Elisabeths bref naturligtvis af än större intresse för monsieur de la Colombe. Han sade henne det och så helt uppriktigt skref ett litet förtjusande poem: *Du förstår!* som kom Fritz att skrattande säga: min käre, unge vän, det har du egentligen skrifvit till *mig*, det är *jag* som förstår och inte hon.

Fram i Augusti kom åter ett notifikationskort från Arles till Elisabeths föräldrar:

»Madame och monsieur de la Colombe hafva äran underrätta om deras son Andrés födelse.

Moder och barn befinna sig väl.»

Elisabeth fick ej heller nu något »meddelande».

Men om gossen talade han genast i sina bref.

»Min lille André är ett förtjusande barn, skref han frampå vintren, lik min mor!

— — — — — — — — — — —

Följande år blefvo brefven allt mer *läsvärda*, efter Fritz' förmenande. Monsieur de la Colombe skref och berättade mycket, ej allenast från sin egen praktik utan diskuterade äfven andra intressanta rättsfall och processer, som sysselsatte den juridiska världen.

— Ett charmant bref det här, sade Fritz som oftast, när han lämnade Elisabeth tillbaka någon diger lunta. Du kan alls inte förstå hur bra det är. Du har tur med dina möten, det blir något af den där, det slår inte fel. Månne han inte funderar på att bli deputerad!

— Det funderade han på för två år sedan, sade hon. Det var målet för hans ärelystnad, d. v. s. första målet, tillade han alltid försiktigt.

— — — — — — — — — — —

De politiska frågorna började från och med följande höst få en allt mer framstående plats i monsieur de la Colombes bref, de utgjorde snart själfva hufvudkärnan af brefven, som dock ännu alltjämt innehöllo några varma ord i det »förbjudna ämnet» såsom:

— Jag drömmer ännu alltjämt om vår resa. Hvar gång månen belyser våra parker och skiner på arenan och de romerska ruinerna, ser jag upp mot dess klara skifva; behöfver jag säga, på hvem jag tänker?

— — — — — — — — — — —

Till nyåret kom det åter, liksom de båda föregående åren: ett vackert kort, denna gång i akvarell, en smidig gran i djup snö och en palm i ett ökenlandskap.

— Han läser Heine, den bofven, sade Fritz småleende.

— Det trodde jag inte, det brukade vara Musset.

— — — — — — — — — — —

— Det skall bli nya val, skref han ett par månader senare.

— Tro ej att min långa tystnad är liktydig med glömska — ni vet att jag aldrig kan glömma er, men jag är fullständigt öfverlupen med göromål och de få lediga ögonblick, jag kan stjäla mig till, upptages af lille André, med hvilken jag mycket sysselsätter mig. Han är ett ovanligt intelligent barn, känner redan bokstäfverna och försöker lära sig skrifva, allt under lek. Han har reda på alla fotografierna i albumet och vet också namnet på den dame, som *inte* är placerad i albumet, men som pappa visar honom, när han varit exceptionellt lydig, hvilket tyvärr icke ofta händer — och han säger: »Madame Elisabeth», på ett förtjusande sätt, som man aldrig kan tröttna att höra.

— — — — — — — — — — —

Så följde ett bref, som uteslutande rörde sig kring valen. Ett kvickt, persifflerande bref, som gisslade rojalisterna och de reaktionära på det skarpaste och visade, att monsieur de la Colombe hade många pilar i sitt koger.

Berner var högligen road och läste brefvet gång på gång, alltid med samma nöje.

— Nå, *så* förtjust är jag inte, sade Elisabeth!

— Och ändå uppfyller det ju programmet till

punkt och pricka, sade Fritz skrattande, inte ett ord om kärlek, ett bref man värkligen *kan* visa sin man, intet att läsa mellan raderna! Det kan väl inte vara därför du icke är förtjust — —

— Hur gammal är du egentligen, Fritz? frågade Elisabeth, i det hon reste sig från sin plats och gick fram till skrifbordet, där han satt, för att nypa honom i örat. Du blir en värre retsticka dag för dag!

— — — — — — — — — — — —

Så en vecka därefter ett brefkort med orden:

»Me voila député!!»

— — — — — — — — — — — —

På närmare ett år inte en rad, inte ett lifstecken.

— Nu tycker jag att han kunde låta höra af sig igen, det var lifvande bref de där, mer sakrika än alla våra tidningars »från utlandet»! sade Berner.

— Han måtte väl inte vara sjuk. Men om inte förr få vi nog höra från honom till nyåret. Jag undrar hvad han skall finna på i år! svarade Elisabeth.

— — — — — — — — — — — —

Nyårsdagen hade kommit med äkta nordiskt vinterväder, starkt snöfall och klingande före.

De utländska posterna voro betydligt försenade, och först vid sextiden på aftonen ringde postbäraren. Berner öppnade själf.

— Här har du ditt bref, sade han till Elisabeth. Jag är värkligen nyfiken.

Hon slet upp kuvertet: Hvad för något, endast hans kort med en tryckt nyårshälsning i den vanliga

formen. Hon kunde icke tro sina ögon, utan vände upp och ned på kortet, inte en skrifven rad!

Berner hade tagit upp kuvertet från golfvet, där det fallit, och stod just i begrepp att kasta in det i den öppna spiseln, där en munter brasa sprakade, då han kom att kasta en blick på utanskriften — han hejdade sig.

Det låg något beslöjadt, något af hvad fransmännen kalla »tårar i rösten» öfver Elisabeths stämma, då hon i detsamma hon räckte Fritz kortet sade:

— Förstår du det?

Han såg på det ett ögonblick, lämnade henne så kuvertet och frågade med hennes ord:

— Förstår du det?

Hon såg ett ögonblick upp på honom och sedan på kuvertet, hvars utanskrift hon knappt kunde dechiffrera i skenet från brasan.

Där stod som vanligt:

Madame Elisabeth Berner, Stockholm. Suède.

Men orden voro skrifna med stor rund barnstil, på tvenne omsorgsfullt linierade, dubbla rader!

Hon satt en lång stund utan att yttra ett ord, med det lilla gulaktiga kuvertet i handen.

— Ja, jag förstår, sade hon slutligen. Han låter det förtona — under barnets hand — utan disharmoni — som ett vackert minne!

Hon reste sig upp, gick fram till flygeln, men tände intet ljus, spelade utan noter.

När hon slutat gick hon åter till sin man, som

hade lyssnat till musiken med blicken fästad på glöden i kaminen. — —

— *Quasi una Fantasia?* sade han, i det han tog hennes hand och drog henne ner på sitt knä.

— Ja, svarade hon sakta, *jag* har inte något barn, — så jag får göra det själf!

1 205

Af samma förf. utkom år 1890 det med stort bifall mottagna debutarbetet:

DUR OCH MOLL.

Skisser och berättelser.

Pris: 2: 75.